

دانشکده علوم اداری و اقتصادی

گروه حسابداری

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد

گروه حسابداری

تأثیر فناوری اطلاعات حسابداری بر شفافیت اطلاعات گزارشات مالی
در بانک‌های خصوصی عراق

استاد راهنما:

دکتر محمد حسین ودیعی نوقابی

استاد مشاور:

دکتر مهدی مرادی

نگارش:

شیما عبدالحسین عبدالکاسم العیساوی

بهار ۱۳۹۶

رسالة محمد

تقدیم به:

این پژوهش برک سبزی است تحفه درویش تقدیم به

پیشگاه سرور و سالار شهیدان حضرت اباعبدالله حسین (ع)

به پاس تعبیر عظیم و انسانی شان از کلمه ایثار و از خودگذشتگی و به پاس روح بزرگشان که فریادس است و سرگردانی و ترس در پناہشان به شجاعت می‌کراید.

و تقدیم به:

پدرم که عالمانه به من آموخت تا چگونه در عرصه زندگی، ایستادگی را تجربه بنایم
و مادرم، آنکه آفتاب مهرش در آستانه قلمم، همچنان پابرجاست و هرگز غروب نخواهد کرد.

تقدیم به همسر عزیزم

به پاس قدردانی از قلبی آکنده از عشق و معرفت که محیطی سرشار از سلامت، امنیت، آرامش و آسایش را برای من فراهم آورده است.

تقدیم به

فرزند دلبندم و امید جانم که آسایش آنان آرامش من است.

امروز که به همت ویاری پروردگاری همتا
و به مدد و لطف غریب ترین امام شیعیان، علی بن موسی الرضا (ع)
برگی دیگر از دفتر بزرگ علم و دانش را ورق زدیم
خاضعانه قدر دان و دست بوس تمام کسانی، هستیم که باعث دلگرمی من بودند.

جناب آقای دکتر محمد حسین ودیعی نوقابی که بار، بنمودهای ارزنده خود
جهت دهنده و سکاندار استادانه این تحقیق بودند.
جناب آقای دکتر مهدی مرادی به عنوان استاد مشاور
تجربیات گرانبهائی را در اختیارم نهادند.

استاد محترم دانشکده علوم اداری و اقتصادی که در طول مدت تحصیل
افتخاری شاکردی آنان را داشته ام.

پایان نامه حاضر تحت عنوان "تاثیر فناوری اطلاعات حسابداری بر شفافیت اطلاعات گزارشات مالی در بانکهای خصوصی عراق" توسط خانم شیماء عبدالحسین عبدالکاظم العیسوی دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد رشته حسابداری تهیه و به هیأت داوران ارائه گردیده، مورد تایید کمیته تحصیلات تکمیلی گروه می باشد.

امضاء

مهدی مرادی

مدیر گروه حسابداری:

تاریخ دفاع ۹۶/۰۴/۱۲، شماره: ۱۸، درجه اوتشایی: *خوب*

غیر قابل قبول	قابل قبول	خوب	بسیار خوب	عالی
۱۴ کمتر	۱۴-۱۵/۹۹	۱۶-۱۷/۹۹	۱۸-۱۸/۹۹	۱۹-۲۰

اعضاء هیأت داوران:

ردیف	نام و نام خانوادگی	هیأت داوران	مرتبه علمی	امضاء
۱	دکتر محمد حسین ودیعی	استاد راهنما	دانشیار	<i>[Signature]</i>
۲	دکتر مهدی مرادی	استاد مشاور	دانشیار	<i>[Signature]</i>
۳	دکتر بهزاد کاردان	استاد داور	استادکار	<i>[Signature]</i>
۴	دکتر محمد رضا تناس زاده	استاد داور	دانشیار	<i>[Signature]</i>

تعهدنامه / اظهارنامه

عنوان پایان نامه:

« تاثیر فناوری اطلاعات حسابداری بر شفافیت اطلاعات گزارشات مالی

در بانک‌های خصوصی عراق»

اینجانب شیما عبدالحسین عبدالکاظم العیساوی دانشجوی دوره دکتری/کارشناسی ارشد رشته حسابداری گرایش حسابداری دانشکده علوم اداری و اقتصادی دانشگاه فردوسی مشهد نویسنده رساله « تاثیر فناوری اطلاعات حسابداری بر شفافیت اطلاعات گزارشات مالی در بانک‌های خصوصی عراق» تحت راهنمایی آقای دکتر محمدحسین ودیعی نوقایی متعهد می شوم:

- تحقیقات در این رساله توسط اینجانب انجام شده است و از صحت و اصالت برخوردار است.
- در استفاده از نتایج پژوهشهای محققان دیگر به مرجع مورد استفاده استناد کرده‌ام.
- مطالب مندرج در رساله تاکنون توسط خود یا فرد دیگری برای دریافت هیچ نوع مدرک یا امتیازی در هیچ جا ارائه نگردیده است.
- کلیه حقوق معنوی این اثر متعلق به دانشگاه فردوسی مشهد است. مقالات مستخرج با نام «دانشگاه فردوسی مشهد» و یا «Ferdowsi University of Mashhad» به چاپ خواهد رسید.
- حقوق معنوی تمام افرادی که در به دست آمدن نتایج اصلی رساله تاثیرگذار بوده اند را در مقالات مستخرج از رساله رعایت کنم و در تمامی آنها نام استاد(ان) راهنما به عنوان نویسنده مسئول و نیز نام استاد(ان) مشاور و نشانی الکترونیکی دانشگاهی آنان را قید نمایم.
- در کلیه مراحل انجام این رساله، در مواردی که به حوزه اطلاعات شخصی افراد دسترسی داشته یا از آنها استفاده کرده‌ام، اصل رازداری، ضوابط و اصول اخلاق پژوهشی را رعایت نموده‌ام.
- در صورت استفاده از موجودات زنده یا بافتهای آنها برای انجام پایان نامه، کلیه ضوابط و اصول اخلاقی رعایت شده است.

تاریخ

نام خانوادگی و امضای دانشجو

مالکیت نتایج و حق نشر

- کلیه حقوق معنوی این اثر و محصولات آن (مقالات مستخرج، کتاب، برنامه های رایانه ای، نرم افزارها و تجهیزات ساخته شده) متعلق به دانشگاه فردوسی مشهد می باشد. این مطلب باید به نحو مقتضی در تولیدات علمی مربوط ذکر شود.
- استفاده از اطلاعات و نتایج موجود در رساله/پایان نامه بدون ذکر مرجع مجاز نیست.

چکیده

فناوری اطلاعات عنصری کلیدی در حذف محدودیت زمانی و مکانی، دسترسی بهتر و سریع‌تر به اطلاعات، به روز بودن و ... است. به عبارت دیگر فناوری، روش انجام کارها را دگرگون ساخته و باعث شده بستری که بر کاغذ بنا شده بود، به بسترهای الکترونیک تبدیل شود آن را در اصطلاح تبادل الکترونیکی اطلاعات می‌نامند. از مزایای استفاده از فناوری اطلاعات می‌توان به افزایش سرعت و صرفه جویی در وقت، افزایش دقت، صحت انتشار اطلاعات، به هنگام بودن و جامعیت اطلاعات اشاره کرد که از ویژگی‌های شفافیت گزارشات مالی است. تحقیق حاضر به دنبال بررسی تاثیر فناوری اطلاعات حسابداری بر شفافیت اطلاعات گزارشات مالی در بانک‌های خصوصی عراق است. این تحقیق، از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش از نوع پیمایشی - علی است. سطح تحلیل در این مطالعه فرد است بنابراین جامعه آماری این پژوهش را مدیران مالی و حسابرسان و کارشناسان IT مستقر در دفتر مرکزی (سرپرستی) بانک‌های خصوصی کشور عراق تشکیل می‌دهند. تعداد اعضای جامعه آماری حدوداً ۲۰۰ نفر (مدیران مالی ۴۰ نفر و حسابرسان ۸۰ نفر و کارشناسان IT ۸۰ نفر) می‌باشد. برای جمع آوری داده‌ها از ابزار پرسش‌نامه استفاده گردید و روایی سازه آن با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی بررسی شد و ضریب آلفای کرونباخ بزرگ‌تر از ۰/۷ برای سازه‌های مختلف پرسشنامه، پایایی آن را مورد تأیید قرار داد. برای آزمون فرضیه‌ها از روش t تک نمونه‌ای استفاده گردید. در این تحقیق ۵ فرضیه مطرح و مورد بررسی قرار گرفتند که تمامی فرضیه‌ها تأیید شدند. یافته‌های تحقیق نشان داد که، فناوری اطلاعات حسابداری بر سرعت، دقت، صحت، جامعیت و به هنگام بودن انتشار اطلاعات مالی در بانک‌های خصوصی عراق تأثیر دارد.

کلیدواژه‌ها: فناوری اطلاعات، حسابداری، شفافیت، گزارشات مالی، بانک‌های خصوصی.

فصل اول: کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه	۲
۱-۲- بیان مسئله و تبیین موضوع	۳
۱-۳- ضرورت و اهمیت انجام تحقیق	۴
۱-۴- اهداف تحقیق	۵
۱-۵- فرضیه های تحقیق	۵
۱-۶- قلمرو تحقیق	۵
۱-۷- تعریف واژگان تحقیق	۶
۱-۸- ساختار تحقیق	۸

فصل دوم: ادبیات موضوع و پیشینه تحقیق

۱-۲- مقدمه	۱۰
۲-۲- فناوری اطلاعات	۱۰
۲-۳- سیستمهای اطلاعاتی	۱۱
۲-۳-۱- اجزا سیستم اطلاعاتی	۱۲
۲-۳-۲- انواع سیستم های اطلاعاتی	۱۳
۲-۴- سیستمهای اطلاعات حسابداری	۱۶
۲-۴-۱- تعریف سیستم اطلاعات حسابداری	۱۶
۲-۴-۲- تاریخچه سیستم های اطلاعات حسابداری	۱۹
۲-۴-۳- اهمیت سیستم های اطلاعاتی حسابداری	۱۹
۲-۴-۴- استقرار سیستم های اطلاعات حسابداری در بانکهای عراق	۲۰
۲-۴-۵- سیر تحول سیستم اطلاعات حسابداری الکترونیکی	۲۱
۲-۴-۶- تاثیر جنبه های گوناگون فناوری اطلاعات بر سیستم اطلاعاتی حسابداری	۲۱
۲-۴-۷- امنیت در سیستم های اطلاعات حسابداری	۲۳
۲-۵- ویژگی های کیفی اطلاعات حسابداری	۲۵
۲-۶- تأثیر فناوری اطلاعات بر ویژگی های کیفی اطلاعات حسابداری	۲۸

۳۳	۷-۲- گزارش های حسابداری
۳۳	۱-۷-۲- گزارش های درون سازمانی
۳۴	۲-۷-۲- گزارش های برون سازمانی
۳۴	۸-۲- گزارشگری مالی
۳۵	۱-۸-۲- انواع گزارش های مالی
۳۶	۹-۲- تعریف شفافیت
۳۸	۱-۹-۲- اسطوح شفافیت
۴۰	۲-۹-۲- شفافیت اطلاعات گزارشات مالی
۴۱	۳-۹-۲- اندازه گیری شفافیت گزارشگری مالی
۴۲	۴-۹-۲- اصول هفتگانه شفافیت در اطلاعات مالی
۴۴	۱۰-۲- بانکهای خصوص در عراق و سیستم های موجود در آن ها
۴۵	۱۱-۲- خلاصه فصل

فصل سوم: روش شناسی تحقیق

۴۷	۱-۳- مقدمه
۴۷	۲-۳- روش تحقیق
۴۸	۳-۳- سطح تحلیل
۴۸	۴-۳- جامعه آماری
۴۹	۵-۳- نمونه آماری و روش نمونه گیری
۴۹	۶-۳- روش گردآوری اطلاعات
۵۱	۷-۳- روایی و پایایی پرسشنامه
۵۱	۱-۷-۳- روایی
۵۲	۲-۷-۳- پایایی
۵۲	۸-۳- روش تجزیه و تحلیل
۵۳	۱-۸-۳- آزمون t تک نمونه ای
۵۴	۲-۸-۳- بررسی نرمال بودن داده ها

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها و ارائه یافته ها

۵۶	مقدمه
----	-------

۵۶	۱-۴-آمار توصیفی
۵۷	۱-۱-۴-سیمای آزمودنی ها
۶۰	۲-۴-توصیف اطلاعات پرسش نامه
۶۲	۲-۴-آمار استنباطی
۶۲	۱-۲-۴-نتایج بررسی روایی (تحلیل عاملی تأییدی)
۶۴	۲-۲-۴-نتایج بررسی پایایی
۶۵	۳-۲-۴-بررسی نرمال بودن داده ها
۶۶	۴-۲-۴-بررسی فرضیه های تحقیق
۷۱	۵-۲-۴-مقایسه میانگین نظرات مردان و زنان در مورد سه متغیر تحقیق
۷۲	۶-۲-۴-مقایسه میانگین نظرات افراد با سطح تحصیلات مختلف در مورد متغیرهای تحقیق ...
۷۳	۶-۲-۴-مقایسه میانگین نظرات افراد با سنین مختلف در مورد متغیرهای اصلی تحقیق
۷۴	۶-۲-۴-مقایسه میانگین نظرات افراد با سابقه کار مختلف در مورد متغیرهای اصلی تحقیق ...

فصل پنجم : نتیجه گیری و پیشنهادات

۷۶	۱-۵-مقدمه
۷۶	۲-۵-مرور کلی
۷۶	۳-۵-بحث و نتیجه گیری
۷۷	۱-۳-۵-نتایج مربوط به سؤالات عمومی
۷۷	۲-۳-۵-نتایج مربوط به فرضیه های تحقیق
۷۹	۴-۵-پیشنهادات
۷۹	۱-۴-۵-پیشنهادات کاربردی
۸۱	۲-۴-۵-پیشنهادات برای تحقیقات آتی
۸۱	۴-۵-محدودیت های تحقیق
۸۳	منابع فارسی
۸۶	منابع عربی
۸۷	منابع انگلیسی
۹۲	«پرسشنامه»
۹۶	خروجی داده ها

فهرست جداول

- جدول ۲-۱. فناوری اطلاعات در بانک های خصوصی عراق ۴۴
- جدول ۴-۱ جنسیت پاسخ دهندگان ۵۷
- جدول ۴-۲ سن پاسخ دهندگان ۵۸
- جدول ۴-۳- تحصیلات پاسخ دهندگان ۵۸
- جدول ۴-۴ فراوانی سابقه کار پاسخ دهندگان ۵۹
- جدول ۴-۵- آماره های توصیفی پرسشنامه ۶۰
- جدول ۴-۶- نتایج مربوط به تحلیل عاملی تأییدی گویه های پرسشنامه ۶۳
- جدول ۴-۷- ضریب آلفای کرونباخ ۶۵
- جدول ۴-۸- بررسی نرمال بودن داده ها ۶۵
- جدول ۴-۹- نتایج آزمون T و آماره آن در مورد موثر بودن فناری اطلاعات بر سرعت انتشار اطلاعات مالی ۶۷
- جدول ۴-۱۰- نتایج آزمون T و آماره آن در مورد موثر بودن فناوری اطلاعات بر دقت انتشار اطلاعات مالی ۶۸
- جدول ۴-۱۱- نتایج آزمون T و آماره آن در مورد موثر بودن فناوری اطلاعات بر صحت انتشار اطلاعات ۶۹
- جدول ۴-۱۲- نتایج آزمون T و آماره آن در مورد موثر بودن فناوری اطلاعات بر جامعیت انتشار اطلاعات ۷۰
- جدول ۴-۱۳- نتایج آزمون T و آماره آن در مورد موثر بودن فناوری اطلاعات بر به هنگام بودن انتشار اطلاعات ۷۱
- جدول ۴-۱۴- مقایسه میانگین نظرات مردان و زنان در مورد متغیرهای تحقیق ۷۲
- جدول ۴-۱۵: مقایسه میانگین نظرات سطوح تحصیلی مختلف در مورد متغیر های تحقیق ۷۳
- جدول ۴-۱۶: مقایسه میانگین نظرات با سنین مختلف در مورد متغیرهای اصلی تحقیق ۷۳
- جدول ۴-۱۷: مقایسه میانگین نظرات با سابقه کار مختلف در مورد متغیرهای اصلی تحقیق ۷۴

فصل اول: کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

فناوری اطلاعات عنصری کلیدی در حذف محدودیت زمانی و مکانی، دسترسی بهتر و سریع‌تر به اطلاعات، به روز بودن و ... است. به عبارت دیگر، فناوری، روش انجام کارها را دگرگون ساخته و باعث شده بستری که بر کاغذ بنا شده بود، به بسترهای الکترونیکی تبدیل شود که آن را در اصطلاح تبادل الکترونیکی اطلاعات می‌نامند. در پی این تغییر، زمان دسترسی به اطلاعات بسیار کوتاه‌تر شده و نحوه مبادلات پولی منابع مالی تغییر یافته است و به جای پول، اطلاعات مالی رد و بدل می‌شود. از طرفی، هدفهای گزارشگری مالی و مبانی حسابداری ایجاب می‌کند، اطلاعاتی که گزارشگری مالی فراهم می‌آورد از ویژگیهای معینی برخوردار باشد تا در تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان فعلی و بالقوه و سایر استفاده‌کنندگان مؤثر واقع شود.

امروزه تحولات شگرفی در زمینه فناوری اطلاعات و ارتباطات رخ داده و پیشرفت‌های آن فراگیر شده است. به طوری که روندهای دگرگونی را در زمینه‌های مختلفی ایجاد کرده است. مهم‌ترین ویژگی این تحولات سرعت زیاد در پردازش داده‌ها، دقت فوق‌العاده زیاد، سرعت بالای دسترسی به اطلاعات، به روز بودن، امکان مبادله الکترونیکی اطلاعات، کیفیت بالا، قیمت فوق‌العاده ارزان و رو به کاهش آن می‌باشد و از طرفی گسترش حجم عملیات و پیچیده‌تر شدن امور را نیز در پیش داریم. با توجه به این عوامل ضرورت استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در دنیای امروز بیش از پیش احساس می‌شود و حسابداری نیز ناگزیر به کاربرد و استفاده از تمام و یا برخی از روش‌های نو در ارائه خدمات و وظایف خود می‌باشد. چراکه به گفته گری ساندم^۱ رئیس سابق انجمن حسابداران آمریکا، نقش اطلاعات در جامعه اهمیت بیشتری پیدا کرده پس تهیه کنندگان اطلاعات به خصوص حسابداران باید تهیه کننده اطلاعات پیشرفته و با کیفیت باشند تا خدمتشان با قیمت بالا خریدار داشته باشد، در غیر این صورت در آینده جایگاهی نخواهند داشت.

لذا انجام تحقیقاتی در این زمینه جهت شناخت بهتر فناوری‌های جدید و پی بردن به اینکه کدامیک از این فناوری‌ها و چگونه باید به کار برده شوند تا باعث ارتقاء کیفیت و پیشرفت حرفه حسابداری همزمان با تحولات اساسی در فناوری اطلاعات و ارتباطات شود، لازم و ضروری است. (ریاحی بلکویی، ۱۳۸۴)

^۱. Gray Sundem

۱-۲- بیان مسئله و تبیین موضوع

وجود یک سیستم اطلاعات حسابداری که به نحو موثر اطلاعات دقیق و به موقع در اختیار مدیران سازمان‌ها قرار دهد، از عوامل اساسی توسعه و پیشرفت هر سازمان محسوب می‌شود. اطلاعات حسابداری از مهمترین منابع اطلاعاتی است که به عنوان محصول اصلی سیستم حسابداری نقش اساسی در تصمیم‌گیری گروه‌های مختلف بازار سرمایه برعهده دارد (میرمحبیان، ۱۳۸۳). این اطلاعات طی یک فرآیند محاسباتی و بر اساس اصول و استانداردهای مراجع ذیصلاح اندازه‌گیری و ارائه می‌شوند و اگر از شفافیت لازم برخوردار نباشند، احتمال اتخاذ تصمیمات نادرست از سوی گیرنده اطلاعات افزایش می‌یابد. همانطور که می‌دانیم هدف از گزارشگری مالی ارائه اطلاعاتی طبقه‌بندی شده درباره وضعیت مالی، عملکرد مالی، و انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری است که برای طیف وسیعی از استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی در اتخاذ تصمیمات اقتصادی، مفید واقع می‌شود (یداللهی و همکاران، ۱۳۹۲).

امروزه ادامه فعالیت و عملکرد مطلوب سازمان‌ها از جمله ارائه گزارش‌های مالی شفاف، بدون بهره‌گیری از دستاوردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات مقدور نمی‌باشد. حسابداری و فناوری اطلاعات ارتباط زیادی با هم دارند و حسابداری به عنوان یک سیستم اطلاعاتی مطرح گردیده است که تبدیل داده‌های اطلاعاتی به گزارشات سودمند مالی و ارائه آن به مدیریت درون سازمانی و مراجع جهت تصمیم‌گیری از جمله وظایف این سیستم اطلاعاتی تعریف شده است. پیشرفت‌های سریع در رایانه و فناوری اطلاعات، روش‌های کسب و کار و روش انتشار اطلاعات مالی را متحول کرده است. بسیاری از سازمان‌ها در حال حاضر در تلاش‌اند تا اطلاعات مالی را در اینترنت ارائه کنند تا امکان دسترسی کاربران به اطلاعات و همچنین، امکان تبادل مؤثر و به موقع اطلاعات بین تهیه‌کنندگان و ذی‌نفعان افزایش یابد (برومند، صادقی‌پناه و ایزدینیا، ۱۳۹۱).

اینترنت و وب به دلایل متعدد از جمله هزینه پایین و دسترسی گسترده و بین‌المللی، شیوه ابلاغ وضعیت و عملکرد مالی شرکت‌ها به ذینفعان را تغییر داده است. شرکت‌ها با استقرار نظام اطلاعات حسابداری خود بر پایه شبکه گسترده جهانی، امکانات و تسهیلات فراوانی را برای استفاده‌کنندگان گزارش‌های مالی به ویژه استفاده‌کنندگان داخلی فراهم می‌آورند (دستگیر، جمشیدیان و جدیدی، ۱۳۸۲). سیستم اطلاعات حسابداری شرکت با استفاده از فناوری اطلاعات و جنبه‌هایی از آن بویژه حسابداری تحت وب، زمینه‌ای را فراهم می‌آورد تا سیستم مالی یکپارچه شرکت به صورت مستقیم به اینترنت وصل شده و استفاده‌کنندگان از اطلاعات حسابداری بدون هیچگونه محدودیت زمانی و مکانی در هر نقطه از جهان بتوانند به وب‌سایت شرکت مراجعه کرده و هر لحظه صورت‌های مالی را با آخرین تغییرات بر روی

صفحات وب مشاهده نمایند، تجزیه و تحلیل کنند و نیاز به چاپ و توزیع صورت‌های مالی آن هم فقط در پایان سال مالی بر طرف گردد (خرم‌آبادی، ۱۳۸۷). بسیاری از سازمان‌ها در تلاش هستند که توان نفوذ اطلاعات مالی خود را از طریق وب سایت سازمان و ارائه چنین اطلاعاتی به کارکنان، سرمایه‌گذاران، و تحلیل‌گران مالی افزایش دهند. در این تحقیق به دنبال شناخت میزان تأثیر سیستم‌های اطلاعاتی بر ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری و میزان این تأثیر هستیم تا دریابیم آیا استفاده از سیستم‌های اطلاعاتی در فرآیند گزارشگری مالی می‌تواند بر شفافیت اطلاعات حسابداری مؤثر باشد. و آیا فناوری اطلاعات حسابداری بر شفافیت مالی گزارشات مالی بانک‌های خصوصی در کشور عراق نیز تاثیرگذار است؟

۱-۳- ضرورت و اهمیت انجام تحقیق

ایجاد سیستم‌های اطلاعاتی کارا و اثربخشی با استفاده از ره‌آوردهای فناوری نوین اطلاعات و ارتباطات چه در سطح سازمان و چه در جهت برقراری ارتباطات سریع و موثر با دستگاه‌های تحت پوشش موضوعی مهم و جدی است که غفلت از آن در سازمان نه تنها گردش امور جاری را کند و مختل می‌کند، بلکه سازمان را از دست یافتن به اهداف و مأموریت‌های خود نیز باز می‌دارد. بنابراین وجود روش‌های مناسب برای انجام اموری که در پیوند با استقرار سیستم‌های اطلاعاتی و دارای اثر متقابل با آن است از اهمیت جدی برای سازمان، برخوردار است.

در این میان مهم‌ترین اهداف سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری تهیه اطلاعات دارای کیفیت برای طیف وسیعی از استفاده‌کنندگان درون سازمانی و برون‌سازمانی است. تا آنان را در ارزیابی و تصمیم‌گیری درباره منابع کمیاب یاری کند. میزان مفید بودن این اطلاعات وابسته به میزان کیفیت آن است یا به عبارتی دیگر تعریف کیفیت اطلاعات از میزان مفید بودن آن در راستای تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان ناشی می‌شود. (رضاییان، ۱۳۷۷).

عوامل متفاوتی نظیر استانداردهای وضع شده جهت گزارشگری مالی، فرآیندهای نظارتی بر ارائه اطلاعات مالی می‌تواند بر کیفیت این اطلاعات اثر داشته باشند. سیستم‌های اطلاعاتی نیز با توجه به نقش مهم خود در امر تهیه این اطلاعات می‌تواند علاوه بر اثر بر کمیت اطلاعات ارائه شده بر کیفیت آن نیز تأثیر داشته باشد و باعث افزایش کیفیت اطلاعات گردد. همچنین، گزارشگری مالی به عنوان نتیجه نهایی سیستم اطلاعاتی حسابداری برای استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی چه در بخش خصوصی و دولتی از جمله بانک‌های خصوصی، از جهت ارائه وضعیت مالی و پاسخگویی و نیز در نقش مباشرت مدیریت، مهم تلقی می‌گردد. سرمایه‌گذاران به عنوان مهمترین استفاده‌کنندگان از این اطلاعات به دنبال اطلاعاتی

شفاف، کامل و صحیح هستند. از طرف دیگر پیشرفت تکنولوژی اطلاعات IT^۱ و ICT^۲ گزارشگری مالی الکترونیکی و تحقیق در این زمینه را ضروری می‌سازد.

۴-۱- اهداف تحقیق

بررسی تاثیر فناوری اطلاعات حسابداری بر شفافیت اطلاعات گزارشات مالی در بانک‌های خصوصی عراق.

۵-۱- فرضیه های تحقیق

۱- بین فناوری اطلاعات حسابداری و سرعت انتشار اطلاعات مالی در بانک‌های خصوصی عراق رابطه وجود دارد.

۲- بین فناوری اطلاعات حسابداری و دقت انتشار اطلاعات مالی در بانک‌های خصوصی عراق رابطه وجود دارد.

۳- بین فناوری اطلاعات حسابداری و صحت انتشار اطلاعات مالی در بانک‌های خصوصی رابطه عراق وجود دارد.

۴- بین فناوری اطلاعات حسابداری و جامعیت اطلاعات مالی در بانک‌های خصوصی عراق رابطه وجود دارد.

۵- بین فناوری اطلاعات حسابداری و بهنگام بودن اطلاعات مالی در بانک‌های خصوصی رابطه عراق وجود دارد.

۶-۱- قلمرو تحقیق

تحقیق حاضر به لحاظ موضوعی به دنبال تبیین تاثیر فناوری اطلاعات حسابداری بر شفافیت اطلاعات گزارشات مالی در بانک‌های خصوصی عراق می باشد. دوره شش ماهه زمستان ۱۳۹۵ و بهار ۱۳۹۶ انجام گرفته است.

^۱ . Information Technology

^۲ . Information & Communication Technology

۱-۷- تعریف واژگان تحقیق

براساس هدفهای این پژوهش، واژگان تحقیق در ادامه توضیح داده می شود که عبارتند از:

فناوری اطلاعات، سیستم‌های اطلاعاتی، سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری، ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری، گزارشهای مالی، شفافیت گزارش‌های مالی.

فناوری اطلاعات: فناوری اطلاعات به جنبه‌ای از فناوری سیستم اطلاعاتی اشاره دارد که شامل سخت افزار، پایگاه داده، نرم افزار، شبکه‌ها و سایر ابزارها می‌شود. در تعریفی دیگر اصطلاح فناوری اطلاعات، علاوه بر جنبه تکنولوژیکی سیستم اطلاعاتی به عنوان مجموعه چندین سیستم اطلاعاتی، استفاده‌کنندگان، و مدیران آنها تلقی می‌شود (توربن و ودربن، ۱، ۲۰۰۴). در تعریف جامع فناوری اطلاعات به چگونگی استفاده از تجهیزات مربوط است و فناوری اطلاعات یعنی کاربرد فناوری برای فرآیندهای کسب و کار، جمع‌آوری داده و تولید اطلاعات با ارزش برای مدیران (تراویسا و کرانین، ۲، ۱۹۹۵) در این تحقیق منظور از فناوری اطلاعات تمام اشکال تکنولوژی که برای پردازش، ذخیره و انتقال اطلاعات به شکل الکترونیک به کار می‌روند، می‌باشد.

سیستم‌های اطلاعاتی: یک سیستم مکانیزه یا دستی که شامل افراد، تجهیزات و روش‌های سازماندهی شده جهت گردآوری، پردازش، انتقال و انتشار داده‌ها و ارائه آن به صورت اطلاعات مورد نیاز کاربران است. به عبارت دیگر یک سیستم اطلاعات سه فعالیت عمده انجام می‌دهد: ابتدا اطلاعاتی را از منابع درون سازمانی یا برون سازمانی به عنوان ورودی دریافت می‌کند. سپس بر روی اطلاعات دریافت شده کارهایی انجام می‌دهد تا اطلاعات مورد نظر سیستم را تولید کند. در نهایت، اطلاعات تولید شده را در اختیار کاربر در نظر گرفته شده مثلاً یک مدیر یا یک کارمند قرار می‌دهد. در این تحقیق منظور از سیستم اطلاعاتی عبارت است از یک سیستم کامل طراحی شده برای تولید، جمع‌آوری، سازماندهی، ذخیره، بازیابی و اشاعه اطلاعات در یک مؤسسه، سازمان یا هر حوزه تعریف شده دیگر از جامعه.

سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری: سیستم اطلاعات حسابداری سیستمی است که عملیات جمع‌آوری و ذخیره‌سازی داده‌های مالی را طی فرایندهای حسابداری انجام می‌دهد و پس از پردازش این داده‌ها، اطلاعات مورد استفاده تصمیم‌گیرندگان سازمانی را (سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان، مدیران و ...) تولید می‌کند. سیستم اطلاعات حسابداری در نهایت با ارائه گزارشهای هوشمندانه مالی می‌تواند

۱. Turban and Wetherbe

۲. Travica and Cronin

تصمیم‌گیرندگان و مدیران سازمان را در برنامه‌های راهبردی‌شان کمک کند. هرچند یک سیستم اطلاعات حسابداری می‌تواند فقط شامل چند صفحه کاغذ و کتابچه راهنمای کاربر مبتنی بر یک سیستم حسابداری ساده باشد، اما امروزه سیستم اطلاعات حسابداری به‌عنوان سیستمی پیچیده مبتنی بر قابلیت‌های فناوری اطلاعات و فرایندها و روشهای سنتی و پیشرفته حسابداری است.

در این تحقیق منظور از سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری گونه‌ای از سیستم‌های اطلاعات سازمانی که اطلاعات مالی حسابها را جمع‌آوری و پردازش کرده و گزارش‌هایی از آن حسابها برای استفاده مدیریت به منظور حمایت از تصمیم‌گیری، هماهنگی، کنترل و تجزیه تحلیل مسائل در یک سازمان تولید می‌کند.

ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری: به خصوصیات اطلاق می‌گردد که موجب می‌شود اطلاعات ارائه شده در صورت‌های مالی برای استفاده کنندگان در راستای ارزیابی وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری مفید واقع شود.

گزارشهای مالی: حسابداران با استفاده از دانش، تجربه و ابزار مناسب ابتدا اطلاعات مربوط به فعالیت‌ها و رویدادهای مالی را شناسایی و اندازه‌گیری کرده، سپس به پردازش آن‌ها اقدام می‌نمایند و در نهایت خلاصه اطلاعات را به شکل صورت‌ها یا گزارش‌های مالی در اختیار کسانی قرار می‌دهند که مایلند از این اطلاعات در تصمیم‌گیری‌های خود استفاده کنند. در این تحقیق منظور از گزارش‌های مالی کلیه اطلاعاتی است که به‌عنوان خروجی فعالیت حسابداران تهیه و در اختیار استفاده کنندگان قرار می‌گیرد.

شفافیت گزارش‌های مالی: بوشمن^۱ و همکاران (۲۰۰۴) شفافیت گزارشگری مالی را به‌عنوان "دسترسی گسترده به اطلاعات مربوط و قابل استناد در مورد عملکرد دوره، موقعیت مالی، فرصت‌های سرمایه‌گذاری، راهبری، ارزش و ریسک شرکت‌هایی که مورد مبادله عموم قرار می‌گیرند" تعریف کرده‌اند. از دیدگاه بارث و اسچپیپر^۲ (۲۰۰۸) شفافیت گزارشگری مالی به این معناست که "گزارش‌های مالی واحد تجاری، واقعیت‌های اقتصادی واحد تجاری را به شیوه‌ای که برای استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی قابل درک باشند؛ ارائه کنند". در این تحقیق منظور از شفافیت گزارشات مالی، ارائه این گزارشات به گونه‌ای واضح و روشن است که قابل فهم و درک برای تمامی استفاده‌کنندگان آن باشد.

^۱ . Bushman

^۲ . Barth and Schipper

۱-۸- ساختار تحقیق

تحقیق حاضر شامل پنج فصل می‌باشد. در فصل اول موضوع تحقیق به‌طور مختصر تعریف شود. سپس اهمیت موضوع بیان شده و پس از آن بیان مساله مطرح گردیده است. در ادامه فصل فرضیه‌ها و اهداف تحقیق، کاربردهای تحقیق، قلمرو تحقیق، روش جمع‌آوری داده‌ها، جامعه آماری، نمونه آماری، روش تجزیه و تحلیل اطلاعات و آزمون فرضیه‌ها آمده است. و در انتهای فصل نیز واژه‌ها و مفاهیم تخصصی توضیح داده شده است. در فصل دوم مبانی نظری و ادبیات موضوع و همچنین نتایج تحقیقات قبلی ارائه می‌گردد. فصل سوم به بیان روش تحقیق اختصاص پیدا کرده است. در فصل چهارم تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش و همچنین نتایج به دست آمده ارائه می‌شود. در فصل پنجم تحلیل یافته‌ها و نتیجه‌گیری بیان می‌شود.

فصل دوم: ادبیات موضوع و پیشینه تحقیق

۲-۱- مقدمه

امروزه تحولات شگرفی در زمینه فناوری اطلاعات و ارتباطات، رخ داده و پیشرفت های آن فراگیر شده است به طوری که روندهای دگرگونی را در زمینه های مختلف ایجاد کرده است. مهم ترین ویژگی این تحولات سرعت زیاد در پردازش داده ها، دقت فوق العاده زیاد، سرعت بالای دسترسی به اطلاعات، به روز بودن، امکان مبادله الکترونیکی اطلاعات، کیفیت بالا، قیمت فوق العاده ارزان و رو به کاهش آن ها می باشد و از طرفی گسترش حجم عملیات و پیچیده تر شدن امور را نیز در پیش داریم. با توجه به این عوامل دیگر نیازی به توضیح بیشتر در جهت ضرورت استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در دنیای امروز نخواهیم داشت و حسابداری نیز ناگزیر به کاربرد و استفاده از تمام یا برخی از روش های نو در ارائه خدمات و وظایف خود می باشد. چرا که به گفته گری ساندم رئیس سابق انجمن حسابداران آمریکا، نقش اطلاعات در جامعه اهمیت بیشتری پیدا کرده پس تهیه کنندگان اطلاعات به خصوص حسابداران باید تهیه کننده اطلاعات پیشرفته و با کیفیت باشند تا خدماتشان با قیمت های بالا خریدار داشته باشد، در غیر این صورت د رآینده جایگاهی نخواهند داشت. (ریاحی بلکویی، ۱۳۸۴).

تحولات پیاپی و پیشرفت های سریعی که در دامنه فعالیت و انواع واحدهای اقتصادی در جریان وقوع است، لزوم تهیه و ارایه اطلاعات مالی مربوط، قابل اعتماد، قابل فهم و قابل مقایسه را توسط واحدهای اقتصادی تشدید کرده است. گزارشگری به روش سنتی به صورت دستی منسوخ شده است. و استفاده از فناوری اطلاعات در همه سازمان ها فراگیر شده است که طبیعتاً بر هر یک از اجزای ویژگی های کیفی اطلاعات حسابداری اثرگذار است. با توجه به گستردگی فناوری اطلاعات و همچنین تفاوت هایی که بین ویژگی های کیفی اطلاعات حسابداری وجود دارد؛ تأثیر متفاوت فناوری اطلاعات بر هر یک از این موارد نیز متفاوت خواهد شد (قاسمی و همکاران، ۲۰۱۱).

۲-۲ فناوری اطلاعات

فناوری اطلاعات ابزاری است که قابلیت سیستم های اطلاعاتی و ارتباطی سازمان را بهبود می بخشد و به مواردی همچون سخت افزار، نرم افزار، شبکه های کامپیوتری، اینترنت و تلفن و دیگر وسایل مرتبط اشاره می نماید (اشرف خلف، ۲۰۱۲). به طور کوتاه، فناوری اطلاعات با مسائلی مانند استفاده از رایانه های الکترونیکی و نرم افزار سروکار دارد تا تبدیل، ذخیره، حفاظت، پردازش، انتقال و بازیابی اطلاعات به شکلی مطمئن و امن انجام پذیرد. فناوری اطلاعات با سیستم های اطلاعاتی ارتباط تنگاتنگی دارد.

فناوری اطلاعات قابلیت اتکای سیستم اطلاعاتی واحدهای تجاری را به شدت تحت تأثیر قرار می دهد و برای افزایش اعتماد تصمیم گیرندگان به فناوری اطلاعات در دنیای امروز بررسی قابلیت اتکای اطلاعات بسیار ضروری است. این نکته سبب شده است انجمن حسابداران رسمی آمریکا^۱ و انجمن حسابداران خبره کانادا^۲ سیستم اعتمادبخشی به فناوری اطلاعات برای بررسی قابلیت اتکای سیستم شرکت ایجاد نمایند (گرینبرگ^۳ و همکاران، ۲۰۱۴).

فناوری اطلاعات عنصری کلیدی در حذف محدودیت زمانی و مکانی، دسترسی بهتر و سریع تر به اطلاعات، به روز بودن و ... است. به عبارت دیگر، فناوری، روش انجام کارها را دگرگون ساخته و باعث شده بستری که بر کاغذ بنا شده بود، به بسترهای الکترونیکی تبدیل شود که آن را در اصطلاح تبادل الکترونیکی اطلاعات می نامند. امروزه شرکت ها برای بهبود عملکردشان مبالغ زیادی را صرف سرمایه گذاری در فناوری اطلاعات می کنند. علت اصلی این امر این است که فناوری اطلاعات فرایند پردازش اطلاعات مالی و غیرمالی واحد تجاری را بهبود می بخشد و ایجاد مزیت رقابتی می کند (اشرف خلف، ۲۰۱۲). در پی این تغییر، زمان دسترسی به اطلاعات بسیار کوتاه تر شده و نحوه مبادلات پولی منابع مالی تغییر یافته است و به جای پول، اطلاعات مالی رد و بدل می شود.

در تعریف جامع، فناوری ارتباطات به چگونگی استفاده از تجهیزات مربوط است و فناوری اطلاعات یعنی کاربرد فناوری برای فرایندهای کسب و کار، جمع آوری داده و تولید اطلاعات با ارزش برای مدیران (تراویسا و کرونین^۴، ۱۹۹۵).

۲-۳ سیستمهای اطلاعاتی^۵

سیستم مجموعه یا گروهی از اشیا مرتبط یا غیرمرتبط است که هدف یا اهدافی خاص را دنبال می کنند، به گونه ای که واحد پیچیده ای را تشکیل می دهند؛ سیستم مجموعه ای از اجزایی است که با هم کار می کنند و هدف معینی را دنبال می کنند. سیستم تنها به نوع فیزیکی آن محدود نمی شود. مفهوم سیستم را در مورد پدیده های مجرد پویا نظیر اقتصاد نیز می توان بکار برد. سیستم مجموعه ای از عناصر است که برای رسیدن به یک هدف مشخص و مشترک گرد هم آمده اند، به طوری که بین این عناصر یک رابطه تعاملی وجود دارد. ویژگی بعدی سیستم، وجود نظم در روابط بین عناصر است؛ به این معنا که هر

^۱ .American Institute of Certified Public Accountants

^۲ .Canadian Institute of Chartered Accountants

^۳ .Greenberg

^۴ .Travica and cronin

^۵ . Information System

عنصری دارای یک نقش می باشد (سجادی، ۱۳۸۵). حسابداری نیز یک سیستم اطلاعاتی است که به وسیله آن اطلاعات مربوط به فعالیت های مالی شناسایی، ثبت، طبقه بندی و تلخیص می گردد تا به منظور فراهم کردن امکان قضاوت و تصمیم گیری آگاهانه در اختیار استفاده کنندگان قرار گیرد.

سیستم اطلاعاتی یک پایگاه داده برای ذخیره، پردازش و تجزیه و تحلیل نتایج گزارشاتی است که به طور منظم در حال انجام است. به این دلیل سیستم های اطلاعاتی نه تنها به عنوان یک پایگاه داده، نرم افزار و سخت افزار بلکه به عنوان یک سیستم بزرگتر که به کمک و بهره گیری از آن می توان مدیریت تمام اموردستی و دستگاہی و تفسیر سیستم های ارتباطی را به راحتی انجام داد. با این حال، این اصطلاح در معنای وسیع تر "به هر وسیله ای که باعث برقراری ارتباط علمی بین افراد از جمله توسط ارتباط کلامی، سیستم های پانچ کارت و سیستم های تصادفی نوری ساده انجام می پذیرد" اطلاق می شود. همچنین گاهی اوقات تنها برای اشاره به نرم افزار مورد استفاده برای اجرای یک پایگاه داده کامپیوتری و یا برای اشاره به یک سیستم کامپیوتری استفاده می گردد. مجموعه سیستم های اطلاعاتی، برای مطالعه علمی، دقیق و واقعی شبکه های متشکل از سخت افزار و نرم افزار، که مردم و سازمان ها برای جمع آوری، فرایند ایجاد و توزیع اطلاعات از آنها استفاده می کنند مورد استفاده قرار می گیرند. هدف هر سیستم ارتباطی حمایت از عملیات، مدیریت و تصمیم گیری و در معنای وسیع تر کاهش مدت استفاده می باشد. که می توان به فناوری اطلاعات و ارتباطاتی که یک سازمان، و یا تکنولوژی که مردم در حمایت از فرایندهای کسب و کار انجام می دهند، اشاره کرد (ترجمه مصطفوی و حسینی، ۱۳۸۹).

تعاریف متعددی از سیستم اطلاعات در رشته هایی مانند مدیریت، علوم کامپیوتر، مهندسی نرم افزار، و علوم کتابداری و اطلاع رسانی ارائه شده است. تعریف آمده در واژه نامه انجمن کتابداری آمریکا (یانگ ۱۹۸۳) تعریفی جامع از سیستم های اطلاعات است که در اینجا با اندکی تغییر در جمله بندی ارائه می شود:

«یک سیستم کامل طراحی شده برای تولید، جمع آوری، سازماندهی (پردازش)، ذخیره، بازیابی و اشاعه اطلاعات در یک مؤسسه، سازمان یا هر حوزه تعریف شده دیگر از جامعه».

۲-۳-۱ اجزا سیستم اطلاعاتی

هر سیستم اطلاعاتی از پنج قسمت اصلی تشکیل شده است که عبارتند از: ۱-سخت افزار، که شامل CPU و تمام تجهیزات پشتیبانی، ورودی، خروجی، دستگاه های ذخیره سازی و دستگاه هلی ارتباطی

^۱. Young

است. ۲- نرم افزار، به برنامه های کامپیوتری و کتابچه های راهنما اطلاق می شود. برنامه های کامپیوتری دستورالعمل های قابل خواندن ماشین است که به طور مستقیم مدارات موجود در قطعات سخت افزاری را برای ایجاد اطلاعات مفید از داده ها به کار می اندازد. ۳- داده، اطلاعات خامی هستند که به طور کلی به شکل ماشین خوان بر روی دیسک یا نوار و به طور کلی حافظه ها قرا می گیرند تا زمانی که کامپیوترها به آن نیاز پیدا کنند. ۴- روش، به سیاست حاکم بر یک سیستم کامپیوتری در استفاده از سخت افزارها و نرم افزارهای موجود گفته می شود. ۵- مردم، هر سیستم اطلاعاتی بر اساس نیاز مردم ایجاد شده است. بنابراین میزان رضایتمندی افراد به یک سیستم نقش بسیار مهمی در تعیین موفقیت و شکست یک سیستم اطلاعاتی دارد (ترجمه مصطفوی و حسینی، ۱۳۸۹).

۲-۳-۲ انواع سیستم های اطلاعاتی

انواع معمول سیستم های اطلاعات سازمانی عبارتند از :

- **سیستم پردازش مبادلات^۱:** سیستم های اطلاعات سازمانی که از طریق تعریف فرایندها و رویه ها و پردازش اطلاعات، انجام و کنترل عملیات سازمان را به عهده می گیرند. سیستم های انبارداری، کارگزینی، حسابداری، تدارکات، مدیریت قراردادها، فروش، کنترل موجودی، اموال، پیشنهادات داخلی، مدیریت نظرات مشتریان، آموزش و . . . سیستم های پردازش عملیات هستند.
- **سیستم اطلاعات مدیریت^۲:** گونه ای از سیستم های اطلاعات سازمانی کامپیوتری که اطلاعات داخلی سازمان را از سیستم های پردازش عملیات می گیرند و آنها را در قالب های بامعنی و مفید به عنوان گزارش های مدیریت خلاصه می کنند تا در انجام وظایف مدیریتی مانند کنترل و تصمیم گیری استفاده شوند. دانش موجود در مورد سیستم های اطلاعات مدیریت از سال ۴۶۹۱ توسعه یافته است. تکامل سیستم های اطلاعاتی مدیریت را میتوان به سه دوره تقسیم کرد. پردازش داده ها، سیستم های اطلاعات مدیریت و سیستم های اطلاعاتی استراتژیک، اولین دوره، "پردازش داده ها"، عمدتاً در مورد بهبود بهره وری از کسب و کار از طریق اتوماسیون اطلاعات بود. دوران دوم، "سیستم های اطلاعات مدیریت"، متمرکز بر افزایش اثرات مدیریتی با ارضای نیازهای گسترده به اطلاعات بود. در این دوره مدیران سازمانها متوجه قابلیت منابع فناوری اطلاعات شده و شروع به بدست آوردن سیستم های مورد نظر خود برای رسیدن به نیازهای سازمانی شان کردند. دوران سوم، "سیستم های اطلاعات استراتژیک"، بر بهبود مزایای رقابتی سازمانها و

^۱ . transaction processing system

^۲ . management information system

استراتژی‌های کلی کسب و کار سازمانی متمرکز شده است. (کورنکیو^۱، ۲۰۱۲). اولین کاربردهای سیستم اطلاعات مدیریت در کسب و کارها بعنوان یک فرایند سنگین و گیج کننده دیده می شد، و تعداد بسیار اندکی از کاربردهای آن موفقیت آمیز بود. بر اساس دیدگاه مارچاند و پیپارد^۲ (۲۰۱۲) گاهی فناوری اطلاعات با سرهم کردن تجزیه و تحلیل ها، باعث شکست پروژه های سیستم اطلاعات مدیریت شده اند.

- **سیستم پشتیبان تصمیم‌گیری^۳:** گونه‌ای از سیستم‌های اطلاعات سازمانی کامپیوتری که در تصمیم‌گیریهای نیازمند مدلسازی، فرمولبندی، محاسبه، مقایسه، انتخاب بهترین گزینه یا پیش‌بینی سناریوهای محتمل به مدیریت کمک می‌کنند. سیستم پشتیبانی تصمیم یک ابزار محبوب سیستم اطلاعاتی است که از فرایند تصمیم‌گیری حمایت می‌کند، سیستم پشتیبان تصمیم‌گیری بعنوان یک سیستم پویا و منعطف کامپیوتری اطلاعات معرفی شده است که میتواند از مسایل غیر ساختاری مدیریتی هم پشتیبانی کند. از طریق استفاده از سیستم پشتیبان تصمیم‌گیری تصمیم‌گیران قادرند راه‌حلهایی برای مسائل مختلف نیمه ساختار یافته و یا بد ساختار یافته که جنبه‌ها، اهداف و یا مقصود متفاوتی دارند، بیابند. سیستم‌های اطلاعاتی دائما با مدیریت دانش در ارتباط بوده‌اند تا کسب و کارها را قادر سازند که تصمیمات آگاهانه‌تر و علمی‌تری اتخاذ کنند. مدیریت دانش می‌تواند بعنوان عمل جمع‌آوری دانش پنهان و تبدیل آن به دانش آشکار توصیف شود. این عمل توسط انجام فرایند بر روی دانش آشکار موجود توسط فیلتر کردن، مرتب‌سازی، بازیابی و پخش آن است که می‌تواند دانش را اجرایی نماید. ارزش اجرایی همچنین می‌تواند از ایجاد و آزمایش دانش جدید ایجاد شود. همچنین استفاده از سیستم‌های پشتیبان تصمیم که توسط مدیریت دانش ارتقا داده شده در پیاده‌سازی موفق استراتژی سازمانی در کسب و کارها دیده شده است. این قسمت تاریخ توسعه سیستم پشتیبانی تصمیم و کاربرد مفهوم مدیریت دانش را بررسی می‌کند و بررسی می‌کند که چگونه مفهوم ترکیبی این دو در زمینه مدیریت استراتژیک کاربرد دارد. (الیوبی^۴، ۲۰۱۵).

- **سیستم پشتیبانی گروهی^۵:** با گذشت زمان، سیستم پشتیبان تصمیم‌گیری تکامل بیشتری پیدا کرد تا جایی که شامل مفاهیم و دیدگاه‌های بیشتری شد و تصمیم‌گیری در گروه‌های حل مساله را تسهیل نمود. مفهوم تکامل یافته، بعنوان سیستم‌های پشتیبان تصمیم‌گیری یا فقط سیستم پشتیبانی گروه شناخته شد. سیستم پشتیبانی گروه شامل همفکری، تکامل ایده و امکانات

1. Kornkaew

2. Marchand & Peppard

3. decision support system

4. Alyoubi

5. GSS

ارتباطی در مجموعه خود می‌باشد تا از تصمیم‌گیری گروهی بطور کامل و همه‌جانبه پشتیبانی کند. سیستم پشتیبانی گروه نرم افزارها و ابزارهای وسیع تری در حوزه تصمیم‌گیری گروهی نسبت به سیستم پشتیبان تصمیم‌گیری ارائه می‌کند. برنامه‌هایی شامل مهندسی پروژه، توسعه پروژه، انجمن‌های علمی، برنامه ریزی‌های شرکتی، مدیریت بحران و حل مناقشات (راسول و بورنس^۱، ۱۹۸۵).

• **سیستم‌های اطلاعاتی ارتباطات الکترونیکی:** برای انجام کارهای گروهی و ارتباط با یکدیگر از طریق تبادل و انتشار اطلاعات در فرم‌های مختلف به پرسنل کمک می‌کنند:

کاربران سیستم: هر کس اعم از کارکنان مدیران و یا دیگران خارج از سازمان، که بخواهد ارتباط برقرار کند.

اثر روی ارتباطات: از طریق تلفن، کنفرانس‌های ویدئویی، پست الکترونیکی، فاکس، دسترسی به اطلاعات مشترک، جلسات غیر حضوری یا مجازی، کنترل جریان کارها.

اثر روی تصمیم‌گیری: از طریق تلفن و کنفرانس‌های راه دور، برای تصمیم‌گیری پست الکترونیکی یا فاکس و امثال آنها برای دریافت اطلاعات پشتیبانی اطلاعات برای اتخاذ تصمیمات جمعی و هماهنگی. (زرگر، ۱۳۸۴). کاربران سیستم: آنهایی که اطلاعات اجرایی فرایندها را وارد می‌کنند، مدیران، سرپرستان و هر کس که به اطلاعات اجرایی فرایندها نیاز دارد.

• **سیستم کارکنان دانشی:** مدیران و کارکنان را مجموعاً کارکنان دانشی گویند عنصر اصلی در فعالیت آنها دانش است. منشی‌ها و کارکنان دفتری، گروه مذکور را پشتیبانی می‌کنند در این نوشتار برای این گروه عبارت کارکنان دانشی را به کار می‌بریم. بر اساس تفکر نوین برای کار دانشی در امور اداری مدرن، نقش مهم و ویژه‌ای در نظر گرفته شده است وظایف اصلی کارکنان دانشی بر خلاف کار فیزیکی عبارتست از تشخیص یک مساله‌ی یک فرصت احتمالی، تصمیم‌گیری، نظارت و زمان‌بندی برنامه‌ها، کارکنان دانشی (عمومی یا فنی) کسانی هستند که درگیر تجزیه و تحلیل موقعیتها، ارزیابی روش‌های مختلف انجام کار، تصمیم‌گیری یا پیشنهاد روش، با استفاده از اطلاعات می‌باشند. برای آنکه این جنبه خلاقانه حل مساله با فعالیت‌های جاری محیط کار ترکیب نشود، کارکنان دانشی باید دارای یک سیستم پشتیبانی باشند که قابلیت‌های زیر را دارا باشد: وظیفه مدیریت اطلاعات را انجام دهد که توانایی جمع

^۱ Rathwell & Burnse

آوری، ذخیره سازی، و بازیابی اطلاعات سریع و مناسب را داشته باشد (سیستم اطلاعات مدیریت یا سیستم مدیریت پایگاه داده ها) وظیفه انجام محاسبات و ارائه راه حل های مختلف را داشته باشد (سیستم پشتیبانی تصمیم گیری) امکانات مخابراتی برای انتقال حاصل کار به محل مناسب در زمان مناسب را داشته باشد. (مانند سیستم پست الکترونیکی^۱) (صرافی زاده، ۱۳۸۱)

• **سیستمهای پشتیبانی مدیران ارشد (اجرایی):** سیستمهای پشتیبانی مدیران ارشد، سیستمهایی هستند که نیازهای اطلاعاتی مدیران ارشد یا اجرایی را تامین می کنند. این سیستمها بالاترین سطح را از نظر ترکیب داده ها دارا می باشند و معمولاً شامل گزارشات به اشکال استاندارد بوده و حاوی نمودار نیز می باشند. سیستم های پشتیبان مدیران ارشد از جدیدترین سیستمهای اطلاعاتی می باشند و تا امروز نسبت به ۵ نوع سیستم دیگر کمترین مقبولیت را داشته اند. یک دلیل این امر آن است که غالب مدیران اجرایی قبل از آن که استفاده از سیستمهای کامپیوتری گسترش یابد، کار خود را شروع کرده اند و لذا سیستمهای اطلاعاتی را در دانشگاه مطالعه نکرده اند، در نتیجه تمایلی برای استفاده از آنها ندارند، در حقیقت هنوز بسیاری از آنها استفاده از ماشین تحریر معمولی را ترجیح می دهند. در عین حال بسیاری از مدیران اجرایی همکاران فوق العاده مجربی دارند که می توانند گزارشاتی تهیه کنند که نیازهای اطلاعاتی آنها برطرف کنند. اما در شرایط نوین سازمانها، متخصصین حرفه ای با داشتن تجربه کامپیوتری به پستهای ارشد اجرایی می رسند. این متخصصین به احتمال زیاد نه تنها از سیستمهای رایانه ای پشتیبانی می کنند بلکه از آنها متقابلاً انتظار پشتیبانی نیز دارند (صرافی زاده، ۱۳۸۱)

۲-۴ سیستمهای اطلاعات حسابداری

۲-۴-۱ تعریف سیستم اطلاعات حسابداری

تعاریف متعددی از سیستم اطلاعات حسابداری وجود دارد، از جمله آن «یکی از سیستم های فرعی در ارگان ها و واحدهای اقتصادی است که از چند سیستم فرعی تشکیل می شود که به شکل مرتبط و هماهنگ و متبادل با هدف و انگیزه دسترسی به اطلاعات گذشته و حال و آینده مالی و غیر مالی با یکدیگر کار می کنند برای تمام طرف ها و سازمان هایی که قضیه یکسان سازی اقتصادی برایشان اهمیت دارد و در راستای تحقق اهدافشان است»، عملیات بانکها، با وجود تشابه و زیادی و تکرارش، متفاوت و متمایز است و هر بخشی مدارک و عملکردهای خاص خودش را دارد، بنابر این وجود سیستم اطلاعات

^۱ Email

حسابداری کامل و درست ضروری و لازم به حساب می آید، زیرا سیستم اطلاعات حسابداری قابل اجرا در هر بانکی نقش مهمی در موفقیت بانک بازی می کند همانطور که افاق گسترده ای را برای کنترل در روند و بهسازی و سرعت بخشیدن به خدمات بانکی و فراهم کردن اطلاعات برای تصمیم گیرندگان مهیا می سازد، بنابراین می توان تعریفی برای سیستم اطلاعات حسابداری بانک ها ارائه داد، « مجموعه ای از نمونه ها و پرونده ها و ابزار و اقداماتی است که به ثبت و اداره گزارشات اختصاص دارد و از این جاست که تولید اطلاعات حسابداری با هدف تصمیم گیری برای بخش های داخلی (مدیریت بانک) و خارجی (مانند مشتری ها و بخش های دولتی- رسمی و غیره) است (فاضل عباس خضر، ۲۰۱۰).

- سیستم اطلاعاتی حسابداری عبارت است از کلیه اجزای مرتبط که با هم در امر جمع آوری، ذخیره سازی و انتشار اطلاعات با هدف برنامه ریزی، کنترل، در دنیای امروز، فناوری اطلاعات و سیستم های اطلاعاتی دیگر، تنها یک ابزار کار یا منبعی از منابع تولید نیستند، بلکه فناوری اطلاعات بستر مناسب را برای به کارگیری سیستم های اطلاعاتی فراهم می کند و سیستم های اطلاعاتی فرایندی است که از طریق فناوری اطلاعات اجرا می شود (اسماعیل پور و همکاران، ۱۳۸۴).

- سیستم اطلاعات حسابداری سیستمی است که عملیات جمع آوری و ذخیره سازی داده های مالی را طی فرایندهای حسابداری انجام می دهد و پس از پردازش این داده ها، اطلاعات مورد استفاده تصمیم گیرندگان سازمانی را تولید می نماید. سیستم اطلاعات حسابداری در نهایت با ارائه گزارش های هوشمندانه مالی، می تواند تصمیم گیرندگان و مدیران سازمان را در برنامه های راهبردی شان کمک نماید. گرفتن تصمیم نیازمند در خدمت گرفتن اطلاعات صحیح، بهنگام، قابل اتکا و .. خواهد بود که خود استفاده از سیستم های پیچیده مالی و غیر مالی را الزام می نماید، یکی از مهمترین سیستم هایی که موثر در تصمیمات می باشد سیستم اطلاعات حسابداری است، مثل راه اندازی سایت تولید یک قطعه خاص در یک شرکت تولیدی، خرید سهام یک شرکت، تولید یک محصول جدید که تماماً این موضوعات از دید مالی و عملیاتی بررسی می گردد، دریافت اطلاعات مالی به جهت انتفاع رسانی به یک واحد تجاری، تاثیر بسزایی بر اتخاذ تصمیمات درست دارد (جهانگیری، ۱۳۹۵).

سیستم اطلاعات حسابداری، سیستمی است که از طریق آن می توان اطلاعات صورت های مالی را گردآوری و تنظیم کرد و در اختیار استفاده کنندگان آن قرار داد. لذا کارایی سیستم های اطلاعات حسابداری به کیفیت اطلاعات ارائه شده آن و به بهره برداری مناسب مدیریت از آن بستگی دارد. هرگونه ضعف و نبود کارایی و امنیت در سیستم های اطلاعات حسابداری، کاهش کارایی، بازدهی و مشکلات بی شماری را در امر برنامه ریزی و تصمیم گیری به دنبال خواهد داشت (میرمجریان و شهشهانی،

(۱۳۸۵). از ابتدای ایجاد اینترنت، تکنولوژیهای زیادی مانند (تبادل داده های الکترونیک)^۱ به وجود آمدند که قادر به جابه جایی اطلاعات بین سیستم ها بودند. امروزه شرکتها برای اخذ تصمیمات در جهت رسیدن به کارایی بیشتر و وضعیت بهتر نسبت به رقبای خود، خواهان آن هستند که بدانند، چگونه می توانند اطلاعات را با سرعت بیشتر و در حجم زیاد دریافت کنند. مثال در گذشته سرمایه گذاران برای دسترسی به اطلاعات شرکت باید با امکانات شخصی خود به دنبال جمع آوری و تهیه آنها جهت تصمیم گیری می رفتند. مدیران نیز برای تهیه اطلاعات مورد نیاز خود، باید به سازمانهای دیگر رجوع میکردند و به طور کلی فرایند تهیه اطلاعات نیاز به زمان داشت. اما با ایجاد تکنولوژی های جدید مانند « زبان گزارشگری مالی گسترش پذیر^۲» روش های دیگری به وجود آمد که این امر را تسهیل کرده اند (ریاس^۳ و همکاران، ۲۰۰۷). یک سیستم اطلاعاتی حسابداری خوب ضمن ارائه گزارشها و اطلاعات کارا و سودمند، به عنوان بازوی توانمند مدیریت می تواند مورد نظر قرار گیرد. منظور از سیستمهای اطلاعات حسابداری این است که استفاده کنندگان از اطلاعات می توانند وارد سیستم شوند و اطلاعات مورد نیاز خود را به هر شکلی که می خواهند، بدون هیچ محدودیتی (زمانی و مکانی) دریافت کنند. بسیاری از بانکها و موسسه ها در تلاشند که توان نفوذ اطلاعات و عملیات خود را از طریق ایجاد مرکز اطلاع رسانی اینترنتی قوی ارائه کنند و عرضه چنین اطلاعات و خدماتی را به کارکنان، مشتریان و تحلیل گران مالی افزایش دهند. سیستم یکپارچه اطلاعات حسابداری، محدودیت های مکانی و زمانی را برای دسترسی به اطلاعات از بین می برد، هزینه و زمان دسترسی به اطلاعات را کاهش و سرعت گردش اطلاعات و عملیات را افزایش می دهد. مجموعه ای از شرایط، یعنی افزایش دستیابی افراد به اطلاعات و همچنین توان بیشتر گرفتن تصمیم های صحیح از آن طریق، به بهبود شرایط سازمان و مشتریان می انجامد. سیستم اطلاعات حسابداری مولفه و عنصری از شرکت است که به وسیله پردازش رویدادهای مالی، اطلاعات مالی و اطلاعات مبنای تصمیم گیری را در اختیار استفاده کنندگان قرار می دهد. حسابداری را در اصل یک سیستم اطلاعاتی می دانند. قدمت حسابداری و یا بهتر بگوییم سیستم حسابداری، به زمانی مربوط می شود که انسان اولیه با شمارش آشنا شد و فرایند تجزیه تحلیل، طراحی و استقرار سیستمهای اطلاعاتی، چرخه ای به نام چرخه تکامل یا حیات سیستم را تشکیل می دهد. این چرخه تابع روش هایی است که از آنها به منظور انجام فعالیتها در چرخه استفاده میشود (جهانگیری، ۱۳۹۵).

^۱. Electronic Data Interchange

^۲. eXtensible Business Reporting Language

^۳. Reyes

۲-۴-۲ تاریخچه سیستم های اطلاعات حسابداری

تا اواسط دهه ۱۷۹۱ روشی به کار گرفته می شد که امروزه به نام روش سنتی نامیده می شود و نزدیک به سه دهه است که به علت نارسایی های آن، کنار گذاشته شده و به جای آن روشهای متعدد ساخت یافته یا مشابه آن مورد استفاده قرار گرفته است. در هنگام پیدایش نرم افزار و زبان های برنامه نویسی، ابتدا برنامه نویسان به همراه کارشناسان مالی اقدام به تولید نرم افزارهای بسیار ساده ای در زمینه مالی کردند. این سیستم ها بیشتر در محیط های کاری کوچک و خانه ها تحت «عنوان سیستم حسابداری» مورد استفاده قرار می گرفتند. پس از توسعه سیستم های اطلاعاتی و ایجاد سیستم های یکپارچه، سیستم اطلاعات حسابداری به عنوان یکی از گزینه های این نوع سیستمها تولید شد که بنا به درخواست خریدار و مطابق با شرایط سازمانی و کسبوکار، تنظیم و فعال می گردد. از عمده ترین سیستم های یکپارچه میتوان به سیستم های اطلاعات مدیریت و سیستم های برنامه ریزی منابع بنگاه اشاره کرد که اولین عرضه کنندگان این نوع سیستم ها شرکت هایی همچون اوراکل، سپ^۱ و مایکروسافت هستند. این نوع سیستم ها کلیه فرایندهای کسبوکار را هدف قرار می دهند و عملیات جاری سازمان را به طور یکپارچه کامپیوتری می کنند. سیستمی مانند سیستم اطلاعات حسابداری، در این نوع سیستم های یکپارچه به عنوان یک بخش در کنار سایر بخشهای کاربردی مثل برنامه ریزی و کنترل تولید، زنجیره عرضه و منابع انسانی قرار می گیرد (جهانگیری، ۱۳۹۵).

۲-۴-۳ اهمیت سیستم های اطلاعاتی حسابداری

ارتقاء سطح زندگی بشر در جوامع مختلف و بدنبال آن پیشرفت در علوم و تکنولوژی موجب پیچیدگی های بسیاری در امر هدایت و کنترل فعالیت ها در صنایع مختلف گردیده است. از طرفی افزایش روزافزون جمعیت، تغییرات الگوی مصرف و روش های تولید باعث مشکلات عدیده ای در اداره امور سازمان ها و موسسات شده است. بنابراین امروزه نیاز به مدیریتی کارا در سطوح مختلف بیشتر احساس می گردد. از سوی دیگر مدیریت این موسسات برای اداره مطلوب سازمان های تحت نظارت و سرپرستی و ایفای وظایف اصلی، برنامه ریزی، سازماندهی، هدایت و کنترل، نیازمند اطلاعاتی هستند که به طور موثر با استفاده از منابع محدود موجود برای دستیابی به اهداف اساسی تعیین شده، بکار گرفته شود. سیستم های اطلاعاتی در هر نظام اقتصادی وظیفه جمعه اوری اطلاعات مربوط به حیطه خود را دارد. از مهم ترین سیستم های اطلاعاتی، سیستم اطلاعات حسابداری بوده که بعنوان یک زیرمجموعه از سیستم های اطلاعات مدیریت شناسایی شده و جزء ابزارهای مهم تهیه کننده اطلاعات مناسب جهت اتخاذ تصمیم

۱. SAP

به شمار می رود. کارآیی سیستم های اطلاعات حسابداری از یک طرف به کیفیت اطلاعات ارائه شده توسط خود سیستم و از طرف دیگر به بهره برداری مناسب مدیریت از آن بستگی دارد. این دو مقوله، لازم و ملزوم یکدیگر هستند که نقص در یکی باعث اختلال در کل سیستم خواهد شد. بنابراین دو بعد "طراحی و اجرای صحیح" و "تصمیم گیری صحیح" دو عنصر مکمل در کارآیی سیستم های اطلاعات حسابداری به حساب می آیند. نکته حائز اهمیت، این است که در قریب به اتفاق سازمان ها، بخش عمده ای از اطلاعات مورد بحث در قلمرو سیستم اطلاعات حسابداری است و همین دلیل اهمیت و نقش برجسته ایم قبیل اطلاعات در افزایش توان جوابگویی و تصمیم گیری مدیران کاملاً مشهود است. بنابراین ضعف نظام اطلاعات حسابداری یا بدکارکردن آن می تواند موجبات فلج شدن سازمان در مواجهه با شرایط محیطی را فراهم آورد. با این اوصاف مدیران علی القاعده باید تلاش بسیاری را در جهت برقراری یک نظام صحیح و کارآمد اطلاعاتی مصروف کنند تا بتوانند وظایف روزمره خود را به انجام برسانند (باوری خو، ۱۳۸۹).

۲-۴-۴- استقرار سیستم های اطلاعات حسابداری در بانک های عراق

پژوهشگران و سازمان هایی که به فعالیت های بانکی اهتمام دارند بر این مساله اتفاق نظر دارند که بخش بانکداری، بخش مهم و موثری در فعالیت اقتصادی به حساب می آید، خواه در سطح محلی یا منطقه ای و یا بین المللی باشد. چونکه بانک ها در ساده ترین شکلش این گونه توصیف می شوند که انجا مکانی است که اموال و تقاضاها با یکدیگر برخورد و التقا می کنند.

بانک های خصوصی عراق نیز خواستار استفاده از سیستم های حسابرسی خاصی هستند که آنها را از دیگر بانک ها و ارگان ها متمایز نماید و بهره وری و فعالیت بانک ها را افزایش دهد. و در عراق سیستم حسابرسی یکپارچه مخصوص سازمان های مالی صادر شده که قانون از طرف وزارت امور مالی وضع شد و تاریخ اجرای آن در تاریخ ۱/۱/۱۹۸۸ بود. و با نگاهی تحلیلی و مقایسه ای بین سیستم حسابداری یکپارچه که در بانک های عراقی اجرا می شود و فعالیت بانکی رو به رشد در عراق میتوان تاثیر وجود سیستم های اطلاعاتی حسابداری بر بهبود کیفیت اطلاعات حسابداری و فعالیت بانک های خصوصی عراق را مشاهده نمود. (خضر، ۲۰۱۰).

۲-۴-۵- سیر تحول سیستم اطلاعات حسابداری الکترونیکی

سیستم اطلاعات اداری مانند دیگر سیستم ها، باید مراحل پیشرفت را بگذارند، و این نیازمند پژوهش و پیشرفت دائم است تا اینکه سازگار با میزان اثر بخشی و کارایی باشد به گونه ای که درخواست های سیستم در آن پاسخ داده شود.

جمعه و عربید و زعبی (۲۰۰۳) بر این باور هستند که امکان بررسی و تحقیق مراحل تحول و پیشرفت سیستم های الکترونیکی برای تبدیل اطلاعات حسابداری از طریق مطالعه و بررسی تحول بکارگیری حسابرگر در خدمات مالی تجاری وجود دارد که شامل مراحل زیر است:

مرحله اول: این مرحله متمایز می شود با وارد کردن ابزارهای سنتی در کار حسابداری متمایز می شود. و بانک های تجاری اولین بانک هایی هستند که از سیستم حسابداری در کارها و عملیاتشان استفاده کردند به گونه ای که در ابتدا از ابزار ثبت و دفتر یادداشت چک ها - ابزارهای خوانش جوهر الکترونیکی - و ابزار تجهیز و تامین خروجی ها و قوانین گزارشات استفاده کردند و این سال ها از سال های ۱۹۵۵-۱۹۶۵ را پوشش داده است.

مرحله دوم: این مرحله نشانگر استفاده از کامپیوتر در اتخاذ تصمیمات تجاری است. و این مرحله دوره ای طولانی از سال ۱۹۶۵ تا سال ۱۹۷۵ را پوشش می دهد.

مرحله سوم: این مرحله، مرحله بکارگیری حسابرگرها در سیستم اطلاعات بانکی است و این مرحله از سال ۱۹۷۵ تا اوایل دهه نود کشیده شده است.

مرحله چهارم: این دوره با بکارگیری سیستم شبکه ای و سیستم پرداخت الکترونیکی اطلاعات حسابداری و اموال متمایز می شود، علاوه بر سیستم تبادل الکترونیکی edi و این مرحله از دهه نود تا الان را پوشش داده است.

۲-۴-۶- تاثیر جنبه های گوناگون فناوری اطلاعات بر سیستم اطلاعاتی حسابداری

در فرایند تاریخی حسابداری، کامپیوترها در سال ۱۹۵۰ برای حل برخی از مسائل حسابداری مورد استفاده قرار گرفتند و در سال ۱۹۶۰، به عنوان ابزار مدیریت واحد تجاری کاربرد زیادی پیدا کردند. در سال های اخیر، ساختار سیستم اطلاعاتی حسابداری به عنوان مهم ترین زیر سیستم از سیستم اطلاعاتی مدیریت است که کاربرد کامپیوترها در تکامل آن نقش بسزایی داشته است. به موازات پیشرفت ها،

استانداردهای حسابداری و نرم افزارهای کامپیوتری، که در ابتدا به صورت برنامه های کوچکی جهت ثبت فعالیت ها و تهیه تراز آزمایشی و ترازنامه به کار می رفتند، اکنون مواردی چون بودجه بندی، تامین مالی و حسابداری صنعتی را در بر می گیرند. به واسطه این پیشرفت ها، سیستم اطلاعاتی حسابداری به عنوان امری فراتر از دفترداری ساده، به یک سیستم پشتیبانی در تصمیم گیری تبدیل شده است.

تاثیر پیشرفت های فناوری اطلاعات بر سیستم اطلاعاتی حسابداری در این موارد مشهود است:

۱- پیشرفت های تکنولوژی تولید، مانند طراحی و تولید خودکار و تولید بهنگام، تاثیر ویژه مستقیمی بر سیستم حسابداری صنعتی (بهای تمام شده) به عنوان زیر سیستمی از سیستم اطلاعاتی حسابداری داشته است (داستان و سورمن یوسف^۱، ۲۰۰۴).

۲- کامپیوتری شدن و توسعه ابزار ارتباطات مانند اینترنت، تاثیر مستقیمی بر ساختار سیستم اطلاعاتی حسابداری در قالب جمع آوری، پردازش، ثبت، طبقه بندی و انتقال داده ها داشته اند؛ بدین صورت که سیستم مالی یکپارچه شرکت به صورت مستقیم به اینترنت وصل می شود. استفاده کنندگان از اطلاعات حسابداری در هر نقطه از جهان می توانند به وب سایت شرکت مراجعه و در هر لحظه، صورتهای مالی را با آخرین تغییرات مشاهده و تجزیه و تحلیل کنند. حتی با استفاده از نرم افزارهای هوشمند، برنامه ریزی منابع سازمانی، زبان گزارشگری تجاری گسترش یافته، زبان عالمیت گذاری شده گسترش یافته و ... ، استفاده کنندگان می توانند نسخه خود را در جهت گزارش دلخواه دستکاری کنند. به این ترتیب، نیازی به چاپ و توزیع صورتهای مالی، آن هم فقط در پایان سال مالی و میان دوره ای نخواهد بود. به این نوع گزارشگری مالی که در آن اطلاعات از طریق اینترنت در همه حال در دسترس خواهد بود، گزارشگری مالی بهنگام می گویند

۳- پیشرفت های تکنولوژی، این امکان را به وجود آورده که به طور همزمان داده ها در دفاتر روزنامه و دفاتر کل، ثبت و منتقل شوند و در نتیجه صورتهای مالی و دیگر گزارشها به محض ورود این داده ها به سیستم، آماده شوند. علاوه بر تهیه سریع تر و موثرتر گزارشها، تهیه گزارش های مفصل تر و ویژه تر، امکان مقایسه آنها را با تهیه دستی امکان پذیر کرده است.

۴- به کارگیری فناوری اطلاعات، محدودیتهای زمان، حجم و گوناگونی داده ها را در سیستم حسابداری رفع کرده است و اجازه می دهد که داده ها مرتب شده و به مدیریت ارائه شوند

^۱ . Dastan & Surmen, Yusuf

۵- پیشرفت های تکنولوژی اطلاعات این امکان را به وجود آورده است که در تعداد کارکنان صرفه جویی شود و زمان انجام معاملات، به دلیل پردازش های سریع و آسان داده ها، کوتاه شود و از این جهت، امکان صرفه جویی در زمان را نیز ایجاد کرده است

۶- پیگیری معاملات شعبه از طرف اداره مرکزی و در صورت لزوم، دخالت در امور آنها امکان پذیر شده است. در این زمینه فعالیتهای حسابداری متمرکز شده اند و بنابراین یک نوع یکنواختی در معاملات حسابداری ایجاد شده است.

۷- افزایش به کارگیری فناوری اطلاعات در واحد های تجاری باعث می شود که ویژگی های کیفی اطلاعات ارائه شده در صورتها و گزارشهای مالی تحت تاثیر قرار گیرند. استفاده کنندگان صورتهای مالی، خواهان اطلاعات مربوط و قابل اتکا هستند و به کارگیری فناوری اطلاعات، مربوط بودن و قابلیت مقایسه اطلاعات را افزایش می دهد (اعتمادی و همکاران، ۱۳۸۳)

۲-۴-۷- امنیت در سیستم های اطلاعات حسابداری

امنیت به معنای حفاظت سیستمهای اطلاعات در مقابل دسترسی افراد غیرمجاز به اطلاعات یا خدمات است و اطلاعات ذخیره شده، در حال پردازش یا گزارش شده را شامل می شود. به منظور تأمین نیازهای اطلاعات جامعه، استفاده از سیستم های اطلاعات حسابداری در حال افزایش است. به دنبال افزایش استفاده از این سیستم ها و همچنین پیچیدگی و گسترش آنها، شرکتها با مخاطراتی در مورد این سیستم ها روبه رو هستند. مهمترین تهدید در رابطه با سیستمهای اطلاعات، دسترسی افراد غیرمجاز به اطلاعات است. امنیت کافی برای اطلاعات موضوعی است که هیچ سازمانی نمی تواند آن را انکار کند. حفاظت از سیستم اطلاعات در مقابل خطرات و تهدیدهای موجود، در واقع امنیت اطلاعات نامیده می شود. امنیت اطلاعات در پردازش معاملات حسابداری، یک نگرانی و موضوع اساسی است. به دنبال پیشرفت های گسترده در به کارگیری فناوری کامپیوتر، زمینه ای برای مشکلات پرخطر ایجاد شده است. بیشتر این تهدیدها در اثر دستیابی و دسترسی افراد غیرمجاز به سیستم هاست. این تخلفات امنیتی میلیونها دلار برای شرکتها هزینه و تهدیدهای جدی برای امنیت سازمان ایجاد می کند (جهانگیری، ۱۳۹۵).

ودیعی و محمدی (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان امنیت در سیستمهای اطلاعاتی حسابداری، به بررسی تاثیر امنیت سیستم های اطلاعات حسابداری و نقش آن در بهبود کیفیت اطلاعات حسابداری پرداختند و بیان نمودند که سیستم اطلاعات حسابداری به عنوان جزئی از نظام اطلاعات مدیریت، وظیفه فراهم کردن اطلاعات مفید برای تصمیم گیری را بر عهده دارد. اما اطلاعاتی مفید است که افزون بر داشتن

ویژگیهای کیفی مربوط بودن و به موقع بودن، امنیت نیز در آن تعبیه شده باشد تا اطلاعات آن درست و قابل اتکا برای تصمیم‌گیری مدیران باشد. امروزه حساب‌برسان نقش مهمی را در ایجاد اطمینان برای استفاده کنندگان اطلاعات ایفا می‌نمایند. بخشی از اطمینان دهی حساب‌برسان باید از طریق بررسی امنیت سیستم های اطلاعات حسابداری باشد. حساب‌برسان آگاه اند که بدون ایجاد امنیت در سیستم های اطلاعات حسابداری، مدیران قادر به ارائه اطلاعات درست و قابل اتکا نخواهند بود. زیرا ممکن است گزارش های مالی به علت نبود امنیت در سیستم های حسابداری مورد تحریف و دست کاری قرار گیرد. البته حساب‌برسان داخلی نیز می‌توانند در برقراری امنیت در سیستم های اطلاعات حسابداری نقش مهمی داشته باشند، زیرا آنها به طور مستقیم مسئولیت کمک به مدیریت شرکت به منظور بهبود کارایی و اثربخشی سازمان را بر عهده دارند. بخشی از این مسئولیت، شامل کمک به طراحی و اجرای سیستم های اطلاعات حسابداری است (ودیدی، ۱۳۸۹).

سه روش برای امنیت سیستمهای اطلاعات حسابداری در نظر گرفته شده است:

امنیت فیزیکی: امنیت فیزیکی دارایی‌ها عنصری است که در هر سیستم حسابداری وجود دارد؛ مانند استقرار تجهیزات کامپیوتری در اتاق‌های قفل شده و محدود کردن دسترسی به افراد مجاز و نصب قفل‌های لازم بر روی کامپیوترهای شخصی و دیگر تجهیزات کامپیوتری شرکت.

امنیت دسترسی: دسترسی محدود و منطقی به داده‌ها و برنامه‌ها از طریق کامپیوتر و وسایل ارتباطی، سطح بعدی امنیت است. کاربران باید تنها اجازه دسترسی به اطلاعات را داشته باشند که مجاز به استفاده از آنها هستند. سیستم برای محدود کردن دسترسی باید بتواند با استفاده از آنچه تنها کاربر می‌داند یا اختصاصی کاربر است، میان کاربران مجاز و غیرمجاز تفکیک قایل شود، که متداول‌ترین روش به این منظور، استفاده از رمز عبور است.

امنیت داده‌ها و اطلاعات: روش امنیتی دیگر، ایجاد امنیت داده‌ها و اطلاعات به وسیله فراهم کردن برنامه جامع امنیتی است. این برنامه مشخص می‌سازد که چه کسی ممکن است به داده‌ها و برنامه‌ها دسترسی داشته باشد و چه اطلاعات نیاز دارد، این اطلاعات در کدامیک از این سیستم‌ها وجود دارد. مدیر ارشد سازمان باید مسئولیت طراحی، سرپرستی و اجرای برنامه امنیتی را بر عهده گیرد. شرکتها برای کاهش خطر ناکامی در انتقال اطلاعات باید بر شبکه اطلاعات خود نظارت و نقاط ضعف آن را شناسایی کنند، پرونده پشتیبان نگهداری و شبکه اطلاعات را به نحوی طراحی کنند که توانایی پردازش اطلاعات در اوج فعالیت شرکت را داشته باشد. همچنین، خطای انتقال اطلاعات با رمزگذاری داده‌ها و پشتیبانی اطلاعات به حداقل ممکن کاهش مییابد (جهانگیری، ۱۳۹۵).

۲-۵ ویژگی های کیفی اطلاعات حسابداری

هدف گزارش های مالی و مبانی حسابداری ایجاب می کند اطلاعاتی که گزارش های مالی فراهم می آورد از ویژگی های معینی برخوردار باشد. هرچند این ویژگی ها، تا حدود زیادی تحت تاثیر اوضاع و احوال اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و مناسبات حقوقی جامعه قرا دارد اما در هر حال، اطلاعاتی که فراهم می شود باید برای قضاوت و تصمیم گیری استفاده کنندگان نسبت به واحد انتفاعی مفید، قابل اعتماد و بطور نسبی صحیح باشد. (مبانی گزارشگری مالی در ایران، ۱۳۸۵)

هرچه محیط تجاری پیچیده تر می شود شرکت ها به طور فزاینده ای در معاملات پیچیده در گیر می شوند. حسابداران باید بتوانند این معاملات پیچیده را تحلیل کرده و موارد گزارشگری و حسابداری وابسته را حل کنند. فهم و درک زیر بنایی از مفاهیم نظری گزارشگری مالی برای تحلیل اثر بخش موارد حسابداری و گزارشگری مرتبط نیاز است (چستن و همکاران^۱، ۱۹۹۸). مفاهیم نظری گزارشگری مالی یک سیستم منسجم یا یکپارچه از مبانی و هدف های به هم وابسته است که می تواند به یک سلسله از استانداردهای همگون (دارای ارتباط منطقی با یکدیگر) منجر شود و سیستمی که می تواند ماهیت، نقش (وظیفه) و محدوده های حسابداری مالی و صورت های مالی را تجویز و تعیین نماید (ولک^۲ و همکاران، ۲۰۰۴).

تروبلاد نام کمیته ای است که انجمن حسابداران خبره آمریکا در سال ۱۹۷۱ تشکیل داد. این کمیته جمعاً دوازده هدف را برای صورت های مالی بیان می کند که ارائه اطلاعات مفید برای تصمیم گیری های اقتصادی، ارائه اطلاعات مفید برای پیش بینی و ارزیابی جریان وجوه نقد آتی و سودآری و تامین اطلاعات مفید برای قضاوت درباره توان مدیریت در به کارگیری اثربخش صنایع تعدادی از این اهدافند. (شباهنگ، ۱۳۸۴). گزارش های مالی برای تأمین نیاز طیف وسیع استفاده کنندگان باید دارای ویژگی های مشخص باشد. گزارش تروبلاد هفت ویژگی کیفی را که باید در گزارش ها وجود داشته باشد به شرح زیر بر می شمرد:

- ۱- مربوط بودن؛ ۲- شکل و محتوا؛ ۳- قابل اعتماد (اتکا)؛ ۴- بی طرفانه بودن؛ ۵- قابل مقایسه بودن؛
- ۶- ثبات رویه؛ ۷- قابل فهم بودن (ریاحی بلکویی، ۱۳۸۴)

^۱. Chasteen

^۲. Wolk

در دهه‌های اخیر ویژگی‌های کیفی اطلاعات مالی تأثیرات مهمی بر استراتژیهای سرمایه‌گذاران داشته است. امروزه توسعه اقتصادی بر پایه دسترسی به منابع مالی برای سرمایه‌گذاران استوار است. افزایش روز افزون تحقیقات در این حوزه نشان می‌دهد که کیفیت اطلاعات مالی شرکتها جز عوامل اساسی تأثیرگذار بر تصمیمات سرمایه‌گذاران می‌باشد. تصمیم سرمایه‌گذاری، در خصوص سرمایه‌گذاری به نوبه خود به وجود گزارشگری مالی مناسب بستگی دارد. گزارشگری مالی تخصیص منابع سرمایه در یک شرکت تجاری و قابلیت سوددهی آن را افشاء می‌نماید، بنابراین ویژگی‌های کیفی اطلاعات مالی برای استفاده کنندگان از صورتهای مالی، امری ضروری بشمار می‌رود. برخی خصوصیات کیفی به محتوای اطلاعات مندرج در صورتهای مالی و برخی دیگر به چگونگی ارائه این اطلاعات مربوط می‌شود. خصوصیات کیفی اصلی مرتبط با محتوای اطلاعات، «مربوط بودن» و «قابل اتکابودن» است. هرگاه اطلاعات مالی مربوط و قابل اتکا نباشد، مفید نخواهد بود. خصوصیات کیفی اصلی مرتبط با ارائه اطلاعات، «قابل مقایسه بودن» و «قابل فهم بودن» است. حتی اگر اطلاعات مربوط و قابل اتکا باشد، مفید بودن آن در صورت قابل مقایسه نبودن و قابل فهم نبودن دچار محدودیت خواهد بود. مربوط بودن و قابلیت اتکا مهم‌ترین ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری اند و اگر بخش‌های مالی و حسابداری این دو ویژگی را داشته باشند مناسبست اطلاعات حسابداری برای تصمیم‌های مهم فراهم می‌شود (ایمان^۱ و همکاران، ۲۰۱۲).

۲-۵-۱ مربوط بودن

اطلاعاتی مربوط است که بتواند ارزیابی استفاده کنندگان را نسبت به نتایج وقایع گذشته و حال و یا انتظارات آن‌ها را در مورد رویدادهای آتی یک واحد انتفاعی تأثیری، تعدیل یابد کند و از این طریق در تصمیمات استفاده کنندگان برای انجام یک عمل یا خودداری از آن مؤثر افتد. (مبانی نظری گزارشگری مالی در ایران، انتشارات سازمان حسابرسی، ۱۳۸۵)

به عبارت دیگر مربوط بودن به توانایی اطلاعات در اثرگذاری بر تصمیمات مدیران (در تغییر دادن یا تأکید کردن بر انتظارات آنها درباره نتیجه‌ها یا حاصل اقدام‌ها یا رویدادها گفته می‌شود. مربوط بودن می‌تواند دارای درجه‌های گوناگون باشد. میزان مربوط بودن اطلاعات خاص بین استفاده کنندگان متفاوت است و به میزان نیاز آنها به موضوع خاص بستگی دارد که باید درباره آن تصمیم‌هایی بگیرند. با توجه به مفهوم چارچوب نظری، اطلاعات مربوط به استفاده کنندگان کمک می‌کند تا رویدادهای گذشته، حال و آینده را مورد ارزیابی قرار دهند (سودمندی در پیش بینی)، آنها را تایید کنند یا انتظارات

^۱. Iman

قبلی را تغییر دهند (سودمندی در ارزیابی). اطلاعات برای اینکه مربوط باشند، پیش از اینکه توان اثرگذاری بر تصمیم ها را از دست بدهند، باید در اختیار تصمیم گیرنده قرار گیرند (به موقع بودن). تعیین اینکه چه اطلاعات مربوط است و چه اطلاعاتی نامربوط، مسلماً کار ساده ای نیست. زیرا مربوط بودن یک ویژگی نسبی است و محتوای آن به استفاده کنندگان اطلاعات مالی و خواست های آنان بستگی دارد. به طور کلی می توان گفت: اطلاعاتی مربوط محسوب می شود که در تصمیم گیری ها موثر و نقش آن با اهمیت باشد. بنابراین «مربوط بودن» را می توان تاثیرگذاری اطلاعات حسابداری بر تصمیمات استفاده کنندگان در مورد نتایج رویدادهای گذشته و پیش بینی اثرات رویدادهای فعلی و آتی، تایید یا تعدیل انتظارات قبلی، تعریف کرد. ویژگی مربوط بودن اطلاعات مالی مبتنی بر مفاهیم اهمیت، به موقع بودن، رجحان محتوا بر شکل، قابل فهم بودن و افشای کامل است (عالی و، ۱۳۸۱).

۲-۵-۲ قابل فهم بودن

اطلاعاتی قابل فهم است که استفاده کنندگان عادی بتوانند موضوع را درک و آثار آن را ارزیابی کنند. استفاده کنندگان عادی از اطلاعات مالی کسانی هستند که دانش متعارفی از مسایل کسب و کار، اقتصاد و حسابداری دارند و می خواهند با مطالعه دقیق اطلاعات، براساس آن قضاوت یا تصمیم گیری کنند. اطلاعات مالی هنگامی قابل فهم است که عملیات و رویدادهای مالی را به زبانی ساده و با اصطلاحاتی رایج توصیف کرده باشد. یک عامل مهم در قابل فهم بودن اطلاعات مالی نحوه ارائه اطلاعات یعنی شیوه ادغام و طبقه بندی اطلاعات است. عامل دوم توان استفاده کنندگان از اطلاعات می باشد. با این حال، قابل فهم بودن مترادف سادگی نیست و به بهانه دشواری درک اطلاعات نمی تواند از افشای اطلاعات درباره موضوعات پیچیده و بااهمیتی خودداری کرد که برای استفاده کنندگان متخصص قابل فهم است. در زمینه استفاده از اینترنت این موضوع وجود دارد که آیا خود اینترنت از قابلیت فهم بهتر حمایت می کند و یا اینکه آن را سخت می نماید.

۲-۵-۳ قابل اعتماد بودن

اطلاعات مالی برای اینکه قابل استفاده باشد باید قابل اعتماد باشند. اطلاعات زمانی دارای ویژگی قابل اعتماد بودن است که از جانبداری و خطای عمده عاری بوده و بوسیله استفاده کنندگان قابل اتکا باشد و مفهومی را که در خود دارد به شکل درست ارائه کند. با توجه به تضاد منافع و تاثیر اطلاعات حسابداری بر ثروت گروه های ذینفع قابلیت اتکا گزارشات مالی از طریق حسابرسان مستقل افزایش می یابد. (بهرامفر و رسولی، ۱۳۸۰).

۲-۵-۴- قابل مقایسه بودن

استفاده کنندگان صورتهای مالی باید بتوانند صورت های مالی واحد تجاری را طی زمان برای تشخیص روند تغییرات در وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف پذیری مالی واحد تجاری مقایسه نمایند. استفاده کنندگان همچنین باید بتوانند صورت های مالی واحدهای تجاری مختلف را مقایسه کنند تا وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف پذیری مالی آنها را نسبت به یکدیگر بسنجند. بدین ترتیب ضرورت دارد اثرات معاملات و سایر رویدادهای مشابه در داخل واحد تجاری و در طول زمان برای آن واحد تجاری با ثبات رویه اندازه گیری و ارائه شود و بین واحدهای تجاری مختلف نیز هماهنگی رویه در باب اندازه گیری و ارائه موضوعات مشابه رعایت گردد. برای آنکه اطلاعات مالی قابل مقایسه باشد باید اندازه گیری و ارائه اطلاعات مربوط به معاملات عملیات، رویدادهای مالی و اقلام مختلف صورت های مالی در طول یک دوره مالی و در دوره های مختلف به یکی از رویه ها انجام و این رویه ها در طول زمان بطور یکنواخت بکار گرفته شوند (ثبات رویه). بکارگیری مبانی مختلف در اندازه گیری ارزش عناصر حسابداری، شناسایی درآمد به انحای گوناگون، وجود مبانی مختلف برای مقابله هزینه ها با درآمد و تنوع رویه های حسابداری، افشای رویه های حسابداری، و توضیحات دیگری را لازم می سازد که توصیف رویدادهای اقتصادی را کامل و اقلام صورت های مالی را شفاف و گویا کند و به این ترتیب قابلیت مقایسه اطلاعات را نیز فزونی بخشد (افشای کافی). (مبانی نظری گزارشگری مالی در ایران، انتشارات سازمان حسابرسی، ۱۳۸۵).

قابل مقایسه بودن اطلاعات مالی کاربران را برای تمایز شباهت ها و فعالیت های اقتصادی واحد تجاری در طول دوره های زمانی مختلف و همچنین بین واحدهای تجاری مختلف در جهت تصمیم گیری های صحیح یاری می رساند (ایزابل^۱ و همکاران، ۲۰۱۲)

۲-۶- تأثیر فناوری اطلاعات بر ویژگی های کیفی اطلاعات حسابداری

شکی نیست که فناوری اطلاعات، جریان اطلاعات را بین شرکت های تهیه کننده اطلاعات و استفاده کنندگان اطلاعات تغییر داده است. از سال ها قبل کلیه مراحل چرخه حسابداری به جز گزارشگری، به صورت الکترونیکی انجام می شدند. با این وجود، رشد فزاینده فناوری اطلاعات از قبیل پیدایش اینترنت و ابزارهای آن و استفاده از آن ها در گزارشگری، از سال ۱۹۹۷ سازوکار جدیدی را ایجاد کرده اند و گزارشگری مالی را به سمت گزارشگری مالی به هنگام سوق داده اند (جان استون^۲ و همکاران، ۱۹۹۹).

^۱. Isabel

^۲. Stton

در این نوع گزارشگری، سیستم مالی یکپارچه شرکت به صورت مستقیم به اینترنت وصل شده و استفاده کنندگان از اطلاعات حسابداری در هر نقطه از جهان می توانند به وب سایت شرکت مراجعه کرده و هر لحظه صورت های مالی را با آخرین تغییرات مشاهده نمایند (استون، ۲۰۰۰).

استفاده از فناوری اطلاعات (به ویژه اینترنت، ابزارهای آن، و پروتکل ها و فرمت های نرم افزاری مبتنی بر آن) منجر به گزارشگری مالی به هنگام می شود که در این نوع گزارشگری، اطلاعات از طریق اینترنت و یا جانشین آن در همه حال در دسترس خواهد بود. به این ترتیب، تصمیم گیرندگان می توانند به طور روزافزون از اطلاعات به موقع و متنوع برای تصمیم گیری استفاده کنند، و هم چنین اطلاعاتی را که برای هدف خاصی می خواهند جستجو کنند (بااستفاده از ابزارهای جستجوی نیرومند) بنابراین گزارشگری مالی به هنگام، اطلاعات مالی مربوط ارایه می شود (دول^۱ و همکاران، ۲۰۰۳).

تعدادی از فناوری های مؤثر بر تصمیم گیری (در نتیجه بر مربوط بودن) عبارتند از: پایگاه داده ها (برای تجزیه و تحلیل داده ها) سیستم های خبره (کمک به تجزیه و تحلیل انحرافات، وام، و تحلیل ریسک)، شبکه های عصبی (به عنوان ابزار پیش بینی)، تسهیل دسترسی سرمایه گذاران و تحلیل گران به اطلاعات، ابزار قوی برای استخراج و ارزیابی درست داده ها برای استفاده کنندگان)، ابزارهای اطلاعات (فراهم آوردن اطلاعات خاص برای استفاده کنندگان)، عامل های هوشمند (تجزیه و تحلیل اطلاعات و کمک به تصمیم گیری) نرم افزار پشتیبانی تصمیم (به تصمیم گیرندگان کمک می کند تا داده ها را تجزیه و تحلیل کنند و تأثیر تصمیمات را پشتیبانی کنند؛ قبل از این که یک تصمیم را انتخاب کنند) و ارتباط برتر (بهبود در قابلیت دسترسی به اطلاعات) (اعتمادی و همکاران، ۱۳۸۵).

با وجود مزایای بسیار فناوری اطلاعات برای گزارشگری مالی، قابلیت اعتماد اطلاعات کاهش می یابد که دو دلیل اصلی می تواند داشته باشد. عمده ترین دلیل آن فقدان حسابرسی مستمر در حال حاضر است که انتظار می رود با پیشرفت های فناوری اطلاعات و استفاده از آنها (از قبیل عامل های هوشمند، امضاءهای دیجیتالی و تأییدیه های دیجیتالی) امکان حسابرسی مستمر فراهم شود. دلیل دیگر کاهش قابلیت اعتماد، عدم امنیت اطلاعات در فناوری ها است. در گزارشگری مالی به هنگام، شرکت از فرمت مشخص استفاده می کند و هم چنین رویه های یکنواخت را برای گزارشگری تعریف می کند. بنابراین ثبات رویه در آن شرکت افزایش می یابد و از طرف دیگر در این نوع گزارشگری، از طریق انتشار اطلاعات اضافی و تفکیک شده، افشای مالی بیشتری انجام می گیرد، بنابراین قابلیت مقایسه اطلاعات مالی روند شرکت (تحلیل روند تغییر در وضعیت مالی و نتایج عملیات آن) افزایش می یابد درحالی که

^۱. Dull

قابلیت مقایسه اطلاعات بین شرکت های مختلف کاهش می یابد که دلیل آن تفاوت های زیاد در محتوا و روش توزیع گزارشهای مالی شرکتهای مختلف، است. (جان استون^۱، ۱۹۹۹)

فناوری های مؤثر بر قابلیت مقایسه عبارتند از: زبان گزارشگری مالی گسترش پذیر، (مقایسه گزارش های مالی شرکت ها در هر گروه صنعتی را از طریق ایجاد سازگاری در طبقه بندی داده های مالی امکان پذیر می کند) قابلیت انتقال داده ها از گزارشگری مالی به هنگام به صفحه گسترده ها، داده کاوی و پردازش تحلیلی هم زمان، نرم افزارهای مبتنی بر هوش مصنوعی (تغییر گزارشها را مطابق با شرایط امکان پذیر می کند) و عامل های هوشمند (یک نرم افزار مهم سیستم SCAN EDGAR است. این سیستم برای تجزیه و تحلیل اطلاعات چند ساله شرکت های مختلف طراحی شده است، به این صورت که می تواند شرکت ها را از نظر معیار تعیین شده با هم مقایسه و بهترین شرکت را طبق آن معیار انتخاب کند).

با توجه به مباحث یادشده از جمله تأثیر فناوری اطلاعات بر قابلیت اعتماد اطلاعات و این که بعضی از این ویژگی ها در تضاد نسبی با هم قرار دارند (مانند مربوط بودن و قابلیت اعتماد) و فناوری تا به امروز نتوانسته این تضاد را از میان بردارد، بنابراین تأثیر فناوری اطلاعات بر هر یک از ویژگی های کیفی اطلاعات حسابداری متفاوت است. هر چند که مهم ترین نکته در پیدایش گزارشگری مالی به هنگام، ایجاد تعادل نسبی بین این ویژگی ها است و انتظار می رود در آینده با فناوری های جدید این تضاد از میان برداشته شود (استون، ۲۰۰۰). در این رابطه موسوی شیری، صالحی و یوسفی اطاقور (۱۳۹۵) به بررسی تأثیر فناوری اطلاعات بر ویژگی های کیفی اطلاعات مالی با استفاده از ماتریس رتبه ای پرداختند. هدف این پژوهش ارزیابی توانایی فناوری اطلاعات در بهبود گزارشگری مالی است. این پژوهش تأثیر فناوری اطلاعات بر روی ویژگی های کیفی اطلاعات مالی را با ماتریس رتبه ای بررسی می کند. بدین منظور پرسشنامه ای طراحی و بین نمونه ای شامل ۷۲ نفر از مدیران مالی و کارشناسان سیستم های کامپیوتری توزیع گردیده است. بعد از محاسبه میانگین های تأثیر فناوری اطلاعات بر هر یک از اجزای ویژگی های کیفی اطلاعات حسابداری، عناصر ویژگی های کیفی اطلاعات حسابداری (شامل مربوط بودن، قابلیت اتکاء، قابل فهم بودن و قابلیت مقایسه) بر اساس تأثیر فناوری اطلاعات بر روی آنها رتبه بندی شدند. نتایج پژوهش نشان داد که فناوری اطلاعات بر تمام ابعاد ویژگی های کیفی اطلاعات حسابداری تأثیر می گذارد که این تأثیر از طریق گزارشگری مالی اعمال می شود. در واقع، فناوری اطلاعات گزارشگری را به سمت گزارشگری مالی به هنگام و سریع سوق می دهد و این نوع گزارشگری، اطلاعاتی با ویژگی های متفاوت و بهتر تهیه می کند که با توجه به پیشرفت های روزافزون فناوری اطلاعات و افزایش سطح سواد جامعه انتظار می رود که تأثیر آن بر گزارشگری و به تبع بر تمام ابعاد

^۱ . Jon Stton

ویژگی های کیفی اطلاعات حسابداری روز به روز بهبود یابد. از یک طرف با استفاده از فناوری اطلاعات، نه تنها اطلاعات مربوط تر می شوند؛ بلکه با استفاده از فناوری های آتی یادشده در شبکه منطقی، انتظار می رود که قابلیت اعتماد و قابلیت مقایسه اطلاعات نیز افزایش یابد در مورد قابلیت فهم نیز با افزایش آموزش کارکنان و سایر استفاده کنندگان افزایش خواهد یافت. از طرف دیگر با توجه به نیازهای اطلاعاتی استفاده کنندگان و معایب مدل گزارشگری سنتی، مشخص می شود که مدل گزارشگری مالی در نهایت باید به سمت گزارشگری مالی به هنگام سوق یابد. برهانی سبزواری (۱۳۹۵) نیز در مطالعه ای به تاثیر فناوری اطلاعات بر کار حسابرسان پرداخته است. و در این پژوهش عنوان کرد که حسابرسان جهت انجام صحیح وظیفه خود و دستیابی به اهداف حسابرسی فناوری اطلاعات بایستی نسبت به خطرهای محیط سیستم های فناوری اطلاعات آگاهی داشته و پیش بین های لازم و کنترل های ویژه فناوری اطلاعات را بررسی نمایند و براساس شرایط موجود اقدام به برنامه ریزی حسابرسی سیستم های رایانه ای نمایند، تا برایشان امکان رسیدگی و صدور اظهارنظر قابل اتکاء فراهم گردد.

اعتمادی، الهی و حسن آقایی (۱۳۸۵)، در پژوهش خود دریافتند که استفاده از فناوری اطلاعات، تغییرات قابل توجهی در کیفیت گزارشگری مالی، به ویژه افزایش در ویژگی کیفیت مربوط بودن اطلاعات حسابداری که به طور عمده از به موقع بودن اطلاعات ناشی می شود، ایجاد کرده است. همچنین نتایج تحقیق بیان گر این موضوع است که با وجود مزایای بسیار فناوری اطلاعات برای گزارشگری مالی، قابلیت اعتماد اطلاعات کاهش می یابد. قابلیت مقایسه اطلاعات مالی شرکت (تحلیل روند تغییر در وضعیت مالی و نتایج عملیات آن) نیز افزایش می یابد این در حالی است که قابلیت مقایسه اطلاعات بین شرکت های مختلف کاهش می یابد. نوروزی پور، علیزاده و محمدی (۱۳۹۰) تاثیر فناوری اطلاعات بر افشای داوطلبانه اطلاعات شرکت را مورد بررسی قرار دادند نتیجه گرفتند که به طور کلی اطلاعات جمع آوری شده از سیستم های اطلاعاتی قابل دسترسی بوده و افزایش افشای داوطلبانه اطلاعات، همگرایی بین سیستم های حسابداری مالی و مدیریت را افزایش می دهد. از دیگر تحقیقات انجام شده در این زمینه می توان به تحقیق برومند، صادقی پناه و ایزدینا (۱۳۹۱) با عنوان ارتباط فناوری اطلاعات و ویژگی های کیفی اطلاعات حسابداری، نام برد که در این پژوهش دریافتند که فناوری اطلاعات باعث افزایش مربوط بودن اطلاعات حسابداری و کاهش قابلیت اعتقاد آن می شود و قابلیت مقایسه را نیز به میزان کمی کاهش می دهد.

همچنین صراف و آقابالایی بختیار (۱۳۹۳) نیز در تحقیقی دیگر به بررسی تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات نوپدید بر حرفه حسابرسی پرداختند. آنها در مطالعات خود دریافتند با توجه به این که حسابرسان با بهره گیری از نرم افزارهای موجود می توانند بهره وری را افزایش دهند و گزارش های خود

را با کیفیت بهتری ارائه کنند، فناوری اطلاعات و ارتباطات نقش بسیار مهمی در حصول اطمینان از دقت، به هنگام بودن و کامل بودن گزارش‌های حسابرسی ایفا می‌کند و به اطلاعات مالی طیف وسیعی از استفاده‌کنندگان می‌افزاید. همچنین نودهی، صفاری و ابوطالبیان (۱۳۹۴) نیز به مطالعه تأثیر فناوری اطلاعات بر ویژگی‌های کیفی اطلاعات مالی و گزارشگری مالی دیجیتال در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند و نتیجه گرفتند که دسترسی به اطلاعات حسابداری در گزارشگری مالی تحت وب به دلیل همگانی بودن اینترنت آسانتر از گزارشگری مالی سنتی است و به دلیل دسترسی آسان به اطلاعات هزینه و زمان دسترسی به اطلاعات در این نوع گزارشگری به میزان قابل ملاحظه‌ای کاهش می‌یابد.

یوسف الطیب (۲۰۰۹) در پژوهشی به بررسی تأثیر فناوری اطلاعات بر ویژگی‌های کیفی گزارشات مالی در بانک‌های تجاری پرداخت. و نتایج نشان داد که بانک‌های تجاری برای افزایش کیفیت گزارشات خود نیاز به استقرار فناوری اطلاعات در بانک هستند. قراله (۲۰۱۱) در پژوهشی تأثیر به کارگیری فناوری اطلاعات بر مصداقی بودن صورت‌های مالی مورد مطالعه قرارداد. نتایج نشان داد، ۱- توانایی کارکنان در به کارگیری فناوری اطلاعات بر مصداقی بودن صورت‌های مالی تأثیر گذار هستند. ۲- نظارت و کنترل داخلی در به کارگیری فناوری اطلاعات بر مصداقی بودن صورت‌های مالی تأثیر گذار است. الدلایین، الخطانه و السوکار^۱ (۲۰۱۲) به بررسی تأثیر فناوری اطلاعات روی عملکرد مالی شرکت‌های صنعتی پرداختند. بررسی‌ها نشان داد که IT در کنار در تمامی متغیرهای (سیستم‌های مکمل، قابلیت‌های شبکه و پایگاه داده) روی عملکرد مالی شرکت‌های صنعتی تأثیر قابل توجهی داشتند. اشرف خلف^۲ (۲۰۱۲) بیان نمود که فناوری اطلاعات نه تنها اطلاعات مالی بلکه اطلاعات غیر مالی را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. وی به کاهش عدم تقارن اطلاعاتی با نفوذ فناوری اطلاعات اشاره نمود. وی بیان نمود که اگر چه فناوری اطلاعات بر ویژگی‌های کیفی اطلاعات مالی و غیرمالی اثرگذار است اما باید به معیارهایی همچون کیفیت، نوآوری و رضایت مشتری هم توجه شود. آکینیومی و الاهورو^۳ (۲۰۱۳) در مطالعه‌ای به بررسی تأثیر فناوری اطلاعات روی گزارشگری مالی شرکت پرداختند و دریافتند که فناوری اطلاعات برای تضمین اعتبار گزارش‌های مالی شرکت حیاتی است و مدیران بانک‌ها باید از فناوری اطلاعات پیشرفته به نفع سهامداران استفاده کنند و همچنین، مقامات نظارتی نیجریه باید حداقل استانداردهای مربوط به فناوری اطلاعات را برای بانک‌ها مدنظر قرار دهند تا زیرساخت‌های سنتی کنار گذاشته شوند. همچنین نتایج پژوهش أحلام عباس (۲۰۱۳) حاکی از آن است که فناوری اطلاعات بر ویژگی‌های گزارش‌های مالی تأثیر گذار است. و بیان نمود با بهره‌گیری از فناوری اطلاعات میتوان سرعت و دقت انجام عملیات بانکی و گزارشات مالی را افزایش داد و همچنین فناوری اطلاعات بر کیفیت گزارشات

^۱ . Aldalayeen, Alkhatatneh, & AL-Sukkar

^۲ . Ashraf Khallaf

^۳ Akinyomi, & Enahoro

مالی تاثیر گذار بوده و با بهره‌گیری از نرم افزارهای موجود می‌توانند بهره‌وری را افزایش دهند و گزارش‌های خود را با کیفیت بهتری ارائه کنند، فناوری اطلاعات و ارتباطات نقش بسیار مهمی در کسب دقت، به هنگام بودن و کامل بودن گزارش‌های حسابرسی ایفا می‌کند. خلود عاصم (۲۰۱۳) نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در بهبود کیفیت اطلاعات را مورد بررسی قرار داد. نتایج پژوهش نشان داد، اطلاعات حسابداری با کیفیت عالی در سایه بکارگیری فناوری اطلاعات، برجسته و شاخص می‌شود به گونه‌ای که تصمیمات بهره‌بردار از اطلاعات به شکل کلی و اطلاعات حسابداری به شکل خاص و ویژه برای اتخاذ این تصمیمات مورد نظر قرار می‌گیرد.

گرینبرگ و همکاران^۱ (۲۰۱۴) بیان نمودند که فناوری اطلاعات تمام ابعاد ویژگی‌های کیفی اطلاعات مالی به استثنای قابلیت اتکاء را افزایش می‌دهد. وی بیان نمود که با به کارگیری اصول سیستم اعتمادبخشی که توسط انجمن حسابداران رسمی آمریکا و همچنین حسابداران خبره آمریکا تدوین شده، می‌توان این نقطه ضعف را برطرف و قابلیت اتکای اطلاعات را نیز با وجود فناوری اطلاعات افزایش داد.

۲-۷- گزارش‌های حسابداری

انتقال اطلاعات حسابداری از طریق تهیه و انتشار گزارش‌های حسابداری صورت می‌گیرد. استفاده کنندگان اطلاعات حسابداری ممکن است درون سازمانی یا برون سازمانی باشند (ویلد و کارتر^۲، ۱۹۹۵). بنابراین دو نوع گزارش خواهیم داشت: گزارش‌های درون سازمانی و گزارش‌های برون سازمانی.

۲-۷-۱- گزارش‌های درون سازمانی

به مجموعه گزارش‌هایی که توسط هر سیستم در طول دوره مالی با هدف انجام خدمات مالی و ارائه اطلاعات تفصیلی تهیه می‌شود، گزارش‌های درون سازمانی می‌گویند. منظور از تهیه و ارائه این گونه از گزارش‌ها عمدتاً رفع نیازهای اطلاعاتی مدیریت واحدهای اقتصادی در برنامه ریزی و کنترل است. اما برخی از آنها علاوه بر کمک به مدیریت، اطلاعاتی را به اشخاصی که با واحد اقتصادی داد و ستد یا ارتباط مستمر دارند، ارائه می‌دهد. ویژگی اصلی گزارش‌های درون سازمانی در این است که معمولاً به شکل تفصیلی و در فواصل زمانی کوتاه و حتی گاه روزانه تهیه می‌شود.

^۱ . Greenberg et al

^۲ . Wild and Carter

۲-۷-۲- گزارش های برون سازمانی

به گزارش هایی که توسط سیستم حسابداری در پایان سال مالی یا مقاطع دیگری از زمان در جهت ارائه اطلاعات به طیف وسیعی از اشخاص ذیحق، ذینفع و ذیعلاقه به یک واحد اقتصادی تهیه می گردد، گزارش برون سازمانی گفته می شود. صورت های مالی که محصول نهایی پردازش اطلاعات مالی توسط سیستم حسابداری است اصلی ترین بخش گزارش های برون سازمانی است. ویژگی اصلی گزارش های برون سازمانی در این است که مجموع اطلاعات مالی مربوط به یک واحد اقتصادی را به شکل خلاصه و طبقه بندی شده همراه با توضیحات و تفاسیر لازم به طور یکجا ارائه می کند.

۲-۸- گزارشگری مالی

گزارشگری مالی فراتر از صورت های مالی است و سایر ابزارهای اطلاع رسانی مانند گزارش هیات مدیره، گزارش های ادواری و اطلاع رسانی اینترنتی را شامل می شود. گزارشگری مالی فقط یک محصول نهایی نیست، بلکه فرایندی متشکل از چند جزء است (براتی و باقریان، ۱۳۹۵). رشد و دگر گونی سریع روابط اقتصادی، منجر به رقابت شدیدی در عرصه تجارت، صنعت و سرمایه گذاری شده است. لذا شرکت ها برای بقاء و گسترش فعالیت های خود نیاز به انجام سرمایه گذاری های مناسب و به موقع دارند. گزارش های مالی شرکت ها باید اطلاعاتی فراهم نماید که برای سرمایه گذاران بالقوه و بالفعل، بستانکاران و سایر استفاده کنندگان در سرمایه گذاری های منطقی، اعطای اعتبار و تصمیمات مشابه سودمند باشد. گزارش های مالی بایستی اطلاعات لازم برای ارزیابی وضعیت ملی و بنیه اقتصادی بنگاه، ارزیابی عملکرد و توان سودآوری، ارزیابی چگونگی تامین مالی و مصرف وجوه نقد، ارزیابی چگونگی ایفای مسئولیت مباشرت مدیریت انجام تکالیف قانونی و فراهم کردن اطلاعات مکمل برای درک بهتر اطلاعات مالی ارائه شده و پیشبینی وضعیت آتی را فراهم نماید. در نتیجه این گزارش ها اهمیت بسزایی در تحقق اهداف یاد شده دارند و افزایش کیفیت آنها می تواند موجب کاراتر بودن سرمایه گذاری های شرکت ها و حفظ و توسعه منابع آنها گردد. (لامبرت^۱، ۲۰۰۶)

گزارشات مالی محصول نهایی سیستم حسابداری بوده و به علت اهمیتی که برای استفاده کنندگان دارد روندی رو به رشد داشته و همواره مودر توجه انجمن های مختلف حسابداری بوده است. قبل از تشکیل کمیسیون بورس و اوراق بهادار اغلب مؤسسات و واحدهای تجاری بصورت داوطلبانه گزارشات مالی خود را تهیه و منتشر می کردند. علت این افشاهای ارادی را می توان جلب اعتماد عمومی، معرفی موسسه

^۱. Lombort

به عموم و سرمایه گذاران و در نهایت جلب سرمایه و سرمایه گذاران دانست اما پس از بحران ۱۹۲۹ و پس از تاسیس کمیسیون بورس و اوراق بهادار در سال ۱۹۳۳ گزارشگری مالی به صورت یک الزام قانونی برای مؤسسات درآمد. پس از انقلاب صنعتی در اروپا، رفته رفته اندیشه جدایی مالکیت و از مدیریت (تئوری نمایندگی) مطرح شد و در نتیجه مالکان همواره نگران اندوخته های خود و مدیران نیز در اندیشه رفع نگرانی صاحبان بنگاه های اقتصادی بودند و برای اینکه مالکان را به صورت پیوسته در جریان امور این بنگاه ها قرار دهند به ارائه گزارشات مالی می پرداختند. به این ترتیب ساختار جدید مالکیت و مدیریت، دامنه مسئولیت حسابداری را افزایش داد و ارائه گزارش های مالی را براساس نیاز استفاده کنندگان ضروری ساخت. (حساس یگانه، ۱۳۸۲) بنابراین گزارشگری مالی فراتر از آنکه گزارش مالی صرف باشند، وسیله ای برای برقراری ارتباط بین شرکت ها و صاحبان آنها تلقی می شود. (صیدی، ۱۳۸۴).

۲-۸-۱ انواع گزارش های مالی

انواع گزارش های مالی به شرح زیر است:

- **گزارش مالی سالانه:** گزارش سالانه که توسط هیأت مدیره شرکت های سهامی به مجمع عمومی صاحبان سهام یا توسط مدیریت شرکت های غیرسهامی و سایر مؤسسات به صاحبان سرمایه شرکت یا ارکان تصمیم گیرنده مؤسسه ارائه می شود و سایر اشخاص ذینفع و ذیعلاقه نیز قاعداً باید به آن دسترسی داشته باشند، مهم ترین نوع گزارش مالی است. گزارش سالانه علاوه بر صورت های مالی، یادداشت های توصیفی، جداول تفصیلی و صورت های مکمل، شامل اطلاعات دیگری است که از پردازش سیستم حسابداری بدست نیامده است یا اساساً جنبه غیرمالی دارد؛ اما ارائه آنها بنابر احکام قانونی یا عرف تجاری لازم است یا مدیریت قصد افشای آن ها را دارد یا قابلیت استفاده و اعتبار صورت های مالی را افزایش می دهد. بدین ترتیب، گزارش هیأت مدیره یا مدیران و گزارش بازرسان و حسابرسان، در صورت وجود الزام قانونی، از جمله اجزای تشکیل دهنده گزارش های سالانه محسوب می شوند.

- **گزارش های مالی خاص:** هر واحد اقتصادی بنابر الزامات قانونی یا قراردادی و یا در جهت رفع نیازهای اطلاعاتی اشخاص یا مراجع معینی ممکن است گزارش های خاصی را نیز تهیه و ارائه کند. این قبیل گزارش ها مشروط بر این که متکی بر صورت های مالی باشند یا در قالب اطلاعات مالی منعکس در صورت های مالی تهیه و ارائه شوند، گزارش مالی خاص محسوب می گردند. نمونه هایی از گزارش های مالی خاص به شرح زیر است:

- گزارش مالی که به بورس اوراق بهادار ارائه می شود.
- گزارش مالی که به منظور دریافت وام، اعتبار یا تسهیلات مالی به بانک ها و سایر مؤسسات مالی و اعتباری ارائه می شود.
- گزارش مالی که به مراجع قانونی و سازمان های دولتی هدایت کننده اقتصاد جامعه ارائه می شود.
- پیشنهاد افزایش سرمایه در شرکت های سهامی
- اظهارنامه مالیاتی شرکت ها و سایر اشخاص حقوقی و حقیقی که متکی و منضم به صورت های مالی باشد.
- در پردازش اطلاعات حسابداری مالی و همچنین در تهیه و ارائه صورت های مالی اعم از این که به عنوان بخشی از گزارش مالی یا به شکل مستقل ارائه شود، رعایت اصول و استانداردهای حسابداری و گزارشگری مالی الزامی است (حسن آقایی، ۱۳۸۳).

۹-۲ تعریف شفافیت^۱

تعاریف بسیاری از شفافیت ارائه شده است. شفافیت در کتاب لغت به وضعیتی اطلاق شده که درک امری را آسان می سازد. (آکسفورد) در فرهنگ وبستر (۱۹۷۲) شفافیت این گونه تعریف شده است: "باز بودن یا گشودگی مؤسسات^۲ (دسترسی آسان به عملیات داخل شرکت)، آشکار بودن مؤسسات (وضوح)، صداقت و قابلیت درک آسان." در این تعریف منظور از باز بودن یا گشودگی مؤسسات، دسترسی آسان به عملیات داخل شرکت، و منظور از آشکار بودن مؤسسات، وضوح اطلاعات است.

همچنین تعاریف متعدد دیگری نیز ارائه شده است که بسته به اینکه بر چه مفهومی استوار هستند، می توان آنها را در سه طبقه به شرح زیر از یکدیگر متمایز نمود:

الف) تعاریف مبتنی بر ذی نفعان:

^۱ . transparency

^۲ . Openness

ویش واناث و کافمن^۱ (۱۹۹۹) شفافیت را "افزایش جریان بموقع و قابل اتکا اطلاعات اقتصادی، اجتماعی و سیاسی که در دسترس همه ذینفعان مربوط باشد" تعریف کرده اند. همچنین آنها عدم شفافیت را به عنوان "ممانعت عمدی از دسترسی به اطلاعات، ارائه نادرست اطلاعات یا ناتوانی بازار در کسب اطمینان از کفایت مربوط بودن و کیفیت اطلاعات ارائه شده" تعریف کرده اند. دیدگاه سازمان همکاری و توسعه اقتصادی^۲ (۲۰۰۲) گسترده تر است و شفافیت را به عنوان "ارتباط متقابل بین شرکت ها و سایر گروه های ذینفع" بیان می کند.

ب) تعاریف مبتنی بر پاسخگویی:

گروه تخصصی شفافیت در دانشگاه بروکینگز شفافیت را به عنوان "درجه ی گشودگی و بازبودن موسسات بیان کرده است یعنی میزان نظارت و ارزیابی اعمال افراد داخل شرکت (مانند مدیران) توسط افراد خارج شرکت (مانند سهامداران)". در تعریف فلورینی^۳ (۱۹۹۹) از شفافیت، پاسخگویی بر جسته تر شده است. وی شفافیت را به عنوان "افشای اطلاعاتی توسط شرکت ها که برای ارزیابی آن ها مربوط باشد" تعریف کرده است. از دیدگاه وی شفافیت ابزاری برای تسهیل فرآیند ارزیابی عملکرد شرکت ها است. تاکید برحق دسترسی به اطلاعات (با در نظر داشتن حریم هر دو طرف تهیه کننده و استفاده کننده) و امکان ارزیابی عملکرد شرکت ها با استفاده از این اطلاعات در تعاریف مذکور برجسته تر شده است. در واقع شفافیت ارتباطی تنگاتنگ با پاسخگویی دارد و علت تقاضا برای شفافیت این است که بازار شرکت ها را بابت سیاست های اتخاذ شده و عملکرد آنها مسئول می داند (بلور و کافمن^۴: ۲۰۰۵).

پ) تعریف شفافیت با تاکید بر اجرای قوانین و مقررات:

سازمان تجارت جهانی اطمینان از دسترسی به شفافیت در قراردادهای بین المللی تجاری را مستلزم سه پیش شرط اساسی می داند: (۱) اطلاعات درباره قوانین، مقررات و سایر رویه ها به طور عموم منتشر شده باشد، (۲) مطلع کردن گروه های ذی نفع از قوانین و مقررات مربوط و تغییرات در آنها، و (۳) اطمینان از اینکه قوانین و مقررات به صورت یکپارچه، بیطرفانه و معقول اجرا می شود. (بلور و کافمن: ۲۰۰۵)

^۱ . Vishwanath T., Kaufmann

^۲ . Organization for Economic Cooperation & Development

^۳ . floroni

^۴ . Bellver and Kaufmann

۲-۹-۱ اسطوح شفافیت

گزارش‌های ارائه شده توسط مدیریت دارای سطوحی از شفافیت است. نیلسن و مادسن سطوح مختلفی از شفافیت در شرکت را به شرح زیر بیان می‌دارند :

۱- شفافیت در گزارش‌های ارائه شده: در این سطح میزان شفافیت واحد تجاری در ارتباط با محیط تجاری و بازار سرمایه مد نظر است. در این حالت تمرکز بر تولیدات واقعی واحد تجاری است. یعنی اعداد حسابداری توانایی انعکاس ارزش‌های تاریخی و واقعی فعالیت‌های صورت گرفته توسط واحد تجاری را داشته باشد. شفافیت در این سطح از پیچیدگی‌های زیادی برخوردار است. در این حالت شفافیت می‌تواند به عنوان انتظارات و استراتژی اصلی شرکت باشد. در این باره مدیران شرکت، تنظیم کنندگان استاندارد، دانشگاهیان، تحلیل‌گران و سرمایه‌گذاران هر یک ساختار شفافیت را به گونه‌ای متفاوت می‌بینند (نیلسن و مادسن^۱، ۲۰۰۹).

تصور بر این است که افشای داوطلبانه گزارش‌های مالی تمام عملکرد و فعالیت‌های واحد تجاری را پوشش می‌دهد. تحقیقات بازار سرمایه نشان می‌دهد که شرکت‌ها در بهبود افشا و ارائه شفاف‌تر اطلاعات می‌کوشند، به همین منظور سطح تحلیلی صورت‌های مالی را افزایش داده تا هزینه‌های سرمایه‌ای را کاهش دهند و به نیاز استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی که ارائه هر چه بیشتر اطلاعات است پاسخ دهند تا آن‌ها را به سرمایه‌گذاری در شرکت و تخصیص بهینه منابع جذب کنند (طاهری، ۱۳۸۹).

مجموعه اطلاعات شفاف به ایجاد رابطه بین سازمان و بازار سرمایه و گزارش‌های مالی سنتی، به ارزش ذاتی و رشد بازدهی شرکت کمک می‌کند و همچنین گزارش‌های تجاری و گزارش‌های مدیریتی سریع‌ترین روش برای مطلع کردن سرمایه‌گذاران از طرح‌های آینده مدیریت است که این امر به نوبه خود موجب ارزش آفرینی برای واحد تجاری می‌شود و این به شفافیت و ارائه صادقانه اطلاعات وابسته است. تنها مشکلی که وجود دارد تعیین میزان شفافیت و صداقت در ارائه گزارش‌هایی است که به عقیده نیلسن و مادسن بسته به اهداف متمایزی است که افراد دنبال می‌کنند. برای مثال شفافیت در سیستم سازمانی از شفافیت عملکرد و از شفافیتی که سهامداران به دنبال آن هستند دارای درجات و مقادیر متفاوتی است. شفافیت اطلاعات و پاسخگو بودن یک شرکت تنها نسبت به سرمایه‌گذاران نیست بلکه نسبت به کل جامعه است. به عنوان مثال گزارش‌های حسابداری محیط زیست و مسئولیت‌های اجتماعی کیفیت گزارش‌های شرکت را افزایش داده و اثبات می‌کند که حتی در نظام مالی سرمایه‌داری و در میان

^۱. Nielsen & modsen

اصول ارگانی و سازمانی هم می‌توان عدالت اجتماعی را ایجاد کرد. به عبارت دیگر اطلاعات شفاف و پاسخگو بودن شرکت در جامعه دو فایده دارد: ۱- گزارش اقدامات اجتماعی شرکت صورت می‌گیرد. ۲- نسبت به این که چه کارهایی نباید صورت بگیرد هشدار داده می‌شود. شفافیت در این سطح به معنی افشا پی در پی اطلاعات نیست بلکه شفافیت افشای مناسب اطلاعات است و شفافیت نقطه اشتراک بین عرضه کننده اطلاعات، استفاده کننده اطلاعات و تنظیم کننده گزارشات و اطلاعات برقرار می‌کند (گری^۱، ۲۰۰۶).

۲- شفافیت در افشای اطلاعات عمومی: شفافیت را می‌توان از طریق نزدیک کردن گزارش عملکرد شرکت به گزارش عملکرد مدیریت بدست آورد، چرا که بر اساس گزارش‌های مدیریتی بهتر می‌توان نحوه عملکرد را اندازه گیری و بررسی کرد. عدم ارائه اطلاعات عمومی همراه با عدم توانایی پیش بینی است چرا که این مسئله عدم آگاهی سرمایه گذاران را در رابطه با انتظارات رشد و افزایش فناوری شرکت به همراه می‌آورد و ارائه جزئیات عملکردهای آتی و قراردادن اطلاعات داخلی و افشای اطلاعات عمومی به سرمایه گذاران باعث افزایش ارزش سهام شرکت در بازار می‌گردد (نیلسن و مادسن^۲، ۲۰۰۹).

اطلاعات عمومی علاوه بر اطلاعات مالی، اطلاعات غیرمالی و اطلاعات فرعی را شامل می‌شود و در برخی موارد طرح‌ها و برنامه‌های آتی واحد تجاری را در بر می‌گیرد. این قبیل اطلاعات در تصمیم گیری بهتر برای سرمایه گذاران و مدیران شرکت بسیار مفید و مؤثر است اما آنچه سرمایه گذاران به دنبال آن هستند دسترسی به اطلاعاتی در رابطه با تصمیمات آتی واحد تجاری است که در ایجاد جریان نقدی آتی واحد تجاری و در نحوه تصمیم گیری آنان نیز مؤثر است. همچنین، این اطلاعات در روابط خارجی واحد تجاری هم می‌توان مفید واقع شود (کرمیر^۳، ۲۰۰۹). عنصر اصلی در ارائه همه نوع اطلاعات مالی و غیرمالی، اصلی و فرعی در واقع شفافیت و شفاف سازی هر چه بیشتر است. به عبارت دیگر بهبود و افزایش گزارش‌های شرکت در گرو افشاء همه نوع اطلاعات است و ایجاد شفافیت در چهارچوب گزارش‌های عمومی به انواع گزارش‌های داخلی مدیریت نزدیک است (کرمیر، ۲۰۰۹).

۳- شفافیت در گزارش‌های مدیریتی: بین افشای زیاد و به تبع آن هزینه افشا و افشای اندک اطلاعات، دو دیدگاه متفاوت وجود دارد. در دیدگاه اول بحث هزینه - منفعت مطرح است چرا که ممکن است از افشای زیاد که هزینه‌های فراوانی دارد، منافع کمی حاصل شود. در بعد دیگر مسئله افشای کم مطرح

^۱ . gray

^۲ . Nielsen & Madsen

^۳ . Cormier

است که البته مطلوب سرمایه گذاران و سهامداران نمی‌باشد. اما آنچه اهمیت دارد قدرت اثر گذاری اطلاعات افشاء شده است (رابرتز^۱، ۲۰۰۹).

از این رو بعضی از حسابداران عقیده دارند که شفافیت اطلاعات یعنی افشای اطلاعات مالی و غیر مالی موجب ارزش آفرینی برای شرکت می‌گردد. به اعتقاد آنها این حق استفاده کننده صورت‌های مالی است که از تمام اطلاعاتی که موجب افزایش ارزش واحد تجاری می‌شود مطلع باشند. برخلاف آنان رابرتز اعتقاد دارد که افشای همه نوع اطلاعات فقط برای مدیریت است آن هم در جهت تصمیم‌گیری، کنترل و اداره کردن سازمان می‌باشد و برای جبران این عدم افشا سازی می‌توان از گزارشات مدیریت به عنوان یک جایگزین مناسب استفاده کرد. در شرایط بازار رقابتی نیز این تفکر بهتر است چرا که بسته به تصمیم مدیر، شرکت متحمل هزینه غیر مستقیم افشا سازی همه نوع اطلاعات در بازار نمی‌گردد هر چند که مسئله پاسخگو بودن و مسئولیت پذیری مدیر در این عدم افشای کامل به چالش کشیده می‌شود (لامینگ^۲، ۲۰۰۶). نازک (۲۰۰۸)، تاثیر اطلاعات حسابداری در بهبود شفاف سازی گزارشات مالی از طریق میزان تعهد شرکت‌ها در تامین فهرست‌های مالی بر اساس اصول حسابرسی مقبول متعارف مورد بررسی قرار داد. نتایج حاکی از آن است که: ۱- التزام شرکت‌ها به درخواست‌های شفاف سازی تمام معلومات حسابرسی باعث ایجاد یک فهرست‌های مالی و مستند می‌شود. ۲- کیفیت اطلاعات مالی منجر به بهبود شفاف سازی فهرست‌های مالی منتشر شده می‌شود همانطور که عدم التزام به معیارها و ضوابط تعیین شده برای تهیه فهرست‌های مالی منجر به ایجاد فهرست‌های گمراه کننده می‌شود هر چند که عدم اجرای سیاست‌ها و قواعد حسابداری سالم منجر به صادر شدن فهرست‌های مالی خالی از شفافیت و وضوح و اشکار سازی درست می‌شود.

۲-۹-۲ شفافیت اطلاعات گزارشات مالی

شفافیت، هسته مرکزی گزارشگری مالی مدرن است که به استفاده‌کنندگان در شناخت واحد تجاری کمک می‌کند. اگر چه در متون نظری، نقش شفافیت به روشنی مشخص نگردیده است؛ اما بر اساس یک ارتباط بالقوه، میتوان عنوان نمود که شفافیت، عدم اطمینان را در مورد ارزش ذاتی کاهش میدهد؛ یکی از عوامل کلیدی که موجب کارایی در تخصیص منابع و رشد اقتصادی میشود؛ دسترسی به اطلاعات است. شفافیت اطلاعاتی موجب دستیابی گسترده به اطلاعات مربوط و اتکاپذیر در خصوص عملکرد دوره، وضعیت مالی، فرصت‌های سرمایه‌گذاری، راهبری شرکتی و ریسک‌هایی که هر شرکتی با آن مواجه است؛ می‌شود و هدف از آن، کمک به استفاده‌کنندگان در اتخاذ تصمیمات سرمایه‌گذاری و ارزیابی عملکرد مدیریت

^۱ . Roberts

^۲ . Lamming

است. لذا، شفافیت امکان دسترسی به اطلاعات مناسب و مرتبط با موضوع تصمیم را فراهم می‌کند. اگر اطلاعات مورد نیاز به صورتی نامتقارن بین افراد توزیع شود؛ می‌تواند نتایج متفاوتی را نسبت به موضوعی واحد ایجاد نماید. بنابراین، برای فرد تصمیم‌گیرنده، کیفیت توزیع اطلاعات، حائز اهمیت خواهد بود. عدم تقارن اطلاعاتی دارای پیامدهای نامطلوب متفاوتی از قبیل افزایش هزینه‌های معاملات، ضعف بازار، نقدشوندگی پائین و بطور کلی کاهش سود حاصل از معاملات در بازار سرمایه خواهد شد (دوانی و معینی، ۱۳۸۶). شفافیت گزارشگری مالی می‌تواند شرایط مطمئنی ایجاد نموده و اعتماد سرمایه‌گذاران را به ویژه تحت شرایط عدم تقارن اطلاعاتی افزایش دهد. عدم تقارن اطلاعاتی در صورتی وجود دارد که مدیران و بازار، اطلاعات یکسانی درباره شرکت نداشته باشند و به نوعی به دلیل دارا بودن اطلاعات محرمانه درباره شرکت، اطلاعات بیشتر و بهتری نسبت به بازار در اختیار داشته و قبل از بازار به اطلاعات شرکت دسترسی دارند. به همین دلیل در محیط اطلاعاتی نامتقارن، تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران دشوارتر بوده و ممکن است مربوط بودن ارزش گزارش‌های مالی و اطلاعات حسابداری کمتر از انتظار باشد. در چنین شرایطی شفافیت اطلاعات مالی از اهمیت زیادی برخوردار خواهد بود. در واقع شفافیت یکی از عوامل تاثیرگذار بر عدم تقارن اطلاعاتی و عامل پیشرفت و تعالی بازارهای مالی است که سطح آن بسته به خواست مدیریت شرکت، می‌تواند در طیف وسیعی از زیاد به کم تغییر کند (مشایخ و سادات نصیری، ۱۳۹۵).

۲-۹-۳ اندازه‌گیری شفافیت گزارشگری مالی

در اندازه‌گیری شفافیت گزارشگری مالی از نظر سطح اندازه‌گیری دو بُعد مختلف وجود دارد؛ نخستین بُعد به شفافیت گزارشگری مالی در سطح بازار و یا یک کشور می‌پردازد. اندازه‌گیری شفافیت حسابداری در سطح یک کشور، به معنای سنجش میزان شفافیتی است که در نتیجه نیروهای بازار بر شرکتها تحمیل می‌شود و به اندازه‌گیری قوانین مرتبط و سیستم‌های حسابداری مربوط است. از آنجا که هر شرکتی تحت قوانین و سیستم‌های حسابداری کشور متبوع خود فعالیت می‌کند؛ این قوانین و سیستم‌های حسابداری، حداقل سطح شفافیت گزارشگری مالی شرکتها را در آن کشور نشان می‌دهد. دومین بُعد به شفافیت گزارشگری مالی در سطح هر شرکت مرتبط است. گرچه، قوانین و سیستم‌های حسابداری تمامی شرکتها موجود در یک کشور یکسان هستند اما سطح شفافیت گزارشگری مالی شرکتها متفاوت است. (کیم^۱، ۲۰۰۵). جهت سنجش شفافیت گزارشگری مالی ممکن است از معیارهای تک بُعدی و یا چند بُعدی استفاده شود؛ اما از آنجائی که معیارهای تک بُعدی، سازه‌هایی هستند که شفافیت

^۱. Kim

را با خطا اندازه گیری می کنند (دبوکسی و گیلت^۱، ۲۰۱۱)؛ بسیاری از تحقیقات مانند پژوهش های لئوز^۲ و همکاران (۲۰۰۳)، بوشمن^۳ و همکاران (۲۰۰۴) و لنگ^۴ و همکاران (۲۰۱۱) معیارهای جامعی از شفافیت طراحی کرده اند که ابعاد مختلف شفافیت گزارشگری مالی را می سنجد (یوسفی اصل و همکاران، ۱۳۹۳).

یداللهی و همکاران (۱۳۹۲) به بررسی ارتباط بین شفافیت اطلاعات حسابداری با سیستم های فناوری اطلاعات حسابداری برای تصمیم گیری های سرمایه گذاری و اقتصادی مدیران شرکت پرداختند. نتایج بررسی های آنان نشان داد که استفاده از سیستم های اطلاعاتی موجب افزایش ویژگی های کیفی اطلاعات حسابداری و در نتیجه شفافیت اطلاعات می شود. آندرید و همکاران^۵ (۲۰۱۴) نیز در پژوهشی به تاثیر شفافیت اطلاعاتی حاصل از قانون سرینز آکسلی بر هزینه بدهی شرکتها پرداختند؛ با استفاده از دامنه سوآپ اعتباری بدهی و مدل ساختاری قیمت گذاری سوآپ، پارامتر عدم شفافیت در طی دوره قبل و بعد از قانون سرینز - آکسلی محاسبه گردید؛ نتایج این پژوهش نشان داد که عدم شفافیت شرکتها و نیز هزینه بدهی آنها پس از اجرای قانون یادشده به میزان قابل توجهی کاهش یافته است. در پژوهشی دیگر دالیوال و همکاران^۶ (۲۰۱۴) تاثیر شفافیت اطلاعاتی در افشای مسئولیت های اجتماعی شرکتها بر هزینه سرمایه مورد بررسی قرار دادند؛ به منظور سنجش شفافیت اطلاعاتی به وضعیت کارگران، الزامات افشاء مسئولیت های اجتماعی و میزان آگاهی عمومی از موضوعات مرتبط با مسئولیت اجتماعی شرکتها توجه شد؛ نتایج این پژوهش نشان داد؛ ارتباط منفی بین افشای مسئولیت های اجتماعی شرکتها و هزینه سرمایه وجود دارد.

۲-۹-۴ اصول هفتگانه شفافیت در اطلاعات مالی

شرکت هایی که اصول گزارشگری و افشای شفاف اطلاعات را رعایت می کنند در اصل بر افشای به موقع، درست، کامل و با کیفیت که پاسخگوی ذی نفعان باشد اقدام کرده اند. گزارشگری و افشای شفاف باید موارد زیر را شامل شود:

^۱ . DeBoskey and Gillett

^۲ . LEUZ

^۳ . Bushman

^۴ . Long

^۵ . Andrade et al

^۶ . Dhaliwal et al

۱) نتایج مالی و عملیاتی شرکت: صورت‌های مالی حسابرسی شده و گزارش‌های سالانه مدیریت نشان دهنده این مطلب است که عملکرد و وضعیت مالی شرکت مورد استفاده وسیع بسیاری از استفاده‌کنندگان است.

۲) اهداف شرکت: علاوه بر اهداف تجاری، امروزه بسیاری از شرکت‌ها تشویق شده اند که اطلاعات مربوط به اهداف استراتژیک، رسالت و مأموریت خود را افشا نمایند.

۳) سهامداران عمده و میزان سهام دارای حق رای: یکی از حقوق اساسی سرمایه گذاران آگاهی درباره ساختار مالکیت واحد تجاری، حقوق آنها و همچنین حقوق سایر مالکان است. از این رو شرکت‌ها باید این اطلاعات را برای آگاهی بیشتر سرمایه گذاران و استفاده‌کنندگان افشا کنند.

۴) اطلاعاتی درباره اعضای هیئت مدیره: افشای اطلاعات مدیران شرکت‌ها شامل صلاحیت و واجد شرایط بودن آنها، مدارک تحصیلی و تخصص، فرآیند انتخاب، عضویت در سایر شرکت‌ها و استقلال آنها مورد مطلوب بسیاری از استفاده‌کنندگان است.

۵) معاملات با اهمیت: یکی از اطلاعاتی که برای بازار اهمیت دارد آگاهی از این مطلب است که آیا شرکت می‌تواند به فعالیت خود ادامه دهد یا خیر (تداوم فعالیت). وجود قراردادهای معاملاتی با اهمیت نشان دهنده تداوم فعالیت است. از این رو نیاز است که این قراردادها از طرف مدیریت افشا شود.

۶) پیش بینی و شناسایی مخاطرات: افشای مخاطراتی از قبیل ریسک خاص صنعت، شرایط محیطی، ریسک بازار مالی، ریسک مربوط به اقلام خارج از ترانزنامه و ریسک ناشی از شرایط جغرافیایی منطقه ای که عملیات اصلی شرکت آنجا صورت می‌گیرد.

۷) ساختار نظام راهبری بنگاه: اطلاعات مربوط به ساختار نظام راهبری بنگاه، خط و مشی آن، کارکردها، عملکرد و همچنین سیستم کنترلی که توسط آنها اجرا می‌شود مورد توجه بسیاری از استفاده‌کنندگان است.

در صورتی که مدیریت، ساختار ذکر شده در بالا را در افشای اطلاعات در نظر بگیرد می‌توان گفت که افشای اطلاعات شفاف بوده و مدیریت پاسخگوی پاسخ خواهان بوده است. با این وجود میزان شفافیت اطلاعات ارائه شده دارای سطوح متفاوتی است که در ادامه به آن پرداخته شده است (علوی، ۱۳۹۰).

۲-۱۰- بانک‌های خصوصی در عراق و سیستم‌های موجود در آن‌ها

انواع سیستم‌های بانکی در بانک‌های عراقی به کار گرفته می‌شود که به ارائه خدمات قرض الحسنه، تسویه، تحویل پول، اوراق مالی، دستورات پرداخت و ابزار پراخت می‌پردازد. بانک‌های عراقی با به‌کارگیری خدمات الکترونیکی و امکانات پیشرفته از جمله عابربانک و کارت الکترونیکی با سرعت و مهارت بیشتر به ارائه خدمات به مشتریان می‌پردازند. خلاصه خدمات و سیستم‌های به کار گرفته شده در بانک در جدول ذیل شرح داده می‌شود:

جدول ۲-۱. فناوری اطلاعات در بانک‌های خصوصی عراق

نام بانک	نوع سامانه و سیستم بکارگرفته شده	نوع خدمات الکترونیکی
بانک تجاری عراق، تجاری-بازگانی عراق المنصور	misys equation	سیستم خودپرداز (عابر بانک)
بغداد، عراقی اسلامی، بهره برداری، ورکاء، متحد، خلیج اشور هدی، ملی ایران، وقفلر، بانک کشاورزی ترکیه.	baanks	سیستم خودپرداز (عابر بانک)
بانک اعتباری عراق	kapiti nbk	سیستم خودپرداز (عابر بانک)
بانک بغداد	hub universal banking	سیستم خودپرداز (عابر بانک)
بانک‌های خصوصی عراق و موصل و جمهوری عراق	i.c.b.s	سیستم خودپرداز (عابر بانک)
بانک‌های خاورمیانه و بابل و شمال و عراق	orion	سیستم خودپرداز (عابر بانک)
بانک سومر	foxpro under dos	سیستم خودپرداز (عابر بانک)
بانک‌های تعاون اقلیمی (همکاری منطقه ای)، ابو ظبی اسلامی، دجله و فرات	phoenix	سیستم خودپرداز (عابر بانک)
بانک کشورهای اسلامی	flexy enterprise solutions	سیستم خودپرداز (عابر بانک)
بانک‌های ملی اسلامی و بیبلوس	temenos globes	سیستم خودپرداز (عابر بانک)
بانک بیروت و بلاد عربی	eba equation banking application	سیستم خودپرداز (عابر بانک)
بانک بغداد	swift	سیستم خودپرداز (عابر بانک)

۲-۱۱- خلاصه فصل

تأثیرات پیشرفتهای فناوری اطلاعات بر سیستم اطلاعاتی حسابداری را با توجه به مطالب گفته شده می توان در این موارد خلاصه کرد: صرفه جویی در تعداد پرسنل، زمان و هزینه ها به واسطه سرعت انجام محاسبات در حجم زیاد، کاهش چشمگیر خطاهای انسانی و افزایش بهره وری و اثربخشی در عملیات. فناوری اطلاعات موجب بهبود ویژگیهای کیفی اطلاعات حسابداری، مانند مربوط بودن و قابلیت مقایسه اطلاعات می شود و در بخش تولید موجب سرعت و دقت بیشتری در محاسبه بهای تمام شده محصولات شده است و در نهایت فناوری اطلاعات در دنیای امروز سبب ایجاد تکنیک ها و زمینه های جدیدی در حرفه حسابداری شده است مانند: حسابداری و حسابرسی الکترونیک، بهایابی بر مبنای فعالیت، تولید بهنگام و

فصل سوم: روش شناسی تحقیق

۳-۱- مقدمه

از جمله ویژگی هایی مطالعه علمی که هدف آن حقیقت یابی است ، استفاده از یک روش تحقیق مناسب می باشد و انتخاب روش تحقیق مناسب به هدفها، ماهیت و موضوع مورد تحقیق و امکانات اجرایی بستگی دارد و هدف از تحقیق دسترسی آسان و دقیق جهت پاسخ به پرسشهای تحقیق است (خاکی، ۱۳۹۰). بدون روش شناسی علمی نتایج بررسی و تحلیل های مربوطه معتبر و قابل تعمیم نخواهد بود. از این رو در این فصل با هدف آشنایی خواننده از نحوه عمل تحقیق و با توجه به اهداف تحقیق به توضیح روش تحقیق، روش های جمع آوری اطلاعات، بررسی اعتبار و روایی پرسشنامه و چگونگی تحلیل آماری پرداخته شده است.

۳-۲- روش تحقیق

در علوم و رشته های مختلف از روش های متفاوتی برای جمع آوری داده ها ، مطالعه و تجزیه و تحلیل داده ها استفاده می شود از نظر روش تحقیق ، روش های مختلفی از جمله تاریخی ، توصیفی ، علی یا پس از وقوع و تجربی وجود دارد. روش تحقیق مجموعه ای از قواعد، ابزار و راه های معتبر و نظام مند برای بررسی واقعیت ها، کشف مجهولات و دستیابی به راه حل مشکلات است. با توجه به اینکه هر تحقیق با یک مسئله و هدف خاصی آغاز می شود لذا بر پایه ماهیت مسئله های مطرح شده و هدفی از تحقیق که پژوهشگر دنبال می کند، می توان تحقیقات علمی را به سه دسته تحقیقات بنیادی، کاربردی و توسعه ای تفکیک نمود (خاکی، ۱۳۸۷). هدف اصلی اجرای تحقیقات بنیادی تولید دانش بیشتر و درک پدیده هایی است که روی می دهد. سرانجام، ارائه نظریه ها بر پایه نتایج تحقیق. سپس این گونه نظریه ها بنیان مطالعه افزون تر درباره پدیده ها را تشکیل می دهند (سکاران، ۱۳۹۰). هدف از تحقیق کاربردی به دست آوردن درک یا دانش لازم برای تعیین ابزاری است که به وسیله آن نیازی مشخص و شناخته شده برطرف گردد. در این نوع تحقیقات هدف کشف دانش تازه ای است که کاربرد مشخصی را درباره فرآورده یا فرایندی در واقعیت را دنبال می کند. هدف تحقیقات توسعه ای نظریه پردازی یا آزمون نظریه نیست بلکه توسعه محصولات یا فرآیندهای جدید است (خاکی، ۱۳۸۷).

همچنین تحقیقات علمی را بر اساس چگونگی به دست آوردن داده های مورد نیاز (طرح تحقیق) می توان به دو دسته تحقیق توصیفی و تحقیق آزمایشی تقسیم کرد (سرمد و همکاران، ۱۳۸۸). تحقیق توصیفی شامل جمع آوری اطلاعات برای آزمون نظریه ها یا پاسخ به سؤالات مربوط به وضعیت فعلی موضوع مطالعه می باشد (خاکی، ۱۳۸۷). از انواع تحقیقات توصیفی، پیمایشی است که معمولاً با استفاده از

پرسشنامه، مصاحبه، و مشاهده انجام می‌گیرد و مشخصه‌ی آن مجموعه‌ای از داده است که اغلب برای تعیین نگرش افراد در مورد یک موضوع خاص، تعیین تأثیر وقایع بر رفتار افراد و تعیین روابط و تبیین آن‌ها به کار می‌رود. از آنجا که در این پژوهش به بررسی تأثیر فناوری اطلاعات حسابداری بر شفافیت اطلاعات گزارشات مالی در بانک‌های خصوصی عراق پرداخته می‌شود. لذا این پژوهش به لحاظ هدف کاربردی است و با توجه به این که در این تحقیق با استفاده از ابزار پرسشنامه، سعی می‌شود که میزان و نوع روابط بین متغیرها، برای پاسخ به مسئله‌ای علمی در دنیای واقعی مورد بررسی قرار گیرد، لذا این تحقیق به لحاظ روش انجام کار از نوع پیمایشی می‌باشد.

۳-۳- سطح تحلیل

توجه به سطح تجزیه و تحلیل از نکات کلیدی در زمان نظریه‌پردازی و تجزیه و تحلیل داده‌ها است. شناخت سطح تجزیه و تحلیل بستگی زیادی به شناخت دقیق از ماهیت سازه‌های انتخاب شده در تحقیق دارد. سطح تجزیه و تحلیل به طور مثال می‌تواند در سطح فردی، گروهی، سازمانی و یا ملی باشد. در یک تحقیق البته ممکن است رابطه بین دو سازه از دو سطح مختلف هم بررسی شود (روشا^۱، ۱۹۸۵). به طور مثال بررسی رابطه بین فرهنگ سازمانی و رفتارهای شهروندی کارکنان را می‌توان تحقیقی دانست که رابطه بین پدیده‌ای را در سطح سازمانی با پدیده‌ای در سطح فردی بررسی می‌کند. به این نوع تحقیقات سطوح متقاطع (cross-level) می‌گویند. در چنین تحقیقاتی که رابطه بین دو پدیده در سطوح مختلف مد نظر است نمونه‌ها در هر دو سطح باید بررسی شوند. به طور مثال زمانی که هدف بررسی رابطه بین فرهنگ سازمانی و رفتار شهروندی سازمانی است نیاز به انتخاب نمونه‌هایی در سطح سازمان (چندین سازمان، مثلاً ۳۵ سازمان) و نمونه‌هایی در سطح فردی (مثلاً چندین فرد در هر سازمان) است. به این معنا که هم نمونه‌گیری در سطح سازمانی لازم است و هم نمونه‌گیری در سطح فردی. با توجه به توضیحات ارائه شده می‌توان بیان داشت که این تحقیق در سطح فردی بررسی می‌شود. بر این اساس جامعه و نمونه تحقیق با توجه به این نکته انتخاب شده‌اند که در ادامه توضیح داده می‌شوند.

۳-۴- جامعه آماری

جامعه آماری به کل گروه افراد، رویدادها و پدیده‌های مورد علاقه محقق که قصد بررسی آن‌ها را دارد اشاره دارد؛ اما نمونه، گروهی فرعی یا زیر مجموعه‌ای از جامعه است که با بررسی و مطالعه نمونه، محقق

^۱. Rousseau

می تواند قادر به استخراج نتایجی شود که قابل تعمیم به جامعه است. با توجه به توضیحاتی که در بخش سطح تحلیل داده شد، جامعه آماری این پژوهش را مدیران مالی و حسابرسان و کارشناسان IT مستقر در دفتر مرکزی (سرپرستی) بانک های خصوصی کشور عراق تشکیل می دهند. تعداد اعضای جامعه آماری حدوداً ۲۰۰ نفر (مدیران مالی ۴۰ نفر و حسابرسان ۸۰ نفر و کارشناسان IT ۸۰ نفر) می باشد.

۳-۵- نمونه آماری و روش نمونه گیری

نمونه آماری مجموعه کوچکی از جامعه آماری است که با مطالعه آن محقق قادر است با انتخاب یک استراتژی مناسب، نتیجه را به کل جامعه آماری تعمیم دهد. از آنجا که این تحقیق بر اساس نوع هدف کاربردی بوده و معرف بودن گروه نمونه برای اهداف تعمیم پذیری به جامعه دارای اهمیت می باشد، بنابراین از نمونه گیری تصادفی استفاده می شود. برای تعیین حجم نمونه از روش های مختلفی استفاده می شود که از آن جمله می توان به فرمول کوکران برای جامعه معلوم اشاره نمود که این فرمول حداقل حجم نمونه را برای ما مشخص می کند. براساس این فرمول و با توجه به حجم جامعه، حداقل حجم نمونه به تعداد ۱۳۵ نفر مشخص شد.

فرمول کوکران و تعیین حجم نمونه تحقیق:

$$n = \frac{NZ^2_{\alpha/2\sigma^2}}{e^2(N-1) + Z^2_{\alpha/2\sigma^2}}$$

با توجه به پیش بینی عدم بازگشت تعدادی از پرسش نامه ها، تعداد ۱۵۰ پرسشنامه توزیع گردید که از این بین ۱۴۵ پرسش نامه تکمیل و بازگردانده شد، و مابقی به علت عدم قبول توسط پاسخ دهنده، عدم برگشت و یا عدم تکمیل کنار گذاشته شد و مورد استفاده قرار نگرفتند.

۳-۶- روش گردآوری اطلاعات

داده ها می توانند به شیوه های مختلف، در مکان های مختلف و از منابع مختلف جمع آوری شوند. مصاحبه، پرسش نامه و مشاهده افراد و پدیده ها، شیوه عمده جمع آوری داده ها در پژوهش پیمایشی هستند. از جهت مکانی، داده ها می توانند به شیوه های مختلف، در محیط طبیعی یا آزمایشگاهی جمع آوری گردند.

منابع جمع آوری داده‌ها نیز می‌توانند دست اول یا دست دوم باشند؛ افراد و گروه‌های برگزیده به‌منظور بررسی نظرات و عقاید آن‌ها، از جمله منابع دست اول هستند و اسناد و پرونده‌های سازمان‌ها، نمونه‌ای از منابع دست دوم‌اند (دانایی فرد و همکاران، ۱۳۸۶). به دلیل اینکه تحقیق حاضر پیمایشی می‌باشد و در قلمرو مکانی بانک‌های خصوصی کشور عراق و به صورت میدانی انجام می‌گیرد برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه استفاده شده است. پرسشنامه به دلیل پوشش حجم وسیعی از جامعه، ابزار مناسبی در تحقیقات پیمایشی محسوب می‌گردد. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌های مربوط به هر متغیر استفاده می‌شود. نحوه‌ی توزیع گویه‌ها در پرسشنامه به شرح ذیل است:

جهت سنجش بعد سرعت انتشار از ۸ گویه استفاده می‌شود.

جهت سنجش بعد دقت انتشار از ۷ گویه استفاده می‌شود.

جهت سنجش بعد صحت انتشار از ۶ گویه استفاده می‌شود.

جهت سنجش بعد جامعیت انتشار از ۶ گویه استفاده می‌شود.

جهت سنجش بعد به‌هنگام بودن انتشار از ۱۰ گویه استفاده می‌شود.

۴ سؤال عمومی دیگر نیز شامل جنسیت، تحصیلات، سن، و سابقه کار در ابتدای پرسشنامه آورده شده است. طیف‌های مختلفی برای سنجش وجود دارد همچون طیف بوگاردوس^۱، طیف لیکرت^۲، طیف ترستون^۳، طیف گاتمن^۴ و طیف اوسگود^۵. برای سنجش گویه‌های این تحقیق نیز مقیاس ۵ گزینه‌ای لیکرت (۵ (خیلی زیاد) تا ۱ (خیلی کم)) به کار رفته است. طیف لیکرت به دلیل سادگی درک و کاربرد و نیز به دلیل حوزه وسیع سنجش نگرش، در تحقیقات علوم انسانی و رفتاری، بیشترین کاربرد را دارد و چون در این تحقیق نیز به سنجش نگرش کارکنان پرداخته شده است از طیف لیکرت استفاده شده است. پرسشنامه‌ها با مراجعه حضوری به کارکنان بانک‌های خصوصی عراق تکمیل شد و برای اطمینان از رعایت دقت پاسخگو، قبل از دریافت جواب پرسشنامه، در مورد نحوه پاسخگویی به سؤالات، با پاسخگو مصاحبه مختصری انجام شد. پرسشنامه مزبور در ضمیمه ۱ آورده شده است.

¹ - Bogardus

² - Likert

³ - Thurstone

⁴ - Guttman

⁵ - Osgood

۳-۷- روایی^۱ و پایایی^۲ پرسشنامه

آنچه که مسلم است یکی از دغدغه‌های اصلی محقق جمع آوری داده‌های باکیفیت می‌باشد که این امر از طریق ابزار دقیق، معتبر و قابل اعتماد میسر می‌گردد. برای اطمینان از این موضوع لازم است ابزار جمع آوری داده‌ها به لحاظ روایی و پایایی مورد بررسی قرار گیرد.

۳-۷-۱- روایی

اعتبار یا روایی معرف درجه‌ای است که یک وسیله می‌تواند یک متغیر را بر اساس تعریف خاصی سنجش کند. سؤالی که در آزمون روایی مطرح می‌شود این است که آیا آنچه مشاهده و ثبت می‌شود یا مورد پرسش قرار می‌گیرد، واقعاً همان هدف اصلی و تعیین شده تحقیق است یا نه؟ (اتسلندر، ۱۳۷۱) به عبارت دیگر مفهوم روایی یا اعتبار به این سؤال پاسخ می‌دهد که ابزار اندازه‌گیری تا چه حد خصیصه موردنظر را می‌سنجد.

در این مطالعه دو نوع روایی بررسی شد؛ روایی محتوا و روایی سازه. روایی محتوا اطمینان می‌دهد که ابزار مورد نظر به تعداد کافی پرسش‌های مناسب برای اندازه‌گیری مفهوم مورد سنجش در بردارد. روایی ظاهری یک شاخص حداقل برای روایی محتوا است که در تحقیق حاضر بر اساس نظرات اساتید راهنما و مشاور و همچنین تعدادی از اساتید رشته حسابداری مورد بررسی قرار گرفت و جرح و تعدیلاتی در پرسش‌نامه صورت پذیرفت. به منظور تعیین روایی سازه، از تحلیل عاملی استفاده شده است. روایی سازه یا ساخت بیان می‌کند نتایج بدست آمده از کاربرد یک ابزار اندازه‌گیری تا چه حد با نظریه‌هایی که آزمون بر محور آن‌ها تدوین شده است تناسب دارد (سکاران، ۱۳۸۵).

تحلیل عاملی می‌تواند به دو صورت اکتشافی و تأییدی انجام شود. اینکه کدام یک از این دو روش باید در تحلیل عاملی به کار رود مبتنی بر هدف تحلیل داده‌ها است. در تحلیل عاملی اکتشافی^۳ پژوهشگر به دنبال بررسی داده‌های تجربی به منظور کشف و شناسایی شاخص‌ها و نیز روابط بین آن‌هاست و این کار را بدون تحمیل هر گونه مدل معینی انجام می‌دهد. به بیان دیگر تحلیل اکتشافی علاوه بر آنکه ارزش تجسسی یا پیشنهادی دارد می‌تواند ساختار ساز، مدل ساز یا فرضیه ساز باشد (هومن، ۱۳۸۷). تحلیل عاملی تأییدی^۴ به واقع بسط تحلیل عاملی معمولی است، که در آن فرضیه‌های معینی درباره ساختار

^۱ - Validity

^۲ - Reliability

^۳ Exploratory Factor Analysis

^۴ Confirmatory Factor Analysis

بارهای عاملی و همبستگی‌های متقابل بین متغیرها، مورد آزمون قرار می‌گیرد. تحلیل عاملی تأییدی برای تحقیق حاضر توسط نرم‌افزار SPSS انجام شد و نتایج حاکی از معناداری بارهای عاملی ۳۷ گویه مورد مطالعه بود. مبنای معناداری گویه‌ها بیشتر شدن بار عاملی آن‌ها از $0/3$ است. در فصل چهار نتایج تحلیل عاملی به صورت تفصیلی شرح داده شده است.

۳-۷-۲- پایایی

قابلیت اعتماد یا پایایی^۱ یکی از ویژگی‌های فنی ابزار اندازه‌گیری داده‌ها است. یک فرایند اندازه‌گیری و ابزار مربوط به آن، زمانی پایاست که در صورت تکرار اندازه‌گیری همیشه همان نتایج و مقادیر به دست آید (اتسلندر، ۱۳۷۱). قابلیت اعتماد یعنی ابزار اندازه‌گیری در شرایط یکسان تا چه اندازه نتایج یکسانی به دست می‌دهد. برای اندازه‌گیری پایایی از شاخصی به نام ضریب پایایی استفاده می‌شود و این کمیت بین صفر و یک تغییر می‌کند. ضریب پایایی صفر، معرف عدم پایایی و ضریب پایایی یک، معرف پایایی کامل است. مشهورترین ابزار برای آزمون قابلیت اعتماد پرسشنامه، یا همان پایایی، ضریب آلفای کرونباخ است که به منظور محاسبه هماهنگی درونی ابزار اندازه‌گیری از جمله پرسشنامه‌هایی که ویژگی‌های مختلفی را می‌سنجند، به کار می‌رود. در تحقیق حاضر آزمون پایایی توسط نرم‌افزار SPSS انجام شد و آلفای کرونباخ تمامی متغیرها بیش از $0/7$ به دست آمد که نشان از پایایی خوب ابزار داشت. نتایج بررسی روایی در فصل چهارم شرح داده شده است..

۳-۸- روش تجزیه و تحلیل

مقصود اصلی از تحلیل، تنظیم و خلاصه کردن داده‌ها به صورت اطلاعاتی روشن، خوانا، مستدل و تفسیرپذیر است، به گونه‌ای که بتوان روابط موجود در مسائل پژوهش را کشف و بررسی کرده و آن‌ها را آزمود. تفسیر، بر پایه یافته‌ها و نتایج حاصل از تحلیل، درباره روابط مورد مطالعه، استنباط به عمل می‌آورد و درباره روابط، نتیجه‌گیری می‌کند. تفسیر مقصود تحلیل است (هومن، ۱۳۸۶). در این تحقیق با توجه به ماهیت سوالات تحقیق که میزان موثر بودن فناوری اطلاعات در سرعت، دقت، صحت، جامعیت و به هنگام بودن انتشار اطلاعات مالی بانکهای خصوصی عراق را می‌سنجند برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش t تک نمونه‌ای استفاده شده است که در ادامه این روش معرفی می‌گردد. البته لازم به ذکر است که قبل از به کارگیری این روش از نرمال بودن داده‌ها اطمینان حاصل شده است.

^۱ Reliability

۳-۸-۱- آزمون t تک نمونه ای

آزمون t یکی از آزمون های پارامتریک است که جهت بررسی وضعیت میانگین یک جامعه آماری استفاده می شود. اگر فرضیه ای در خصوص میانگین یک جامعه آماری طراحی شود با استفاده از مراحل آزمون فرض آماری می توان صحت یا سقم فرضیه را در سطح معنی دار α تعیین کرد (α در این تحقیق ۰.۰۵٪ فرض شده است یعنی آزمون در سطح اطمینان $1 - \alpha = 95$ بررسی شده است)

معمولاً چنانچه فرضیه پژوهشی مرز مشخص (=) داشته باشد، H_0 نشان دهنده ادعا (فرضیه پژوهشی) خواهد بود. در غیر این صورت نقیض آن در H_0 تعریف شده و فرضیه پژوهشی در قالب نماد آماری در H_1 قرار خواهد گرفت. به هر حال فرض H_0 و H_1 مکمل یکدیگر می باشند. بر اساس قواعد بیان شده، فرضیه های آماری برای میانگین جامعه صرفنظر از فرضیه پژوهشی یکی از تعاریف زیر را خواهند داشت:

$$1) \begin{cases} H_0 : \mu x = \mu_0 \\ H_1 : \mu x \neq \mu_0 \end{cases} \quad 2) \begin{cases} H_0 : \mu x \leq \mu_0 \\ H_1 : \mu x > \mu_0 \end{cases} \quad 3) \begin{cases} H_0 : \mu x \geq \mu_0 \\ H_1 : \mu x < \mu_0 \end{cases}$$

فرضیه های تحقیق حاضر را در صورتی تایید شده خواهند شد که میانگین نظرات پاسخ دهندگان در مورد موثر بودن فناری اطلاعات بیش از ۳ (حد وسط پرسشنامه) باشد. بنابراین می توان فرضیات H_0 و H_1 را در این تحقیق به صورت زیر بیان کرد:

$$\begin{cases} H_0 : \mu x \leq 3 \\ H_1 : \mu x > 3 \end{cases}$$

با توجه به اینکه در نرم افزار spss تنها امکان تست فرضیات یک دنباله وجود دارد بنابراین فرضیات تحقیق به صورت نمونه زیر آزمون می شوند. (حداقل نمره ۳ باشد)

$$H_0: \mu = 3$$

$$H_1: \mu \neq 3$$

پس از تست آزمون بالا با توجه به مقدار sig نسبت به تأیید یا رد آن اقدام می شود. به طور کلی سه حالت پیش می آید که تنها یک حالت آن به معنای تأیید فرضیه اصلی تحقیق است. که ان هم تنها حالت سوم است که در ادامه شرح داده می شود.

حالت اول: اگر مقدار sig بیشتر از ۰/۰۵ شود فرض صفر مبنی بر برابری میانگین با ۳ پذیرفته می شود و این بدان معناست که فناوری اطلاعات در حد متوسط بر سرعت، دقت، صحت و ... موثر است.

حالت دوم و سوم: اگر مقدار sig کمتر از ۰/۰۵ باشد در این صورت فرض صفر مبنی بر عدم برابری میانگین با ۳ پذیرفته می شود که البته در نگاه اول این بدان معنا نیست که فناوری اطلاعات عاملی موثر است بلکه جهت پی بردن به موثر یا غیر موثر بودن آن باید به حدهای بالا و پایین آن توجه کرد. بدین صورت که اگر مقادیر حد بالا و حد پایین بدست آمده، هر دو منفی باشند، نشان از کمتر بودن میانگین عامل مورد نظر از متوسط ۳ است و در این حالت نیز فرضیه تحقیق رد می شود. و تنها در صورتی که هر دو حد بالا و پایین مثبت باشند، میانگین بیشتر از عدد ۳ است و فرضیه تحقیق پذیرفته می شود. بنابراین به طور کلی می توان این گونه بیان داشت که فرض موثر بودن فناوری اطلاعات در دو حالت رد خواهد شد. اول اینکه مقدار sig کمتر از ۰/۰۵ باشد (حد بالا و پایین یکی مثبت و یکی منفی باشد) و یا اینکه در صورت بیشتر بودن مقدار sig از ۰/۰۵ هر دو حد پایین منفی باشند.

۳-۸-۲- بررسی نرمال بودن داده ها

پیش نیاز انجام تمامی آزمون های پارامتری، نرمال بودن توزیع آماری متغیرهاست. به طور کلی می توان گفت که آزمون های پارامتری، عموماً بر میانگین و انحراف معیار استوارند. حال اگر توزیع جامعه نرمال نباشد، نمی توان استنباط درست از نتایج داشت. برای آزمون نرمال بودن متغیرها، از آزمون کولوموگراف-اسمیرنوف استفاده شد که نتایج آن در فصل ۴ ارائه گردیده است.

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها و ارائه یافته ها

مقدمه

هدف هر تحقیق، پاسخ به مجموعه‌ای سؤالات و یا آزمون برخی فرضیات می‌باشد. در این تحقیق نیز، سؤالاتی تدوین شد و سپس برای پاسخ به سؤالات، به جمع آوری داده‌ها از طریق پرسشنامه مبادرت گردید. پس از گردآوری داده‌های تحقیق، در این فصل به تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده پرداخته شده است. در این راستا نرم‌افزار SPSS20 مورد استفاده قرار گرفت تا به سؤالات تحقیق پاسخ داده شود. تحلیل اطلاعات شامل عملیات متعددی است، اما اکثر اوقات برای تحلیل اطلاعات سه گام اساسی برداشته می‌شود که عبارتند از: آماده‌سازی داده‌ها، تحلیل روابط میان متغیرها، مقایسه نتایج مشاهده شده با نتایج مورد انتظار (فرضیه‌ها)

آماده سازی داده‌ها: شامل شرح و دسته بندی آن‌ها می‌باشد.

- شرح داده‌ها عبارت از نشان دادن توزیع داده‌ها به صورت جداول و نمودارها است.

- دسته بندی داده‌ها یا متغیرها عبارت از گروه بندی آن‌ها در مقوله های فرعی یا بیان آن‌ها با یک متغیر مناسب جدید است.

تحلیل روابط میان متغیرها

متغیرهایی که باید روابط میان آنها را تحلیل کرد، آنهایی هستند که با سؤالات تحقیق مربوط می باشند.

مقایسه نتایج مشاهده شده با نتایج مورد انتظار و تفسیر انحراف ها.

در این فصل ابتدا به بررسی اطلاعات جمعیت شناختی، سپس روایی و پایایی ابزار تحقیق پرداخته می‌شود و سپس مراحل مذکور برای تحلیل اطلاعات تحقیق، ذکر می‌گردد.

۴-۱- آمار توصیفی

برای تبیین و شرح داده‌های جمع آوری شده در تحقیق از آمار توصیفی استفاده می‌شود. در اینجا از جداول و نمودارها، برای نشان دادن بعضی ویژگی‌های جمعیت شناختی و سازمانی که در ابتدای پرسشنامه توسط محقق مورد سوال قرار گرفته، استفاده می‌شود.

۱-۱-۴- سیمای آزمودنی ها

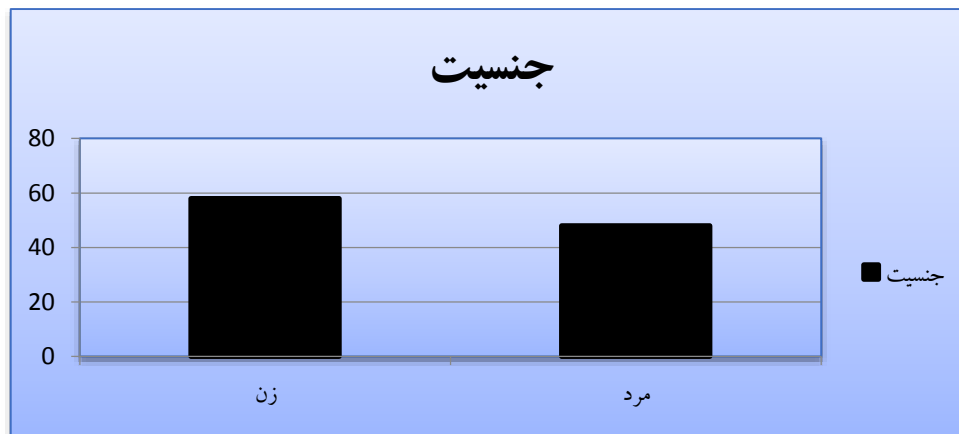
در این قسمت سیمای کلی پاسخ دهندگان همچون جنسیت، سن، میزان تحصیلات و سابقه فعالیت آنها مورد بررسی قرار می گیرد.

۱-۱-۱-۴- جنسیت پاسخ دهندگان

اطلاعات مربوط به جنسیت پاسخ دهندگان در جدول شماره ۱-۴ خلاصه شده است. اطلاعات این جدول و نمودار ۱-۴ نشان می دهد که از بین پاسخ دهندگان به این سوال ۵۸ درصد زن و ۴۲ درصد مرد هستند.

جدول ۱-۴ جنسیت پاسخ دهندگان

جنسیت پاسخ دهندگان	فراوانی	درصد فراوانی
مرد	۶۱	۴۲
زن	۸۴	۵۸
مجموع	۱۴۵	۱۰۰

نمودار ۱-۴- جنسیت پاسخ دهندگان

۲-۱-۱-۴- سن پاسخ دهندگان

اطلاعات مربوط به سن پاسخ دهندگان در جدول شماره ۲-۴ خلاصه شده است. اطلاعات این جدول و نمودار ۲-۴ نشان می دهد که از بین پاسخ دهندگان به این سوال ۳۴/۴۹ درصد دارای سن کمتر از ۳۰ سال، ۴۰/۶۹ درصد دارای سن بین ۳۱ تا ۴۰ سال و ۲۴/۸۲ درصد دارا سن بیشتر از ۴۰ سال می باشند.

جدول ۲-۴ سن پاسخ دهندگان

درصد فراوانی	فراوانی	سن پاسخ دهندگان	
۳۴/۴۹	۵۰	کمتر از ۳۰ سال	۱
۴۰/۶۹	۵۹	۳۱ تا ۴۰ سال	۲
۲۴/۸۲	۳۶	بیشتر از ۴۰ سال	۳
۱۰۰	۱۴۵	مجموع	

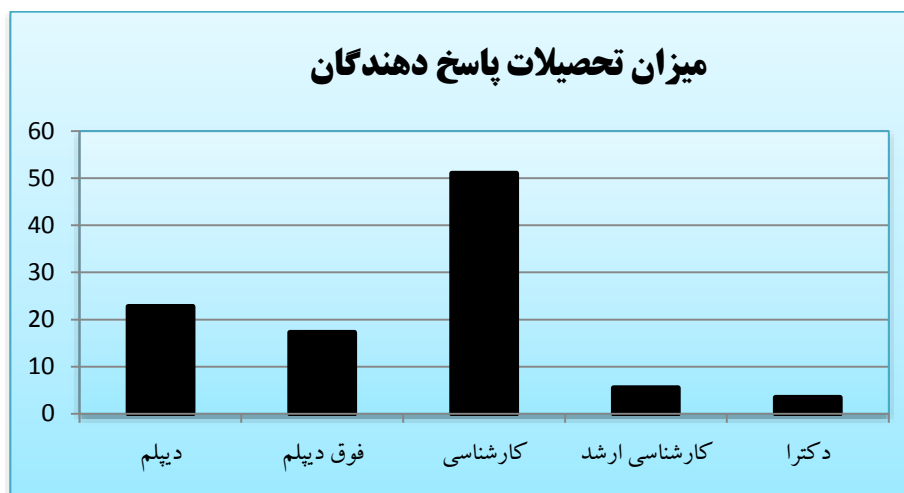
نمودار ۲-۴- سن پاسخ دهندگان

۳-۱-۱-۴- میزان تحصیلات پاسخ دهندگان

به لحاظ تحصیلات، همان گونه که در جدول ۳-۴ و نمودار ۳-۴ نشان داده شده است ۲۲/۷۶ درصد دارای مدرک دیپلم، ۱۷/۲۴ دارای مدرک فوق دیپلم، ۵۱/۰۳ درصد دارای مدرک کارشناسی، ۵/۵۲ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۳/۴۵ درصد دارای مدرک دکترا می باشند.

جدول ۳-۴- تحصیلات پاسخ دهندگان

درصد فراوانی	فراوانی	میزان تحصیلات	
۲۲/۷۶	۳۳	دیپلم	۱
۱۷/۲۴	۲۵	فوق دیپلم	۲
۵۱/۰۳	۷۴	کارشناسی	۳
۵/۵۲	۸	کارشناسی ارشد	۴
۳/۴۵	۵	دکترا	۵
۱۰۰	۱۴۵	مجموع	

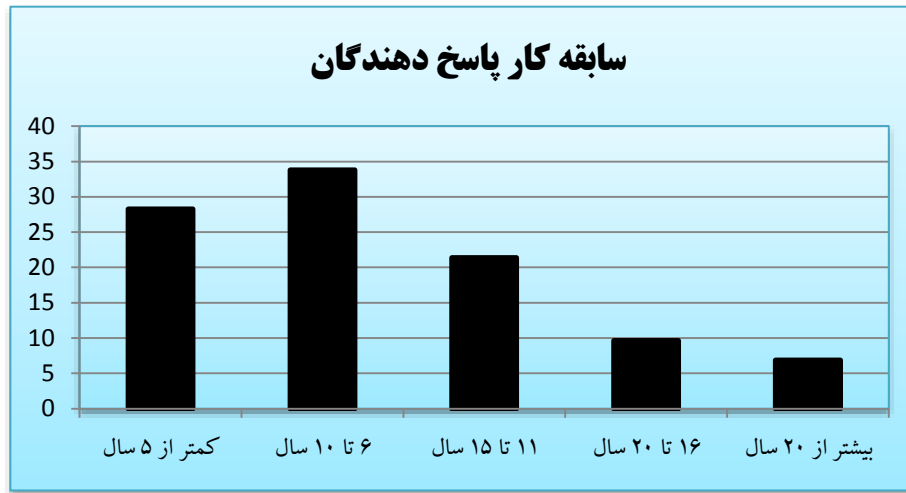
نمودار ۳-۴- تحصیلات پاسخ دهندگان

۴-۱-۱-۴ سابقه کار پاسخ دهندگان

در جدول ۴-۴ نتایج مربوط به سابقه کار پاسخ دهندگان نشان داده شده است همانگونه که مشخص است ۲۸/۲۸ درصد پاسخ دهندگان دارای سابقه کمتر از ۵ سال، ۳۳/۷۹ درصد دارای سابقه بین ۶ تا ۱۰ سال، ۲۱/۳۸ درصد پاسخ دهندگان دارای سابقه کار بین ۱۱ تا ۱۵ سال، ۹/۶۵ درصد دارای سابقه بین ۱۶ تا ۲۰ سال و ۶/۹ درصد دارای سابقه کار بیش از ۲۱ سال می باشند.

جدول ۴-۴ فراوانی سابقه کار پاسخ دهندگان

درصد فراوانی	فراوانی	سابقه کار پاسخ دهندگان
۲۸/۲۸	۴۱	کمتر از ۵ سال
۳۳/۷۹	۴۹	۶ تا ۱۰ سال
۲۱/۳۸	۳۱	۱۱ تا ۱۵ سال
۹/۶۵	۱۴	۱۶ تا ۲۰ سال
۶/۹	۱۰	بیشتر از ۲۰ سال
۱۰۰	۱۴۵	مجموع

نمودار ۴-۴- سابقه کار پاسخ دهندگان

۴-۲- توصیف اطلاعات پرسش نامه

جدول ۴-۵ خلاصه نتایج مربوط به آمار توصیفی سوالات پرسش نامه را نشان می دهد. همانگونه که در این جدول مشاهده می گردد میانگین همه سوالات و همه متغیرها بیشتر از ۳ است؛ که البته این به معنای قبول یا رد فرضیه تحقیق نیست بلکه برای تأیید یا رد فرضیه های تحقیق باید از آزمون های استنباطی (آزمون t) استفاده نمود که در بخش بررسی فرضیه های تحقیق آورده شده است. نتایج این جدول نشان می دهد که بیشترین مقدار میانگین (۴/۵۳) مربوط به سوالات اول از متغیر سرعت انتشار می باشد و کمترین مقدار میانگین (۴/۱۵) نیز مربوط به سوال ۲۱ از متغیر صحت انتشار اطلاعات می باشد. در بین پنج متغیر سرعت، دقت، صحت، جامعیت و به هنگام بودن بیشترین مقدار مربوط به متغیر سرعت و کمترین مقدار مربوط به صحت انتشار می باشد.

جدول ۴-۵- آماره های توصیفی پرسشنامه

عوامل	گویه ها	میانگین	انحراف معیار	سوالات		میانگین	انحراف معیار	حداکثر	حداقل
				عوامل	سوالات				
سرعت انتشار	Q۱	۴/۵۳۱۰	.۶۶۷۲۴	۵/۰۰	۳/۰۰	۴,۴۲۰	۰,۴۴۹	۲,۷۵	۵
	Q۲	۴/۴۴۸۳	.۶۴۴۷۵	۵/۰۰	۳/۰۰				
	Q۳	۴/۳۹۳۱	.۷۸۴۳۷	۵/۰۰	۱/۰۰				
	Q۴	۴/۵۱۰۳	.۷۰۸۲۶	۵/۰۰	۲/۰۰				
	Q۵	۴/۲۹۶۶	.۷۹۱۶۶	۵/۰۰	۱/۰۰				

عوامل	گویه ها	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر	میانگین		انحراف معیار	حداقل	حداکثر					
						سوالات	عوامل								
	Q۶	۴/۴۰۰۰	.۷۱۱۰۲	۲/۰۰	۵/۰۰										
											Q۷	۴/۲۸۹۷	.۷۷۲۰۶	۲/۰۰	۵/۰۰
دقت انتشار	Q۹	۴/۳۱۰۳	.۸۲۹۳۰	۲/۰۰	۵/۰۰	۴,۳۰۵	۰,۴۷۳	۲,۰۰	۵						
	Q۱۰	۴/۲۸۹۷	.۷۱۶۰۶	۲/۰۰	۵/۰۰										
	Q۱۱	۴/۲۲۷۶	.۷۶۱۴۴	۲/۰۰	۵/۰۰										
	Q۱۲	۴/۲۵۵۲	.۷۷۰۸۲	۲/۰۰	۵/۰۰										
	Q۱۳	۴/۴۰۰۰	.۷۷۶۳۹	۱/۰۰	۵/۰۰										
	Q۱۴	۴/۴۶۲۱	.۷۱۷۰۶	۱/۰۰	۵/۰۰										
	Q۱۵	۴/۱۹۳۱	.۸۱۰۴۹	۲/۰۰	۵/۰۰										
صحت انتشار	Q۱۶	۴/۲۶۲۱	.۷۳۶۱۸	۲/۰۰	۵/۰۰	۴,۲۹۴	۰,۵۰۹	۲,۵۰	۵						
	Q۱۷	۴/۳۰۳۴	.۶۳۸۱۸	۲/۰۰	۵/۰۰										
	Q۱۸	۴/۴۴۱۴	.۷۴۴۲۰	۱/۰۰	۵/۰۰										
	Q۱۹	۴/۲۸۹۷	.۷۷۲۰۶	۱/۰۰	۵/۰۰										
	Q۲۰	۴/۳۱۷۲	.۷۳۳۱۸	۲/۰۰	۵/۰۰										
	Q۲۱	۴/۱۵۱۷	.۸۵۲۵۴	۱/۰۰	۵/۰۰										
جامعیت انتشار	Q۲۲	۴/۲۴۱۴	.۸۳۵۶۳	۲/۰۰	۵/۰۰	۴,۳۲۵	۰,۵۲۶	۲,۳۳	۵						
	Q۲۳	۴/۴۶۲۱	.۶۸۷۳۹	۲/۰۰	۵/۰۰										
	Q۲۴	۴/۳۰۳۴	.۷۸۴۶۱	۱/۰۰	۵/۰۰										
	Q۲۵	۴/۲۹۶۶	.۷۴۶۵۱	۱/۰۰	۵/۰۰										
	Q۲۶	۴/۲۶۲۱	.۷۵۴۸۱	۲/۰۰	۵/۰۰										
	Q۲۷	۴/۲۰۰۰	.۷۹۵۸۲	۲/۰۰	۵/۰۰										
بهنگام بودن انتشار	Q۲۸	۴/۳۱۷۲	.۷۳۳۱۸	۳/۰۰	۵/۰۰	۴,۳۳۳	۰,۵۲۷	۲,۵۵	۵						
	Q۲۹	۴/۳۵۱۷	.۷۴۰۹۷	۲/۰۰	۵/۰۰										
	Q۳۰	۴/۳۳۷۹	.۷۸۳۶۹	۲/۰۰	۵/۰۰										
	Q۳۱	۴/۴۰۶۹	.۷۳۱۲۱	۲/۰۰	۵/۰۰										
	Q۳۲	۴/۲۲۰۷	.۷۸۵۸۹	۱/۰۰	۵/۰۰										

عوامل	گویه ها	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر	میانگین		انحراف معیار
						انحراف معیار	میانگین	
							سوالات	
	Q۳۳	۴/۳۳۱۰	۸۰۸۴۲	۱/۰۰	۵/۰۰			
	Q۳۴	۴/۳۶۵۵	۷۳۴۲۲	۱/۰۰	۵/۰۰			
	Q۳۵	۴/۳۴۴۸	۷۸۵۱۰	۲/۰۰	۵/۰۰			
	Q۳۶	۴/۲۵۵۲	۸۳۱۴۹	۱/۰۰	۵/۰۰			
	Q۳۷	۴/۴۰۰۰	۸۰۲۷۷	۱/۰۰	۵/۰۰			

۴-۲- آمار استنباطی

آمار استنباطی هنگامی موضوعیت پیدا می کند که نمونه گیری وجود داشته باشد. پس از بررسی آمار توصیفی در ادامه با استفاده از آمار استنباطی، ابتدا روایی و پایایی پرسشنامه، سپس نرمال بودن داده ها و در نهایت فرضیه های تحقیق مورد بررسی قرار گرفته است.

۴-۲-۱ نتایج بررسی روایی (تحلیل عاملی تأییدی)

جهت بررسی روایی سازه از تحلیل عاملی تأییدی و به کمک نرم افزار SPSS بهره گرفته شد که نتایج آن در جدول ۴-۸ آمده است. در انجام تحلیل عاملی، ابتدا باید از این مسأله اطمینان حاصل شود که می توان داده های موجود را برای تحلیل مورد استفاده قرار داد. به عبارت دیگر، آیا تعداد داده های مورد نظر برای تحلیل عاملی مناسب هستند یا خیر؟ بدین منظور از شاخص **KMO** و آزمون بارتلت استفاده می شود. شاخص **KMO** شاخصی از کفایت نمونه گیری است. این شاخص در دامنه صفر تا یک قرار دارد. اگر مقدار شاخص نزدیک به یک باشد، داده های مورد نظر برای تحلیل عاملی مناسب هستند و در غیر این صورت (معمولاً کمتر از ۰/۵) نتایج تحلیل عاملی برای داده های مورد نظر چندان مناسب نمی باشند.

آزمون بارتلت بررسی می کند چه هنگام ماتریس همبستگی، شناخته شده (از نظر ریاضی ماتریس واحد و همانی) است و بنابراین برای شناسایی ساختار (مدل عاملی) نامناسب می باشد. اگر سطح معنی داری در آزمون بارتلت کوچکتر از ۰/۵ باشد تحلیل عاملی برای شناسایی ساختار مناسب است، زیرا فرض شناخته شده بودن ماتریس همبستگی رد می شود. بعد از مناسب تشخیص دادن مقدار شاخص **KMO** و معنادار شدن آزمون بارتلت به منظور بررسی روایی سازه به بارهای عاملی مراجعه می شود. در مورد مبنای معنادار بودن این بارها نظرات متفاوتی وجود دارد. اما بر اساس یک قاعده تجربی که توسط آماردانان

و محققانی که به طور مکرر از تحلیل عاملی استفاده کرده اند، پیشنهاد شده است که بارهای عاملی بزرگتر از $\pm 0/3$ معنی دار تلقی می شوند. بارهای عاملی بزرگتر از $\pm 0/4$ دارای سطح معنی دار بالا و بارهایی که بزرگتر از $\pm 0/5$ باشند بسیار معنی دار تلقی می شوند (کلانتری، ۱۳۹۱). بنابراین در صورتی که مقدار بار عاملی برای یک گویه ای کمتر از $\pm 0/3$ باشد باید گویه مورد نظر از تجزیه و تحلیل کنار گذاشته شود.

جدول ۴-۶- نتایج مربوط به تحلیل عاملی تأییدی گویه‌های پرسش‌نامه

عوامل	گویه ها	بار عاملی	شاخص KMO	آزمون بارتلت
سرعت انتشار	Q1	۰/۶۳۱	۰/۷۹۲	۰/۰۰۰
	Q2	۰/۶۰۴		
	Q3	۰/۵۱۲		
	Q4	۰/۶۷۵		
	Q5	۰/۶۲۹		
	Q6	۰/۶۲۶		
	Q7	۰/۶۱۰		
	Q8	۰/۶۶۵		
دقت انتشار	Q9	۰/۵۲۴	۰/۷۵۸	۰/۰۰۰
	Q10	۰/۶۲۲		
	Q11	۰/۵۴۹		
	Q12	۰/۷۲۰		
	Q13	۰/۵۷۷		
	Q14	۰/۵۷۰		
	Q15	۰/۷۴۱		
صحت انتشار	Q16	۰/۶۳۱	۰/۷۹۴	۰/۰۰۰
	Q17	۰/۶۳۱		
	Q18	۰/۶۸۵		
	Q19	۰/۷۰۹		
	Q20	۰/۶۵۸		
	Q21	۰/۷۵۸		
جامعیت انتشار	Q22	۰/۵۹۹	۰/۸۲۵	۰/۰۰۰
	Q23	۰/۶۹۷		
	Q24	۰/۷۶۶		

عوامل	گویه ها	بار عاملی	شاخص KMO	آزمون بارتلت
	Q25	۰/۷۴۵	۰/۹۰۲	۰/۰۰۰
	Q26	۰/۷۲۳		
	Q27	۰/۷۴۳		
بهنگام بودن انتشار	Q28	۰/۴۷۹		
	Q29	۰/۷۰۸		
	Q30	۰/۷۳۴		
	Q31	۰/۶۹۳		
	Q32	۰/۶۷۱		
	Q33	۰/۵۹۷		
	Q34	۰/۶۵۷		
	Q35	۰/۷۳۶		
	Q36	۰/۸۰۲		
	Q37	۰/۷۲۲		

نتایج آزمون بارتلت و KMO به عنوان شاخص های کفایت نمونه گیری نشان می دهد، که مقادیر هر دو شاخص در سطح مطلوبی می باشند. مقدار معیار KMO برای تمامی متغیرها بیشتر از ۰/۵، و مقدار معناداری آزمون بارتلت نیز کمتر از ۰/۰۵ می باشد. پس از حصول اطمینان از مناسب بودن حجم نمونه، بارهای عاملی گویه ها مورد بررسی قرار گرفت همانگونه که مشاهده می شود بارهای عاملی تمامی گویه ها بیشتر از ۰/۳ بود بنابراین هیچ کدام از گویه ها حذف نشدند.

۴-۲-۲- نتایج بررسی پایایی

همان طور که در فصل سوم نیز عنوان شد، بررسی پایایی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ صورت می گیرد. در این قسمت مقدار ضریب بدست آمده برای متغیرهای تحقیق بعد از انجام روایی به شرح جدول ۴-۸ ارائه شده است. همانطور که مشاهده می گردد ضریب پایایی کرونباخ تمامی متغیرها در این مطالعه از حداقل مقدار یعنی ۰/۷ بیشتر است.

جدول ۴-۷- ضریب آلفای کرومباخ

عوامل	ضریب آلفای کرومباخ
سرعت انتشار	۰/۷۶۸
دقت انتشار	۰/۷۲۷
صحت انتشار	۰/۷۶۸
جامعیت انتشار	۰/۸۰۴
بهنگام بودن انتشار	۰/۸۷۲
کل سوالات	

جدول ۴-۲-۳- بررسی نرمال بودن داده ها

پیش نیاز انجام تمامی آزمون‌های پارامتری، نرمال بودن توزیع آماری متغیرهاست. به طور کلی می‌توان گفت که آزمون‌های پارامتری، عموماً بر میانگین و انحراف معیار استوارند. حال اگر توزیع جامعه نرمال نباشد، نمی‌توان استنباط درست از نتایج داشت. برای آزمون نرمال بودن متغیرها، از آزمون کولموگروف اسمیرنوف استفاده گردید که نتایج آن در جدول زیر ارائه گردیده است. مقدار لازم برای نرمال بودن داده‌ها در این آزمون بیشتر بودن سطح معناداری از ۰/۰۵ می‌باشد (مؤمنی و قیومی، ۱۳۹۱). همانگونه که در جدول ۴-۸ مشخص است سطح معناداری تمامی سوالات بیشتر از ۰/۰۵ است بنابراین فرض نرمال بودن داده‌ها مورد تأیید است.

جدول ۴-۸- بررسی نرمال بودن داده‌ها

عوامل	سطح معناداری
سرعت انتشار	۰/۱۰۳
دقت انتشار	۰/۰۵۱
صحت انتشار	۰/۰۵۵
جامعیت انتشار	۰/۰۷۱
بهنگام بودن انتشار	۰/۰۵۹

۴-۲-۴- بررسی فرضیه های تحقیق

در ادامه این بخش نتایج آزمون فرضیه های تحقیق آورده شده است. لازم به ذکر است که با توجه به نرمال بودن داده ها از آزمونهای پارامتری و مشخصاً از آزمون t استیودنت استفاده خواهد شد.

فرضیه اول: فناوری اطلاعات حسابداری بر سرعت انتشار اطلاعات مالی در بانکهای خصوصی عراق تأثیر دارد.

همانگونه که در فصل سوم اشاره شد جهت بررسی موثر بودن فناوری اطلاعات حسابداری بر سرعت انتشار اطلاعات مالی با توجه به نرمال شدن دادهها از آزمون t برای یک نمونه مستقل استفاده گردید. بدین منظور میانگین نظرات پاسخ دهندگان در مورد تأثیر فناوری اطلاعات بر سرعت انتشار اطلاعات مالی، با حد وسط مقیاس ابزار اندازه گیری (پرسشنامه) یعنی عدد ۳ مورد مقایسه قرار گرفت که نتایج آزمون ها در ادامه بیان می گردد. در این آزمون اگر sig کمتر از ۰/۰۵ باشد فرض صفر مبنی بر برابر بودن میانگین اثر فناوری اطلاعات بر سرعت انتشار اطلاعات مالی با عدد ۳ رد می شود و فرض یک مبنی بر عدم برابر بودن میانگین اثر فناوری اطلاعات بر سرعت انتشار اطلاعات مالی با عدد ۳ پذیرفته می شود. حال با توجه به مقادیر حد بالا و حد پایین که در جدول خروجی آزمون T بدست می آید، می توان مشخص کرد که آیا میانگین اثر فناوری اطلاعات بر سرعت انتشار اطلاعات مالی از ۳ بیشتر است یا کمتر؛ بدین صورت که اگر مقادیر حد بالا و حد پایین بدست آمده، هر دو مثبت باشند، نشان از بالاتر بودن میانگین پاسخ ها از ۳ است و تنها در این حالت فرضیه تحقیق پذیرفته می شود. در صورتی که هر دو حد بالا و پایین منفی باشند، میانگین پاسخها کمتر از ۳ است و فرضیه تحقیق رد می شود. اما اگر در این آزمون sig بیشتر از ۰/۰۵ باشد فرض صفر مبنی بر برابر بودن میانگین متغیر مورد نظر با عدد ۳ پذیرفته می شود و فرض یک مبنی بر عدم برابر بودن میانگین متغیر مورد نظر با عدد ۳ رد می شود. در این حالت حتماً حد بالا مثبت و حد پایین منفی می باشد، که نشان دهنده این است که میانگین پاسخها تفاوتی با عدد ۳ ندارد و در این حالت هم فرضیه تحقیق رد می شود. جدول ۴-۹ خلاصه نتایج مربوط به این آزمون را نشان می دهد. صورت کلی فرضیه را در قالب فرضیه آماری، به صورت زیر می توان نوشت:

$$H_0: \mu = 3$$

$$H_1: \mu \neq 3$$

جدول ۴-۹- نتایج آزمون t و آماره آن در مورد مؤثر بودن فناوری اطلاعات بر سرعت انتشار اطلاعات مالی

عامل	تعداد	میانگین	انحراف معیار	t	df	sig	حد پایین	حد بالا
تأثیر فناوری اطلاعات بر سرعت انتشار اطلاعات مالی	۱۴۵	۴/۴۲۰	۰/۴۴	۳۸/۰۶۳	۱۴۴	۰/۰۰۰	۱/۳۴۶	۱/۴۹۴

نتایج به دست آمده در جدول ۴-۹، نشان می دهد که مقدار sig محاسبه شده برای تأثیر فناوری اطلاعات بر سرعت انتشار اطلاعات مالی کمتر از ۰/۰۵ است، بنابراین می توان نتیجه گرفت که فرض H_0 مبنی بر برابر بودن میانگین پاسخ ها در مورد مؤثر بودن تأثیر فناوری اطلاعات بر سرعت انتشار اطلاعات با عدد ۳ رد می شود. حال به حدهای بالا و پایین نگاه می شود، با توجه به حدهای بالا و پایین بدست آمده که هر دو مثبت شده اند می توان گفت فناوری اطلاعات بر سرعت انتشار اطلاعات مالی تأثیر دارد و فرضیه اول تحقیق پذیرفته می شود، به عبارت دیگر فناوری اطلاعات توانسته است سرعت انتشار اطلاعات مالی در بانک های خصوصی عراق را افزایش دهد.

فرضیه دوم: فناوری اطلاعات حسابداری بر دقت انتشار اطلاعات مالی در بانک های خصوصی عراق تأثیر دارد.

همانگونه که در فصل سوم اشاره شد جهت بررسی مؤثر بودن فناوری اطلاعات بر دقت انتشار اطلاعات مالی با توجه به نرمال شدن داده ها از آزمون t برای یک نمونه مستقل استفاده گردید. بدین منظور میانگین نظرات پاسخ دهندگان در مورد مؤثر بودن فناوری اطلاعات بر دقت انتشار اطلاعات مالی بانک های خصوصی عراق، با حد وسط مقیاس ابزار اندازه گیری (پرسشنامه) یعنی عدد ۳ مورد مقایسه قرار گرفت که نتایج آزمون ها در ادامه بیان می گردد. جدول ۴-۱۰ خلاصه نتایج مربوط به این آزمون را نشان می دهد. صورت کلی فرضیه را در قالب فرضیه آماری، به صورت زیر می توان نوشت:

$$H_0: \mu = 3$$

$$H_1: \mu \neq 3$$

جدول ۴-۱۰- نتایج آزمون t و آماره آن در مورد موثر بودن فناوری اطلاعات بر دقت انتشار اطلاعات مالی

عامل	تعداد	میانگین	انحراف معیار	t	df	sig	حد پایین	حد بالا
تأثیر فناوری اطلاعات بر دقت انتشار اطلاعات مالی	۱۴۵	۴/۳۰۵	۰/۴۷۳	۱۶۴۳۳	۱۴۴	۰/۰۰۰	۱/۲۲۷	۱/۳۸۳

نتایج به دست آمده در جدول ۴-۱۰، نشان می دهد که مقدار sig محاسبه شده برای تأثیر فناوری اطلاعات بر دقت انتشار اطلاعات مالی بانک های خصوصی شهر عراق کمتر از ۰/۰۵ است، بنابراین می توان نتیجه گرفت که فرض H_0 مبنی بر برابر بودن میانگین پاسخ ها در مورد موثر بودن فناوری اطلاعات با عدد ۳ رد می شود. حال به حدهای بالا و پایین نگاه می شود، با توجه به حدهای بالا و پایین بدست آمده که هر دو مثبت شده اند می توان گفت فناوری اطلاعات بر دقت انتشار اطلاعات مالی بانک های خصوصی شهر عراق تأثیر دارد؛ به عبارت دیگر فناوری اطلاعات توانسته است دقت انتشار اطلاعات در بانک های خصوصی عراق را بهبود بخشد.

فرضیه سوم: فناوری اطلاعات حسابداری بر صحت انتشار اطلاعات مالی در بانک های خصوصی عراق تأثیر دارد.

همانگونه که در فصل سوم اشاره شد جهت بررسی موثر بودن فناوری اطلاعات بر صحت انتشار اطلاعات مالی بانک های خصوصی عراق با توجه به نرمال شدن داده ها از آزمون t برای یک نمونه مستقل استفاده گردید. بدین منظور میانگین نظرات پاسخ دهندگان در مورد موثر بودن فناوری اطلاعات بر صحت انتشار اطلاعات با حد وسط مقیاس ابزار اندازه گیری (پرسشنامه) یعنی عدد ۳ مورد مقایسه قرار گرفت که نتایج آزمون ها در ادامه بیان می گردد. جدول ۴-۱۱ خلاصه نتایج مربوط به این آزمون را نشان می دهد. صورت کلی فرضیه را در قالب فرضیه آماری، به صورت زیر می توان نوشت:

$$H_0: \mu = 3$$

$$H_1: \mu \neq 3$$

جدول ۴-۱۱- نتایج آزمون t و آماره آن در مورد مؤثر بودن فناوری اطلاعات بر صحت انتشار اطلاعات

عامل	تعداد	میانگین	انحراف معیار	t	df	sig	حد پایین	حد بالا
تأثیر فناوری اطلاعات بر صحت انتشار اطلاعات مالی	۱۴۵	۴/۲۹۴	۰/۵۰۹	۳۰/۶۰۸	۱۴۴	۰/۰۰۰	۱/۲۰۱	۱/۳۷۷

نتایج به دست آمده در جدول ۴-۱۱، نشان می دهد که مقدار sig محاسبه شده برای تأثیر فناوری اطلاعات بر صحت انتشار اطلاعات مالی از ۰/۰۵ است، بنابراین می توان نتیجه گرفت که فرض H_0 مبنی بر برابر بودن میانگین پاسخ ها در مورد مؤثر بودن فناوری اطلاعات بر صحت انتشار اطلاعات مالی با عدد ۳ رد می شود. حال به حدهای بالا و پایین نگاه می شود، با توجه به حدهای بالا و پایین بدست آمده که مثبت شده اند می توان گفت فناوری اطلاعات بر صحت انتشار اطلاعات مالی بانک های خصوصی شهر عراق تأثیر دارد؛ به عبارت دیگر فناوری اطلاعات توانسته است دقت انتشار اطلاعات در بانک های خصوصی عراق را بهبود بخشد.

فرضیه چهارم: فناوری اطلاعات حسابداری بر جامعیت انتشار اطلاعات مالی در بانک های خصوصی عراق تأثیر دارد.

همانگونه که اشاره شد جهت بررسی مؤثر بودن فناوری اطلاعات بر جامعیت انتشار اطلاعات مالی بانک های خصوصی عراق با توجه به نرمال شدن داده ها از آزمون t برای یک نمونه مستقل استفاده گردید. بدین منظور میانگین نظرات پاسخ دهندگان در مورد مؤثر بودن فناوری اطلاعات بر جامعیت انتشار اطلاعات با حد وسط مقیاس ابزار اندازه گیری (پرسشنامه) یعنی عدد ۳ مورد مقایسه قرار گرفت که نتایج آزمون ها در ادامه بیان می گردد. جدول ۴-۱۳ خلاصه نتایج مربوط به این آزمون را نشان می دهد. صورت کلی فرضیه را در قالب فرضیه آماری، به صورت زیر می توان نوشت:

$$H_0: \mu = 3$$

$$H_1: \mu \neq 3$$

جدول ۴-۱۲- نتایج آزمون t و آماره آن در مورد مؤثر بودن فناوری اطلاعات بر جامعیت انتشار اطلاعات

عامل	تعداد	میانگین	انحراف معیار	t	df	sig	حد پایین	حد بالا
تأثیر فناوری اطلاعات بر جامعیت انتشار اطلاعات مالی	۱۴۵	۴/۳۲۵	۰/۵۲۶	۳۰/۳۱۴	۱۴۴	۰/۰۰۰	۱/۲۳۸	۱/۴۱۱

نتایج به دست آمده در جدول ۴-۱۲، نشان می دهد که مقدار sig محاسبه شده برای تأثیر فناوری اطلاعات بر جامعیت انتشار اطلاعات مالی از ۰/۰۵ است، بنابراین می توان نتیجه گرفت که فرض H_0 مبنی بر برابر بودن میانگین پاسخها در مورد مؤثر بودن فناوری اطلاعات بر جامعیت انتشار اطلاعات مالی با عدد ۳ رد می شود. حال به حدهای بالا و پایین نگاه می شود، با توجه به حدهای بالا و پایین بدست آمده که مثبت شده اند می توان گفت فناوری اطلاعات بر جامعیت انتشار اطلاعات مالی بانک های خصوصی شهر عراق تأثیر دارد؛ به عبارت دیگر فناوری اطلاعات توانسته است دقت انتشار اطلاعات در بانک های خصوصی عراق را بهبود بخشد.

فرضیه پنجم: فناوری اطلاعات حسابداری بر بهنگام بودن انتشار اطلاعات مالی در بانکهای خصوصی عراق تأثیر دارد.

همانگونه که در فصل سوم اشاره شد جهت بررسی مؤثر بودن فناوری اطلاعات بر بهنگام بودن انتشار اطلاعات مالی بانک های خصوصی عراق با توجه به نرمال شدن دادهها از آزمون t برای یک نمونه مستقل استفاده گردید. بدین منظور میانگین نظرات پاسخ دهندگان در مورد مؤثر بودن فناوری اطلاعات بر به هنگام بودن انتشار اطلاعات با حد وسط مقیاس ابزار اندازه گیری (پرسشنامه) یعنی عدد ۳ مورد مقایسه قرار گرفت که نتایج آزمون ها در ادامه بیان می گردد. جدول ۴-۱۳ خلاصه نتایج مربوط به این آزمون را نشان می دهد. صورت کلی فرضیه را در قالب فرضیه آماری، به صورت زیر می توان نوشت:

$$H_0: \mu = 3$$

$$H_1: \mu \neq 3$$

جدول ۴-۱۳- نتایج آزمون t و آماره آن در مورد مؤثر بودن فناوری اطلاعات بر به هنگام بودن انتشار اطلاعات

عامل	تعداد	میانگین	انحراف معیار	t	df	sig	حد پایین	حد بالا
تأثیر فناوری اطلاعات بر به هنگام بودن انتشار اطلاعات مالی	۱۴۵	۴/۳۳۳	۰/۵۲۷	۳۰/۴۰۴	۱۴۴	۰/۰۰۰	۱/۲۴۶	۱/۴۱۹

نتایج به دست آمده در جدول ۴-۱۳، نشان می دهد که مقدار sig محاسبه شده برای تأثیر فناوری اطلاعات بر بهنگام بودن انتشار اطلاعات مالی از ۰/۰۵ است، بنابراین می توان نتیجه گرفت که فرض H_0 مبنی بر برابر بودن میانگین پاسخها در مورد مؤثر بودن فناوری اطلاعات بر بهنگام بودن انتشار اطلاعات مالی با عدد ۳ رد می شود. حال به حدهای بالا و پایین نگاه می شود، با توجه به حدهای بالا و پایین بدست آمده که مثبت شده اند می توان گفت فناوری اطلاعات بر بهنگام بودن انتشار اطلاعات مالی بانک های خصوصی شهر عراق تأثیر دارد؛ به عبارت دیگر فناوری اطلاعات توانسته است بهنگام بودن انتشار اطلاعات در بانک های خصوصی عراق را بهبود بخشد.

۴-۲-۵- مقایسه میانگین نظرات مردان و زنان در مورد سه متغیر تحقیق

جهت مقایسه میانگین نظرات مردان و زنان در مورد متغیرهای تحقیق از آزمون T استفاده گردید. در این آزمون ابتدا جهت بررسی تساوی واریانسها از آزمون لوین استفاده می شود. در این آزمون فرضیه صفر تساوی همه واریانسهای گروههای (k گروه مختلف) مختلف است. پس از انجام آزمون لوین، آماره T جهت آزمون تساوی میانگین دو جامعه مورد نظر، محاسبه می شود. برای استفاده از این آزمون وجود یک متغیر کمی و یک متغیر طبقه ای الزامی است. متغیر کمی همان متغیر وابسته و متغیر مورد مقایسه در دو جامعه است ولی متغیر طبقه ای همان متغیر مستقل و متغیری است که جامعهها را از هم متمایز می کند. پس از انجام این آزمون (در اس پی اس اس)، نرم افزار دو جدول خروجی می دهد. خروجی اول مربوط به آزمون لوین است، که برابری یا عدم برابری واریانسهای دو جامعه را بررسی می کند. خروجی دیگر مربوط به آزمون T است که میانگینها را با هم مقایسه می کند. اگر نتایج این آزمون نشان دهد که مقدار میانگینهای دو جامعه بر حسب متغیر مستقل متفاوت است، می توان نتیجه گرفت که متغیر مستقل بر متغیر وابسته تأثیرگذار است. سپس با توجه به مقادیر حد بالا و حد پایین که در جدول خروجی آزمون T بدست آمده، می توان مشخص کرد که کدام جامعه از میانگین بالاتری بر حسب متغیر وابسته برخوردار است. بدین صورت که اگر مقادیر حد بالا و حد پایین بدست آمده، هر دو مثبت باشند، نشان از بالاتر بودن میانگین گروه اول است. و در صورتی که هر دو حد بالا و پایین

منفی باشند، میانگین گروه دوم بالاتر است. و در نهایت چنان چه حد بالا مثبت و حد پایین منفی باشد، نشان دهنده این است که تفاوت میانگین دو گروه معنادار نیست. در این بخش به مقایسه میانگین نظرات زنان (۱) و مردان (۲)، در مورد متغیرهای اصلی تحقیق پرداخته شده است.

جدول ۴-۱۴- مقایسه میانگین نظرات مردان و زنان در مورد متغیرهای تحقیق

متغیر	آزمون لوین برای برابری واریانس دو جامعه		آزمون t برای مقایسه میانگین دو جامعه				اختلاف معنادار		
	F	sig	واریانسها	t	df	sig		حد پایین	حد بالا
سرعت انتشار	۴/۴۴۳	۰/۰۳۷	نابرابر	۰/۹۰۳	۱۴۳	۰/۳۶۸	-۰/۰۸۵	۰/۲۲۹	وجود ندارد
دقت انتشار	۲/۰۳۱	۰/۱۵۶	برابر	-۰/۵۸۶	۱۴۳	۰/۵۵۹	-۰/۲۰۴	۰/۱۱۱	وجود ندارد
صحت انتشار	۰/۵۹۳	۰/۴۴۳	برابر	-۰/۱۲۶	۱۴۳	۰/۹۰۰	-۰/۱۸۰	۰/۱۵۹	وجود ندارد
جامعیت انتشار	۰/۶۴۵	۰/۴۲۳	برابر	۱/۱۲۲	۱۴۳	۰/۲۶۴	-۰/۰۷۵	۰/۲۷۴	وجود ندارد
بهنگام بودن انتشار	۰/۵۷۹	۰/۴۴۱	برابر	-۰/۱۵۳	۱۴۳	۰/۸۷۹	-۰/۱۸۹	۰/۱۶۲	وجود ندارد

همانطور که جدول ۴-۱۴ نشان می دهد، اختلاف معناداری بین نظر مردان و زنان، در مورد میزان متغیرهای مختلف تحقیق وجود ندارد.

۴-۲-۶- مقایسه میانگین نظرات افراد با سطح تحصیلات مختلف در مورد متغیرهای تحقیق

با توجه به این که سطح تحصیلات در این مطالعه به دیپلم، فوق دیپلم، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تقسیم می شدند، لذا برای مقایسه نظرات افراد با سطح تحصیلات مختلف در مورد متغیرهای اصلی از آزمون تحلیل واریانس یک راهه^۱ استفاده شد. در این آزمون فرض صفر مبنی بر عدم وجود اختلاف بین میانگین نظرات بین گروههای مختلف است، لذا در صورتی که سطح معناداری از ۰/۰۵ بیشتر باشد، فرض صفر پذیرفته میشود. همانگونه که در جدول زیر مشاهده می شود با توجه به بالا بودن

^۱ - One-Way Anova

مقدار سطح معناداری از ۰/۰۵، لذا می توان نتیجه گرفت که بین نظرات افراد با سطوح تحصیلات مختلف در مورد متغیرهای اصلی اختلاف معناداری وجود ندارد. به عبارت دیگر تحصیلات در میزان این متغیرها تأثیری ندارد.

جدول ۴-۱۵: مقایسه میانگین نظرات سطوح تحصیلی مختلف در مورد متغیرهای تحقیق

نام متغیر	آماره f	سطح معناداری	اختلاف معنادار
سرعت انتشار	۱/۸۳۲	۰/۱۶۴	وجود ندارد
دقت انتشار	۱/۰۵۱	۰/۳۵۲	وجود ندارد
صحت انتشار	۱/۲۲۷	۰/۲۴۵	وجود ندارد
جامعیت انتشار	۱/۵۹۸	۰/۱۹۵	وجود ندارد
بهنگام بودن انتشار	۱/۹۸۹	۰/۱۴۱	وجود ندارد

۴-۲-۶- مقایسه میانگین نظرات افراد با سنین مختلف در مورد متغیرهای اصلی تحقیق

با توجه به این که سن افراد نیز در این مطالعه به ۳ دسته تقسیم می شدند، لذا برای مقایسه نظرات افراد با سنین مختلف در مورد متغیرهای اصلی از آزمون تحلیل واریانس یک راهه استفاده شد. همانگونه که در جدول زیر مشاهده می شود با توجه به بالا بودن مقدار سطح معناداری از ۰/۰۵، لذا می توان نتیجه گرفت که بین نظرات افراد با سنین مختلف در مورد متغیرهای اصلی اختلاف معناداری وجود ندارد. به عبارات دیگر سن تأثیری در میزان این متغیرها ندارد.

جدول ۴-۱۶: مقایسه میانگین نظرات با سنین مختلف در مورد متغیرهای اصلی تحقیق

نام متغیر	آماره f	سطح معناداری	اختلاف معنادار
سرعت انتشار	۰/۷۰۴	۰/۵۹۰	وجود ندارد
دقت انتشار	۱/۸۳۸	۰/۱۲۵	وجود ندارد
صحت انتشار	۰/۷۹۱	۰/۵۳۳	وجود ندارد
جامعیت انتشار	۱/۰۷۵	۰/۳۷۱	وجود ندارد
بهنگام بودن انتشار	۰/۷۸۰	۰/۵۴۰	وجود ندارد

۴-۲-۶- مقایسه میانگین نظرات افراد با سابقه کار مختلف در مورد متغیرهای اصلی تحقیق

با توجه به این که سابقه کار افراد نیز در این مطالعه به ۵ دسته تقسیم می‌شدند، لذا برای مقایسه نظرات افراد با سابقه کار مختلف در مورد متغیرهای اصلی از آزمون تحلیل واریانس یک راهه استفاده شد. همانگونه که در جدول زیر مشاهده می‌شود با توجه به بالا بودن مقدار سطح معناداری از ۰/۰۵ لذا می‌توان نتیجه گرفت که بین نظرات افراد با سابقه کار مختلف در مورد متغیرهای اصلی اختلاف معناداری وجود ندارد. به عبارات دیگر سابقه کار نیز تأثیری در میزان این متغیرها ندارد.

جدول ۴-۱۷: مقایسه میانگین نظرات با سابقه کار مختلف در مورد متغیرهای اصلی تحقیق

نام متغیر	آماره f	سطح معناداری	اختلاف معنادار
سرعت انتشار	۱/۳۵۸	۰/۲۵۲	وجود ندارد
دقت انتشار	۰/۲۲۱	۰/۹۲۶	وجود ندارد
صحت انتشار	۱/۳۲۸	۰/۲۶۳	وجود ندارد
جامعیت انتشار	۰/۷۰۴	۰/۵۹۰	وجود ندارد
بهنگام بودن انتشار	۱/۱۳۱	۰/۳۴۴	وجود ندارد

فصل پنجم : نتیجه گیری و پیشنهادات

۵-۱- مقدمه

در فرآیند پژوهش، نتایج پژوهشی اهمیت بسزایی دارد، زیرا می‌تواند مبنایی برای رفع مشکلات موجود و بهبود وضعیت موجود به سوی وضعیت مطلوب باشد. پس از تجزیه و تحلیل داده‌های گردآمده و بیان یافته‌های آن که در فصل قبل ارائه گردید، در این فصل به بحث پیرامون این یافته‌ها و نتیجه‌گیری از آن‌ها پرداخته می‌شود. در ادامه نیز پیشنهادهایی کاربردی برای افزایش اثربخشی روابط بین متغیرها، همچنین رهنمودهایی برای تحقیقات آتی ارائه می‌گردد. در انتها نیز محدودیت‌های تحقیق آورده شده است.

۵-۲- مرور کلی

هدف از این تحقیق، بررسی تاثیر فناوری اطلاعات حسابداری بر شفافیت اطلاعات گزارشات مالی در بانک‌های خصوصی عراق بود. به منظور نیل به این هدف، در فصل اول، اهمیت و ضرورت مسئله و فرضیه‌های تحقیق بیان گردید. فصل دوم، ادبیات موضوع و مهم‌ترین نظریه‌های مطرح شده و جدید در این زمینه بیان و بررسی شد و فرضیه‌های تحقیق بر اساس روابط فرض شده بین متغیرها مورد آزمون قرار گرفتند. به منظور آزمون فرضیه‌ها، از پرسشنامه‌ای با ۳۷ گویه تخصصی استفاده گردید. در پژوهش حاضر جهت بررسی روایی تحقیق، از دو روایی محتوایی و سازه استفاده گردید. روایی محتوایی با استفاده از نظر اساتید راهنما و مشاور و تعدادی از خبرگان رشته حسابداری مورد تأیید قرار گرفت. روایی سازه نیز با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی و نرم افزار spss انجام شد که با توجه به جدول ۴-۶ هیچ یک از گویه‌های پرسشنامه حذف نشدند. برای اندازه‌گیری پایایی از شاخص آلفای کرونباخ استفاده شد و همان طور در جدول ۴-۷ مشاهده می‌گردد، ضریب آلفای کرونباخ بیش از ۷ درصد به دست آمد که نشان دهنده پایایی خوب پرسشنامه بود. روش نمونه‌گیری تصادفی در جمع‌آوری داده‌های لازم به کار گرفته شد. جهت تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده گردید که در نهایت به حجم نمونه ۱۳۵ تایی منجر گردید که در نهایت با توجه به پیش‌بینی عدم بازگشت تعدادی از پرسش‌نامه‌ها، تعداد ۱۵۰ پرسشنامه توزیع گردید که از این بین ۱۴۵ پرسش‌نامه تکمیل و بازگردانده شد، و مابقی به علت عدم قبول توسط پاسخ‌دهنده، عدم برگشت و یا عدم تکمیل کنار گذاشته شد و مورد استفاده قرار نگرفتند. تحلیل پرسشنامه‌های جمع‌آوری شده نیز به روش t تک نمونه‌ای صورت پذیرفت. تحقیق حاضر دارای ۵ فرضیه اصلی بوده و پس از آزمون، تمامی فرضیه تأیید شد.

۵-۳- بحث و نتیجه‌گیری

در این بخش تلاش می‌شود ابتدا به‌طور مختصر نتایج حاصل از سؤالات عمومی آورده شود و سپس نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها ارائه گردد و با ادبیات موجود در این زمینه، مقایسه شود.

۵-۳-۱- نتایج مربوط به سؤالات عمومی

نتایج حاصل از بخش اول سؤالات عمومی که مربوط به ویژگی‌های پاسخ دهندگان می‌باشد، نشان می‌دهد که از بین پاسخ دهندگان ۴۲ درصد مرد و ۵۸ درصد زن هستند. نتایج بررسی سن پاسخ دهندگان نیز نشان داد که ۳۴/۴۹ درصد افراد دارای سن کمتر از ۳۰ سال، ۴۰/۶۹ درصد دارای سن بین ۳۱ تا ۴۰ سال، ۲۴/۸۲ درصد بیش از ۴۰ سال سن داشتند. به لحاظ تحصیلات، نیز ۲۲/۷۶ درصد دارای مدرک دیپلم، ۱۷/۲۴ دارای مدرک فوق دیپلم، ۵۱/۰۳ درصد دارای مدرک کارشناسی، ۵/۵۲ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۳/۴۵ درصد دارای مدرک دکترا می‌باشند. همچنین به لحاظ سابقه، ۲۸/۲۸ درصد پاسخ دهندگان دارای سابقه کمتر از ۵ سال، ۳۳/۷۹ درصد دارای سابقه بین ۶ تا ۱۰ سال، ۲۱/۳۸ درصد پاسخ دهندگان دارای سابقه کار بین ۱۱ تا ۱۵ سال، ۹/۶۵ درصد دارای سابقه بین ۱۶ تا ۲۰ سال و ۶/۹ درصد دارای سابقه کار بیش از ۲۰ سال می‌باشند.

۵-۳-۲- نتایج مربوط به فرضیه‌های تحقیق

در این بخش نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های تحقیق مورد بحث و بررسی قرار گرفته و ضمن مقایسه نتایج با مطالعات پیشین در مورد نتایج به دست آمده بحث می‌شود.

فرضیه اول: فناوری اطلاعات حسابداری بر سرعت انتشار اطلاعات مالی در بانک‌های خصوصی عراق تأثیر دارد.

در بررسی اثر فناوری اطلاعات بر سرعت انتشار اطلاعات مالی و با توجه به نتایج بدست آمده در فصل چهارم می‌توان گفت فناوری اطلاعات بر سرعت انتشار اطلاعات مالی تأثیر دارد و فرضیه اول تحقیق پذیرفته می‌شود، به عبارت دیگر فناوری اطلاعات توانسته است سرعت انتشار اطلاعات مالی در بانک‌های خصوصی عراق را افزایش دهد. محاسبه و پردازش سریع اطلاعات و انتقال فوری آن، زمان انجام کار را کاهش و در نتیجه بهره‌وری را افزایش می‌دهد. فناوری اطلاعات امکان جستجو و دستیابی سریع به اطلاعات را نیز فراهم می‌کند. (برومند و همکاران، ۱۳۹۱). به کارگیری فناوری اطلاعات، محدودیت‌های زمان، حجم و گوناگونی داده‌ها را در سیستم حسابداری رفع کرده است و اجازه می‌دهد که داده‌ها مرتب شده و به مدیریت ارائه شوند. پیشرفت‌های تکنولوژی اطلاعات این امکان را به وجود آورده است که در تعداد کارکنان صرفه جویی شود و زمان انجام معاملات، به دلیل پردازش‌های سریع و آسان داده‌ها، کوتاه شود و از این جهت، امکان صرفه‌جویی در زمان را نیز ایجاد کرده است. (اعتمادی و همکاران،

۱۳۸۳). نتایج این پژوهش با نتایج مطالعات نودهی، صفاری و ابوطالبیان (۱۳۹۴)، احلام عباسی (۲۰۱۳)، فتلاوی (۲۰۱۳)، قراله (۲۰۱۱)، قاسمی و همکاران (۲۰۱۱) مطابقت دارد.

فرضیه دوم: فناوری اطلاعات حسابداری بر دقت انتشار اطلاعات مالی در بانک‌های خصوصی عراق تأثیر دارد.

با توجه نتایج به دست آمده در فصل چهارم می‌توان گفت فناوری اطلاعات بر دقت انتشار اطلاعات مالی بانک‌های خصوصی عراق تأثیر دارد؛ به عبارت دیگر فناوری اطلاعات توانسته است دقت انتشار اطلاعات در بانک‌های خصوصی عراق را بهبود بخشد. در انواع مشاغل مبتنی بر انسان دقت انجام کار متغیر است در حالیکه فناوری اطلاعات، دقتی بالا را تأمین و تضمین می‌کند. فعالیت‌های پردازشی و محاسباتی دقت رایانه به مراتب بیشتر از انسان است. (برومند و همکاران، ۱۳۹۱). نتایج این پژوهش با مطالعات صراف و آقابالایی بختیار (۱۳۹۳)، احلام عباسی (۲۰۱۳)، قاسمی و همکاران (۲۰۱۱) و فتلاوی (۲۰۱۳) همخوانی دارد.

فرضیه سوم: فناوری اطلاعات حسابداری بر صحت انتشار اطلاعات مالی در بانک‌های خصوصی عراق تأثیر دارد.

با توجه نتایج به دست آمده در فصل چهارم می‌توان گفت فناوری اطلاعات بر صحت انتشار اطلاعات مالی بانک‌های خصوصی عراق تأثیر دارد؛ به عبارت دیگر فناوری اطلاعات توانسته است دقت انتشار اطلاعات در بانک‌های خصوصی عراق را بهبود بخشد. فناوری اطلاعات به ایجاد بستری مطمئن و امن جهت تبادل اطلاعات با کمترین خطا و جلوگیری از افشای اطلاعات کمک می‌کند. فناوری اطلاعات همچنین باعث شناخت اشتباهات حسابداری می‌شود، قدرت نظرت و کنترل مدیران را افزایش می‌دهد، به توزیع صحیح مسئولیت‌ها شفاف سازی روابط، ارتقای روحیه همکاری کارشناسان کمک می‌کند و از این طریق بر افزایش صحت انتشار اطلاعات مالی اثر می‌گذارد. نتایج این پژوهش با مطالعات دال استون و همکاران (۲۰۱۲) و گرینبرگ و همکاران (۲۰۱۲) و بریکر و نادینی (۲۰۱۲) و فتلاوی (۲۰۱۳) مطابقت دارد.

فرضیه چهارم: فناوری اطلاعات حسابداری بر جامعیت انتشار اطلاعات مالی در بانک‌های خصوصی عراق تأثیر دارد.

نتایج بدست آمده در فصل چهارم نشان می‌دهد فناوری اطلاعات بر جامعیت انتشار اطلاعات مالی بانک‌های خصوصی عراق تأثیر دارد؛ به عبارت دیگر فناوری اطلاعات توانسته است جامعیت انتشار اطلاعات در بانک‌های خصوصی عراق را بهبود بخشد. فناوری اطلاعات از طریق کاهش حجم مدارک و مستندات ضمیمه گزارش‌ها، بهبود نحوه ترکیب، نظم و همبستگی سازمان، بهبود عملکرد و ارتقای کیفیت بر جامعیت انتشار اطلاعات اثر می‌گذارد. نتایج این پژوهش با مطالعات احلام عباس (۲۰۱۳)، فتلاوی (۲۰۱۳)، صراف و آقابالایی بختیار (۱۳۹۳) مطابقت دارد.

فرضیه پنجم: فناوری اطلاعات حسابداری بر بهنگام بودن انتشار اطلاعات مالی در بانک‌های خصوصی عراق تأثیر دارد.

با توجه به نتایج بدست آمده در فصل چهارم می‌توان گفت فناوری اطلاعات بر بهنگام بودن انتشار اطلاعات مالی بانک‌های خصوصی شهر عراق تأثیر دارد؛ به عبارت دیگر فناوری اطلاعات توانسته است بهنگام بودن انتشار اطلاعات در بانک‌های خصوصی عراق را بهبود بخشد. استفاده از فناوری اطلاعات (به ویژه اینترنت، ابزارهای آن، و پروتکل‌ها و فرمت‌های نرم افزاری مبتنی بر آن) منجر به گزارشگری مالی به هنگام می‌شود که در این نوع گزارشگری، اطلاعات از طریق اینترنت و یا جانشین آن در همه حال در دسترس خواهد بود. به این ترتیب، تصمیم‌گیرندگان می‌توانند به طور روزافزون از اطلاعات به هنگام و متنوع برای تصمیم‌گیری استفاده کنند، و هم چنین اطلاعاتی را که برای هدف خاصی می‌خواهند جستجو کنند (با استفاده از ابزارهای جستجوی نیرومند) بنابراین گزارشگری مالی به هنگام، اطلاعات مالی مربوطه را می‌شود (دول و همکاران، ۲۰۰۳). نتایج این پژوهش با مطالعات صراف و آقابالایی بختیار (۱۳۹۳)، فتلاوی (۲۰۱۳)، یوسف الطیب (۲۰۰۹)، احلام عباس (۲۰۱۳)، بریکر و نادینی (۲۰۱۲)، ودیعی و محمدی (۱۳۸۹) همخوانی دارد.

۴-۵- پیشنهادات

۴-۵-۱- پیشنهادات کاربردی

- با توجه تأیید فرضیه اول مبنی رابطه سرعت انتشار اطلاعات مالی و استقرار فناوری اطلاعات، پیشنهاد می‌گردد بانک‌های خصوصی عراق نسبت به استقرار سیستم‌های جامع فناوری اطلاعات

اقدام نمایند. چرا که بانک‌های خصوصی نیز جهت پیشی گرفتن از رقبا در جهان پیچیده و به شدت رقابتی امروز نیاز به اتخاذ تصمیمات در لحظات حساس دارند و آنچه که مدیران را به اتخاذ تصمیمات به موقع یاری می‌رساند سرعت دستیابی به اطلاعات است. اگر اطلاعات به کندی در اختیار مدیران قرار گیرد مکان اتخاذ تصمیمات سریع میسر نخواهد بود و استقرار سیستم جامع فناوری اطلاعات این امکان را به مدیران می‌دهد تا نسبت به سیستم های سنتی مالی، سریعتر به اطلاعات مورد نیاز خود دست یابند.

- تأیید فرضیه دوم نشان می‌دهد استقرار فناوری اطلاعات حسابداری موجب افزایش دقت اطلاعات می‌گردد. از آنجایی که منشأ تصمیمات مدیران اطلاعاتی است که در اختیار آنان قرار می‌گیرد، دقت اطلاعات نقش بسزایی در اتخاذ تصمیمات صحیح و کاهش خطا در تصمیم‌گیری مدیران دارد. به عبارت دیگر آنچه مدیران را قادر می‌سازد تا با تصمیمات درست سازمان را به سمت اهداف پیش برده و عملکرد و بهره‌وری افزایش دهند دستیابی به اطلاعات دقیق است. لذا پیشنهاد می‌گردد بانک‌های خصوصی عراق نیز با استقرار فناوری اطلاعات حسابداری به این مهم دست یابند.

- با توجه به تأیید رابطه فناوری اطلاعات حسابداری و صحت انتشار اطلاعات در فرضیه سوم، به بانک‌های خصوصی عراق پیشنهاد می‌گردد با استقرار فناوری اطلاعات حسابداری، صحت انتشار اطلاعات را افزایش دهند چراکه فناوری اطلاعات حسابداری از طریق سهولت برقراری ارتباط، کاهش بروز خطا و جلوگیری از افشای اطلاعات میزان صحت انتشار اطلاعات را افزایش داده و مدیران را به اتخاذ تصمیمات درست قادر می‌سازد.

- با توجه به مؤثر بودن رابطه جامعیت اطلاعات و فناوری اطلاعات حسابداری و تأیید فرضیه چهارم، به بانک‌های خصوصی عراق پیشنهاد می‌گردد با استقرار فناوری اطلاعات حسابداری، جامعیت اطلاعات مالی را افزایش دهند. گاهی مدیران با طیف وسیعی از اطلاعات روبرو می‌شوند که موجب سردرگمی و برز خطا در تصمیمات آنها می‌شود. آنچه که هنگام اخذ تصمیم مورد نیاز است حجم وسیع اطلاعات نیست بلکه جامع و کامل بودن اطلاعات بدست آمده است و فناوری اطلاعات حسابداری با افزایش جامعیت اطلاعات، امکان دسترسی به اطلاعات جامع و کامل را فراهم می‌نماید.

- با توجه به تأیید فرضیه پنجم مبنی بر مؤثر بودن استقرار فناوری اطلاعات بر به هنگام بودن انتشار اطلاعات، به بانک‌های خصوصی عراق پیشنهاد می‌گردد نسبت به استقرار فناوری اطلاعات مالی اقدام نمایند. چرا که به هنگام بودن اطلاعات از ویژگی‌های بسیار با اهمیت اطلاعات است چرا که اگر اطلاعات به موقع و در زمان مناسب در اختیار تصمیم‌گیرندگان قرار نگیرد، اتخاذ

تصمیم درست در لحظات حساس امکان پذیر نخواهد بود به عبارت دیگر آنچه که اطلاعات را مفید و با ارزش جلوه می دهد زمان درست دستیابی به اطلاعات و به هنگام بودن انتشار اطلاعات است.

۵-۴-۲- پیشنهادات برای تحقیقات آتی

- از آنجایی که از نتایج پژوهش حاضر، تأیید تأثیر فناوری اطلاعات حسابداری بر شفافیت گزارشات مالی در بانک های خصوصی عراق است، پیشنهاد می گردد در تحقیقات آتی به عوامل اثر گذار فناوری اطلاعات و نیز موانع استقرار این فناوری در بانک های خصوصی عراق نیز پرداخته شود.
- با توجه به نقش حیاتی و مهم کارشناسان و استفاده کنندگان گزارشات مالی، پیشنهاد می گردد در تحقیقات آتی به تأثیر برداشت ها و جهت گیری های شخصی کارشناسان نیز پرداخته شود.

۵-۴-۳- محدودیت های تحقیق

- اگرچه یافته های پژوهش، بینش های مهمی در باب تعامل و اثرات فناوری اطلاعات حسابداری بر شفافیت گزارشات مالی در بانک های خصوصی عراق ارائه می کند، چندین محدودیت بر آن مترتب است.
- جامعه آماری این پژوهش را شعب بانک های خصوصی عراق تشکیل می دادند، بنابراین نتایج حاصل از این تحقیق تنها قابل تعمیم به همین جامعه آماری است و نمی توان نتایج را به سایر بانک ها و بخش ها تعمیم داد.
 - محافظه کاری برخی کارکنان در تکمیل پرسشنامه و عدم اعتقاد کارکنان بانک های عراق در به کارگیری نتایج این گونه پژوهش در جهت بهبود شرایط کاری و نداشتن انگیزه کافی برخی از کارکنان در پاسخگویی به سؤالات

منابع و مأخذ

منابع فارسی

۱. اتسلندر، پتر. (۱۳۷۱). روش‌های تجربی تحقیق اجتماعی (ترجمه‌ی ب. کاظم‌زاده). انتشارات آستان قدس رضوی.
۲. اسماعیل پور، ر.؛ خداداد حسینی، ح. و الهی، ش. (۱۳۸۴). طراحی و تبیین طرح سازمانی متناسب با فناوری اطلاعات و سیستم‌های اطلاعاتی در صنایع قطعه سازی خودروی ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد
۳. اعتمادی، ح.؛ الهی، ش. و حسن آقایی، ک. (۱۳۸۵). بررسی تأثیر فناوری اطلاعات بر ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی. شماره ۴۳.
۴. براتی، س. و باقریان سیاهکلده، ح. (۱۳۹۵). تحلیل رابطه کیفیت گزارشگری مالی و کارایی سرمایه گذاری، نخستین کنفرانس بین المللی پارادیم‌های نوین مدیریت هوشمندی تجاری و سازمانی، تهران، دانشگاه شهید بهشتی
۵. برومند، ر.، صادقی‌پناه، ج.، ایزدینیا، س. (۱۳۹۱). ارتباط فناوری اطلاعات و ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری. همایش منطقه‌ای حسابداری در عصر فناوری اطلاعات، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مینودشت.
۶. برهانی سبزواری، ا. و شورورزی، م. (۱۳۹۴). اهمیت کنترل و حسابرسی فناوری اطلاعات، سومین کنفرانس بین المللی پژوهش‌های نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری، ترکیه - استانبول، موسسه سرآمد همایش کارین
۷. بهرامفر، ت. و رسولی، و. (۱۳۸۰). ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری مدیریت و نقش آن در تصمیم‌گیری مدیریت. فصلنامه بررسی‌های حسابداری، شماره ۲۵، ۸۱-۹۱
۸. جهانگیری، س. (۱۳۹۵). ارزیابی کیفیت سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری. همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علم انسانی در ایران. دانشگاه آزاد تهران.
۹. حساس یگانه، ی. و یحیی پور، ع. (۱۳۸۲). مبانی نظری گزارشگری تجاری. حسابدار، شماره ۱۰۵-۱۵۲
۱۰. حسن آقایی، ک. (۱۳۸۳). بررسی تأثیر فناوری اطلاعات (IT) بر ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حسابداری، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی.
۱۱. خاکی، غ. (۱۳۹۰). روش تحقیق با رویکردی به پایان نامه نویسی "، انتشارات بازتاب

۱۲. خاکی، غلامرضا. (۱۳۸۷). روش تحقیق با رویکردی به پایان نامه نویسی. تهران: بازتاب. چاپ چهارم
۱۳. دانایی فرد، ح. پناهی، ب. (۱۳۸۹)، تحلیل نگرش های شغلی کارکنان سازمان های دولتی تبیین جو سکوت سازمانی و رفتار سکوت سازمانی. پژوهش نامه مدیریت تحول، دوره ۲، شماره ۳، صص ۱-۱۹.
۱۴. دوانی، غ. و معینی، م. (۱۳۸۶). «مقررات افشاء عدم تقارن اطلاعات و پیامدهای اجتماعی آن». موسسه حسابرسی دایرایان.
۱۵. ریاحی بلکویی، ا. (۱۳۸۴). تئوری حسابداری، (ترجمه ع. پارسائیان). تهران: دفتر پژوهش های فرهنگی
۱۶. زرگر، م. (۱۳۸۰). اصول و مفاهیم فناوری اطلاعات. تهران: انتشارات بهینه
۱۷. زرگر، م. (۱۳۸۴). اصول و مفاهیم فن آوری اطلاعات. تهران: نشر بهینه
۱۸. سجادی، ح. و طباطبائی نژاد، م. (۱۳۸۵). سیستم های اطلاعات حسابداری. چاپ اول. تهران: انتشارات دانشگاه شهید چمران.
۱۹. سرمد، زهره؛ بازرگان، عباس؛ حجازی، الهه (۱۳۸۷). روش های تحقیق در علوم رفتاری. تهران : آگه. چاپ پانزدهم.
۲۰. سکاران، ا. (۱۳۹۰)، روش های تحقیق در مدیریت (ترجمه م. صائبی و م. شیرازی). تهران: مرکز آموزش مدیریت دولتی.
۲۱. شباهنگ، ر. (۱۳۸۴). تئوری حسابداری. جلد اول. تهران: مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان **حسابرسی**
۲۲. صراف، ف. و آقابالایی بختیار، ح. (۱۳۹۳). تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات نوپدید بر حرفه حسابرسی. حسابرس، ۷۲
۲۳. صراف زاده، ا. و علی پناهی، ع. (۱۳۸۱). سیستمهای اطلاعات مدیریت. تهران: موسسه انتشاراتی میر
۲۴. صیدی، ح. (۱۳۸۴). نظام حسابداری و گزارشگری مالی دانمارک. حسابدار، شماره ۱۶۴، ۸۴-۸۹.
۲۵. طاهری، م. (۱۳۸۹). «شفافیت، مشکلات و راهکارها». مجموعه مقالات چهارمین همایش سالانه دانشجویان حسابداری ایران.
۲۶. عالی ور، ع. (۱۳۸۱). صورت های مالی اساسی. چاپ ششم، تهران: انتشارات سازمان حسابرسی

۲۷. علوی، م. (۱۳۹۰). تاثیر سطوح شفافیت اطلاعات بر میزان پاسخ گویی مدیریت. حسابدار رسمی، شماره ۱۴، ۷۵-۷۹.
۲۸. کنت لاودن، جین لاودن. در سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت. ترجمه سید اکبر مصطفوی، سید مجتبی حسینی. ویرایش یازدهم. چاپ اول. تهران: فدک ایسانیس، ۱۳۸۹.
۲۹. مشایخ، ش. و سادات نصیری، س. (۱۳۹۵). بررسی تاثیر شفافیت گزارشگری مالی بر مربوط بودن ارزش سود حسابداری. پژوهش های تجربی حسابداری، دوره ۵، شماره ۳، بهار ۱۳۹۵، صفحه ۱۲۷-۱۵۴.
۳۰. موسوی شیرینی، م.؛ صالحی، م. و یوسفی اطاقور، ص. (۱۳۹۵). بررسی تاثیر فناوری اطلاعات بر ویژگی های کیفی اطلاعات مالی با کمک ماتریس رتبه ای. دانش حسابرسي، ۱۶ (۶۲).
۳۱. میرمجریان، حمید، شهشهانی، سید محمد حسن، کارایی تصمیم گیری در گزارشگری مالی در محیط شبکه گسترده جهانی، حسابرس، شماره ۳۵، صص ۳۷ تا ۴۵ زمستان ۱۳۸۵.
۳۲. نودهی، م.؛ صفاری، م. و ابوطالبیان، ب. (۱۳۹۴). تاثیر فناوری اطلاعات بر ویژگی های کیفی اطلاعات مالی و گزارشگری مالی دیجیتال در بورس اوراق بهادار تهران، دومین کنفرانس بین المللی اقتصاد، مدیریت، حسابداری با رویکرد ارزش آفرینی، شیراز، موسسه آموزشی مدیران خبره نارون.
۳۳. نوروزی پور، ک.؛ محمدی، م. و علی زاده، ن. (۱۳۹۰). روندی به سوی گزارشگری مالی الکترونیکی: بررسی تاثیر فناوری اطلاعات بر افشای داوطلبانه اطلاعات شرکت. حسابداری مدیریت، دوره ۴/ف شماره ۱۱، ۷۳-۹۲.
۳۴. ودیعی، م. و محمدی، ج. (۱۳۸۹). امنیت در سیستم های اطلاعاتی حسابداری. حسابرس، شماره ۵۱.
۳۵. هومن، ح. (۱۳۸۵). راهنمای عملی پژوهش کیفی. تهران: سازمان سمت.
۳۶. هیات تدوین استانداردها. (۱۳۸۵). مبانی نظری حسابداری و گزارشگری مالی در ایران. نشریه ۱۱۳. چاپ سوم. سازمان حسابرسي.
۳۷. یآوری خو، ح (۱۳۸۹). بررسی میزان کاربرد سیستم اطلاعات حسابداری در تصمیم گیری های صنعت برق. حسابداری برق، شماره ۳۴.
۳۸. یداللهی، ب.، عمویی، ع.، سلیمانی، ل.، رجبی، ف.، حدادی، س. (۱۳۹۲). ارتباط بین شفافیت اطلاعات حسابداری با سیستم های فناوری اطلاعات حسابداری برای تصمیم گیری های سرمایه گذاری و اقتصادی مدیران شرکت ها. دومین کنفرانس ملی حسابداری، مدیریت مالی و سرمایه گذاری، استان گلستان، گرگان.

٣٩. يوسفى اصل، ف.؛ ملانظرى، م. و سليمانى اميرى، غ. (١٣٩٣). تبين مدل شفافيت گزارشگرى مالى. پژوهش هاى تجربى حسابدارى، دوره ٤، شماره ٢، ١-٣٨.

منايع عربى

١. احلام عباس. (٢٠١٣). أثر الخصائص النوعيه للمعلومات المحاسبية على جوده التقارير المالية. دراسه لعينه من المسيرين الماليين و مدققى الحسابات. رساله ماجستير، جامعه قاصدى مرياح - ورقه ، كلية العلوم الاقتصادية و التجارية و علوم التسير.
٢. جمعه، احمد حلمى؛ العرييد، عصام و الزعبي، زياد احمد. (٢٠٠٣). نظم المعلومات المحاسبية. الاردن، عمان: مدخل تطبيقى معاصر
٣. الجميلى، وعد حسين شلاش. (٢٠٠٦). مقترح تصميم نظام محاسبى مالى للمصارف التجارية. رساله ماجستير. جامعه الموصل
٤. خضر، فاضل عباس. (٢٠١٠). معايير منتخبه لتقويم فاعليه نظم المعلومات المحاسبية فى ظل استخدام المعرفه التقيه فى المصارف. رساله ماجستير، جامعه الموصل.
٥. خلود عاصم، محمد إبراهيم. (٢٠١٣). دور تكنولوجيا المعلومات والاتصالات فى تحسين جوده المعلومات وانعكاسات ه على التنمية الاقتصادية، مجله كلية بغداد للعلوم الاقتصادية العدد الخاص بمؤتمر الكلية، العراق، ٢٠١٣
٦. العبدلى، أخلاص هزاع. (٢٠٠٣). استخدام الوسائل الالية فى نظام المعلومات المحاسبية و رساله ماجستير، جامعه الموصل.
٧. الفتلاوى، ل. (٢٠١٣). بيمه المحاسبه و مؤشرات تكليفها لتكنولوجيا المعلومات. رساله ماجستير، فرع دراسات اقتصاديه، كلية الحقوق و العلوم الاقتصادية، جامعه ورقه.
٨. قراله، ح. (٢٠١١). أثر استخدام تكنولوجيا المعلومات على مصداقيه القوائم المالية من وجهه نظر مدققى الحسابات الخارجين الأردنيين. لنيل رساله ماجستير فى المحاسبه، كلية الاعمال، جامعه الشرق الاوسط. عمان، الاردن.
٩. نازك، م. (٢٠٠٨). اثر خصائص المعلومات المحاسبية على تحسين الافصاح فى التقارير المالية. رساله ماجستير فى قانون الاعمال، جامعه الجزائر.
١٠. يوسف الطيب، ع. و نجم البشارى، م. (٢٠٠٩). الخصائص النوعية للمعلومات المحاسبية وأثرها على جوده القوائم المالية للبنوك التجارية. بحث تكميلى لنيل رساله ماجستير فى المحاسبه و التمويل، جامعه السودان للعلوم و التكنولوجيا كلية الدراسات العليا.

منابع انگلیسی

1. Akinyomi, O. J., Enahoro J. A., & Olutoye, A. E. (2013). Corporate social responsibility and financial performance: Evidence from Nigerian manufacturing sector. *Asian Journal of Management Research*, 4(1), 153-162
2. Aldalayeen , B. O.; Alkhatatneh, W. R. and AL-Sukkar, A. S. (2012). information technology and its impact on the financial performance: an applied study in industrial companies (mining and extraction). *European Scientific Journal*, vol 9, no 10. 234-244
3. Alyoubi, bader.a. (2015). decision support system and knowledge-based strategic management. international conference on communication, management and information technology
4. Andrade, A.; Paloma H. F.; Shimabukuro² & Eunice A. B. Galati. (2014). The taxonomic status of *Phlebotomus oliverioi* (Diptera, Psychodidae) and a lectotype designation for *Psathyromyia brasiliensis*. *Iheringia, Série Zoologia, Porto Alegre*, 104(4):426-431
5. Ashraf Khallaf, (2012), Information technology investments and on financial measures: A research framework, *Accounting Forum* 36 ,pp. 109– 121.
6. Barth, m. E. , and k. Schipper. (2008). Financial reporting transparency. *Journal of accounting, Auditing, and finance* 23, 173-190.
7. Bellver, A. and Kaufmann, D. (2005). “Transparenting Transparency”, *Preliminary Draft*.
8. Bushman, r and piotroski, j and smith, a (2004). *What determines corporate transparency?* *Journal of accounting research*. Vol. 42 no. 2 may 2004: 207-252
9. Bushman, robert, piotroski, joseph and smith abble.(2001). "what determines corporate transparency?" university of north carolina, university of chicago and harvard business school
10. Chasteen lanny, e. Felaherty richard & c. O`connor melvin, (1998), *intermediate accounting*, irwin mcgraw hill.
11. Cormier, d.; morie, j. And michel, m. (2009). The use of web sites as a disclosure platform for corporate performance. *International journal of account information systems*, 1-24.
12. Dastan & surmen, yusuf (2004) the relationship between the historical development of the accounting information system and information technology. *Journal of managerial finance*, volume 30 ,no 11.
13. Davis, c. E.(1997)," an assessment of accounting information security", *cpa journal*, march,:28 35

14. Dhaliwal, D. S., Li, O. Z., Tsang, A., and Yang, Y. G. (2014). Voluntary nonfinancial disclosure and the cost of equity capital: The roles of takeholder orientation and financial transparency. *Journal of Accounting and Public Policy* 33: 328–355.
15. Dipiazza, ir, samuel a and eccles, robert g. (2002), building public trust, the future of corporate reporting john wiley & sons
16. Dull, r, b., graham, a, w. And baldwin, a, a. (2003). "web-based financial statement: hypertext links to footnotes and their effect on decisions". *International journal of accounting information systems*. Vol 4. Pp 185-203.
17. Florini, A., (1999). "Does the Invisible Hand Need a Transparency Glove? The Politics of Transparency", *Paper Prepared for the ABCDE Conference*
18. Ghasemi, M.; Shafeiepour, V.; Aslani, M. And barvayeh, E. (2011). the impact of information technology (it) on modern accounting systems, *procedia - social and behavioral sciences*, pp. 112-116.
19. Gray, rh. (2006). Social environmental and sustainability reporting and organizational value creation: who's value?, *accounting, auditing & accounting ability journal*
20. Greenberg, wei li, bernard wong-on-wing, (2014), the effect of trust in system reliability on the intention to adopt online accounting systems, *international journal of accounting and information management*, vol. 20 issue: 4 pp. 363 – 376.
21. Iman zare, mohsen ojaghi aghjehkandi and ghasem ojaghi aghjehkandi, (2012), qualitative characteristic of accounting information in reported values of goodwill and intangible assets (case study of the stock exchange of iran), *middle-east journal of scientific research* 11 (1): pp. 32-38.
22. Isabel gordon, natalie gallery, (2012), assessing financial reporting comparability across institutional settings: the case of pension accounting, *the british accounting review* ,44 , pp. 11–20.
23. Johnstone, k.; Ashbaugh, h., And warfield, t. (1999). "corporate reporting on the internet". *Accounting horizons*. 13 (3): 241- 257
24. Kim, jinbae. (2005). Accounting transparency of korean firms: measurement and determinant analysis. *The journal of american academy of business*, cambridge * number 2 * march 2005
25. Kornkaew, a. (2012). "management information system implementation challenges, success key issues, effects and consequences: a case study of fenix system" master's thesis within military logistics, *jonkoping university*
26. Lamming, r.; nigel, c. And wendy, ph. (2006). A conceptuall model of value_ transparency in supply. *European management journal*

- 27.Lang, m. Lins, k and maffet, m (2011). Transparency, liquidity and valuation: international evidence. Working paper. Journal of accounting research, volume 50, issue 3, pages 729–774, june 2012
- 28.Leuz, c. ; d. Nanda; and p. Wysocki. “earnings management and investor protection: an international comparison. ” journal of financial economics 69 (2003): 505-527.
- 29.Nielsen, c. & modsen, m. (2009). Discourses of transparency in the intellectual capital reporting debate moving from generic reporting models to management defined information. [Http://www.ssrn.com](http://www.ssrn.com)
- 30.Rathwell, margaret a., and alan burns. (1985). information systems support for group planning and decision making activities." mis quarterly 9, no. 3: 255-271.
- 31.Reyes, eva, rodrigues, daniel and dolado, javier (2007) overview of xbrl technologies for decision making in accounting information system, journal of information systems, vol. 19, no. 4: pp. 19r41.
- 32.Roberts, j. (2009). No one is perfect: the limits of transparency and an ethic for intelligent accountability. Accounting organization and society.
- 33.Rousseau, D. M. (1985). Issues of level in organizational research: Multi-level and cross-level perspectives. *Research in organizational behavior*, 7(1), 1-37.
- 34.Sriram, ram s., (1995) accounting information system issues of fms; technical paper, british accounting review, no 2.
- 35.Stton , j.; Hansen G.S., and Werner felt B. (1999). Determinants of firm performance: the relative importance of economic and organization factors, strategic management Journal. Vol.10. Pp: 400-409
- 36.Sutton, s, g. (2000). "the changing face of accounting in an information technology dominated world", international journal of accounting information systems, page1-8.
- 37.Tansey, d,t., darnton,g. And wateridge, j. (2003). "business, information, technology and society". Routledge, london and new york. First ed.
- 38.Travica, b., cronin, b. (1995). "the argo: a strategice information system for group decision making". International journal of information systems.vol 15. Issue 3.pp 223-236.
- 39.Turban, e. And wetherbe ,j. (2004). " information technology for management ". John wiley & sons ,inc.
- 40.Vishwanath T., Kaufmann, D.,(1999). “Towards Transparency in Finance and Governance” , *The World Bank, Draft*.
- 41.Websters New World Dictionary, (1972). David B. Guralink, Editor in Chief, The World Publishing Company

-
42. Wild, k and carter. (1995). Filling the gap for small companies. The journal of accounting. P80.
 43. Wolk harry, l. Dodd james & g. Tearney michael, (2004). Accounting theory, thomson south-western.
 44. Young, h. Ed. (1983). The ala glossary of library and information science. Chicago: american library association

پیوست ها

«پرسشنامه»

با عرض سلام و احترام

پرسشنامه ای که پیش روی شماست برای یک طرح تحقیقاتی تحت عنوان «تأثیر فناوری اطلاعات حسابداری بر شفافیت اطلاعات گزارشات مالی در بانک های خصوصی عراق» طراحی و تدوین شده است. همکاری و مساعدت شما در پاسخگویی صحیح به سوالات سهم به سزایی در افزایش اعتبار تحقیق خواهد داشت. لازم به ذکر است که اطلاعات پرسشنامه صرفاً در جهت اهداف تحقیق استفاده خواهد شد و نیازی به ذکر نام نیست، پیشاپیش از همکاری صمیمانه ی شما تشکر و قدردانی مینمایم.

مشخصات فردی

- جنسیت : مرد زن
- میزان تحصیلات : دیپلم فوق دیپلم کارشناسی کارشناسی ارشد دکتری
- سن : کمتر از ۳۰ سال ۳۱ تا ۴۰ سال بالای ۴۱ سال
- سابقه کار : کمتر از ۵ سال ۶ تا ۱۰ ۱۱ تا ۱۵ ۱۶ تا ۲۰ ۲۱ تا ۲۵ بیش از ۲۶ سال

خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد	سوالات	ردیف	بعد
					استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، انتقال اطلاعات به رئیس سازمان را تسریع می کند	۱	تأثیر
					استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، به رشد و بلوغ در فرایند تصمیم گیری در سازمان کمک می کند	۲	
					حسابرسی اسناد مالی با استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری در سازمان، سریع تر و راحت تر انجام می گردد	۳	
					استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، قابلیت جستجو و دستیابی سریع به اطلاعات را در سازمان بهبود میبخشد	۴	
					استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، موجب تسهیل ارتباطات با گروه های نظارت بر امور مالی در زمینه ی کشف حالات فساد مالی می گردد	۵	
					استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، به راحت تر شدن استفاده ی کاربران منجر می گردد	۶	
					استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، اطلاعات را در سطوح مختلف سازمان به اشتراک می گذارد و سیستم ارتباطات را بهبود می بخشد	۷	
					استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، سرعت در انجام کار ها در سازمان به بهترین شکل را تضمین می کند	۸	

				استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، کنترل و نظارت بر مستندات مالی را با ابزارهای نظارتی در داخل و خارج بهبود می بخشد	۱	دقت انتشار
				استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، دقت در انجام وظایف و هر آنچه اثری مثبت بر تصمیم گیری می گذارد را افزایش می دهد	۲	
				استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، در جلوگیری از بروز تخلفات مالی و اداری موثر است	۳	
				استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، به ارائه ی اطلاعات دقیق با ثبات و قابل اتکا کمک می کند	۴	
				استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، مدیر و کاربران سیستم را بر بازیابی سریع اطلاعات، اسناد و مدارک مورد نیاز قادر می سازد	۵	
				استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، در کاهش زمان انجام وظایف و امور اداری کمک می کند	۶	
				استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، به کاهش نا متقارن بودن اطلاعات و افزایش اعتبار آن ها کمک می کند	۷	
				استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، صحت اطلاعات سازمان را تضمین می کند	۱	صحت انتشار
				استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، شناخت اشتباهات حسابداری و رفع آنها را تسهیل می کند	۲	
				استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، به ایجاد یک پایگاه اطلاعاتی مطمئن و امن جهت تبادل اطلاعات با کمترین خطا و بیشترین توانایی در پشتیبانی از امنیت اطلاعات و جلوگیری از افشای آنها کمک می کند	۳	
				استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، به افزایش قدرت نظارت و کنترل بر کارکنان کمک می کند	۴	
				استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، در زمینه ی مطابقت خروجی های اطلاعاتی با اصول حسابداری که به طور عمومی پذیرفته شده است، کمک می کند	۵	
				استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، به توزیع صحیح مسوولیت ها و شفاف سازی روابط بر اساس اصل تعادل بین قدرت و مسوولیت کمک می کند	۶	

					۱	استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، دست یابی به اهداف و استراتژی های سازمان را تسهیل می کند	اهمیت انتشار
					۲	استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، در کاهش مدارک کاغذی و مستنداتی که سیستم های دستی شامل آنها می شوند تاثیر دارد	
					۳	استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، در زمینه ی بهبود بخشیدن به روابط سازمانی و همکاری بین اعضای سازمان کمک می کند	
					۴	استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، به بسط و توسعه ی نظارت جامع و سیستمی نظام مند کمک می کند	
					۵	با استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، ارتباطات مدیریت مالی با بخش های دیگر مدیریتی آسان تر و سریع تر است	
					۶	استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، در بهبود عملکرد، ارتقای کیفیت و افزایش بهره وری نقش دارد	
					۱	استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، موجب کاهش امکان تغییر در اطلاعات مورد انتقال و تبادل، می گردد	بهنگام بودن انتشار
					۲	استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، در مدیریت زمان و به روز رسانی به موقع اطلاعات به حسابداران و برنامه نویسان کمک می کند	
					۳	استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، منجر به این میشود که بانک یک پایگاه اطلاعاتی داشته باشد که بتواند مشکلات را به طور زودهنگام کشف و در همان ابتدای کار رفع نماید	
					۴	با استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، گزارش ها و مستندات و دیگر خروجی های سیستم سریعتر و با همگام سازی بیشتر با نیاز مربوط به آنها، آماده می شوند	
					۵	استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، سبب پشتیبانی مناسب و به موقع از همه ی بخش های ستادی و واحد های مربوطه می گردد	
					۶	استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، در زمینه ی پاسخگویی به نیازهای حسابرسان با اطلاعات کامل به شکل واضح و مطابق با زمان نیاز به آن، کمک می کند	
					۷	استقرار سیستم جامع اطلاعات کامپیوتری حسابداری مقدار زیادی از زمان های تلف شده بیهوده را به وسیله ی تعامل با خواسته ها و نیاز های اشخاص کاهش می دهد	

					۸	استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، در افزایش ارزش اطلاعات از طریق ارتباط بین زمان بندی ارائه اطلاعات و نیاز به آن ، نقش دارد
					۹	استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، انعطاف پذیری در تبادل اطلاعات با شبکه های خارجی ارتباطات و پایه ی دولت الکترونیک را فراهم می کند
					۱۰	استقرار سیستم اطلاعات کامپیوتری حسابداری، با نیاز بانک برای گسترش افشاء و شفافیت به عنوان دو خواسته ی اصلی بازارهای مالی (بورس ها) برای ثبت بازار سرمایه مطابقت دارد.

خروجی داده ها

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		sorat1	deghat1	sehat1	jameyat1	behengambodan
N		145	145	145	145	145
Normal Parameters ^{a,b}	Mean	4.4207	4.3054	4.2943	4.3253	4.3331
	Std. Deviation	.44944	.47399	.50918	.52644	.52798
Most Extreme Differences	Absolute	.101	.134	.144	.120	.116
	Positive	.099	.071	.083	.100	.103
	Negative	-.101	-.134	-.144	-.120	-.116
Kolmogorov-Smirnov Z		.883	1.085	.985	1.021	.902
Asymp. Sig. (2-tailed)		.103	.051	.055	.071	.059

a. Test distribution is Normal.

b. Calculated from data.

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	.792
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square
	233.905
	df
	28
	Sig.
	.000

Communalities

	Initial	Extraction
Q1	1.000	.399
Q2	1.000	.365
Q3	1.000	.262
Q4	1.000	.456
Q5	1.000	.396
Q6	1.000	.392
Q7	1.000	.372
Q8	1.000	.443

Extraction Method: Principal

Component Analysis.

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.085	38.560	38.560	3.085	38.560	38.560
2	1.052	13.152	51.712			
3	.962	12.031	63.743			
4	.727	9.093	72.837			
5	.652	8.152	80.989			
6	.576	7.204	88.193			
7	.511	6.392	94.585			
8	.433	5.415	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component
	1
Q1	.631
Q2	.604
Q3	.512
Q4	.675
Q5	.629
Q6	.626
Q7	.610
Q8	.665

Extraction Method:
Principal Component
Analysis.
a. 1 components
extracted.

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	.758
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square
	177.802
	df
	21
	Sig.
	.000

Communalities

	Initial	Extraction
Q9	1.000	.275
Q10	1.000	.387
Q11	1.000	.302
Q12	1.000	.519
Q13	1.000	.333
Q14	1.000	.325
Q15	1.000	.548

Extraction Method: Principal
Component Analysis.

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	2.688	38.404	38.404	2.688	38.404	38.404
2	1.136	16.233	54.637			
dime 3	.777	11.105	65.742			
nsio 4	.752	10.743	76.486			
n0 5	.651	9.303	85.789			
6	.561	8.020	93.809			
7	.433	6.191	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component
	1
Q9	.524
Q10	.622
Q11	.549
Q12	.720
Q13	.577
Q14	.570
Q15	.741

Extraction Method:
Principal Component
Analysis.

a. 1 components
extracted.

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	.794
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square
	185.627
	df
	15
	Sig.
	.000

Communalities

	Initial	Extraction
Q16	1.000	.398
Q17	1.000	.399
Q18	1.000	.469
Q19	1.000	.502
Q20	1.000	.433
Q21	1.000	.577

Extraction Method: Principal
Component Analysis.

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	2.778	46.304	46.304	2.778	46.304	46.304
2	.832	13.867	60.171			
3	.776	12.930	73.100			
4	.658	10.968	84.069			
5	.508	8.471	92.540			
6	.448	7.460	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component
	1
Q16	.631
Q17	.631
Q18	.685
Q19	.709
Q20	.658
Q21	.759

Extraction Method:
Principal Component
Analysis.

a. 1 components
extracted.

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	.825
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square
	df
	Sig.
	237.990
	15
	.000

Communalities

	Initial	Extraction
Q22	1.000	.359
Q23	1.000	.486
Q24	1.000	.587
Q25	1.000	.555
Q26	1.000	.522
Q27	1.000	.552

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.061	51.014	51.014	3.061	51.014	51.014
2	.819	13.652	64.665			
3	.653	10.890	75.555			
4	.563	9.383	84.938			
5	.509	8.484	93.422			
6	.395	6.578	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component
	1
Q22	.599
Q23	.697
Q24	.766
Q25	.745
Q26	.723
Q27	.743

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. 1 components extracted.

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	.902
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square
	df
	Sig.
	513.109
	45
	.000

Communalities

	Initial	Extraction
Q28	1.000	.229
Q29	1.000	.501
Q30	1.000	.538
Q31	1.000	.480
Q32	1.000	.451
Q33	1.000	.357
Q34	1.000	.432
Q35	1.000	.541
Q36	1.000	.644
Q37	1.000	.521

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	4.694	46.944	46.944	4.694	46.944	46.944
2	.875	8.751	55.695			
3	.786	7.856	63.551			
4	.741	7.408	70.959			
dime nsio n0	.658	6.578	77.537			
5	.564	5.644	83.181			
6	.524	5.243	88.423			
7	.445	4.449	92.872			
8	.419	4.187	97.059			
9	.294	2.941	100.000			
10						

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component
	1
Q28	.479
Q29	.708
Q30	.734
Q31	.693
Q32	.671
Q33	.597
Q34	.657
Q35	.736
Q36	.802
Q37	.722

Extraction Method:
Principal Component
Analysis.

a. 1 components
extracted.

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	145	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	145	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.768	8

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	145	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	145	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.727	7

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	145	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	145	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.768	6

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	145	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	145	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.804	6

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	145	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	145	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.872	10

One-Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
SORAT	145	4.4207	.44944	.03732
DEGHAT	145	4.3054	.47399	.03936
SEHAT	145	4.2943	.50918	.04229
JAMEYAT	145	4.3253	.52644	.04372
BEHNGAMBODA	145	4.3331	.52798	.04385
N				

One-Sample Test

	Test Value = 3					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
SORAT	38.063	144	.000	1.42069	1.3469	1.4945
DEGHAT	33.164	144	.000	1.30542	1.2276	1.3832
SEHAT	30.608	144	.000	1.29425	1.2107	1.3778
JAMEYAT	30.314	144	.000	1.32529	1.2389	1.4117
BEHNGAMBOD	30.404	144	.000	1.33310	1.2464	1.4198
AN						

VAR00001

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1.00	41	28.3	28.3	28.3
	2.00	49	33.8	33.8	62.1
	3.00	31	21.4	21.4	83.4
	4.00	14	9.7	9.7	93.1
	5.00	10	6.9	6.9	100.0
	Total		145	100.0	100.0

Group Statistics

	جنس	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
SORAT	1.00	84	4.4509	.38320	.04181
	2.00	61	4.3791	.52785	.06758
DEGHAT	1.00	84	4.2857	.49388	.05389
	2.00	61	4.3326	.44776	.05733
SEHAT	1.00	84	4.2897	.47432	.05175
	2.00	61	4.3005	.55762	.07140
JAMEYAT	1.00	84	4.3671	.48868	.05332
	2.00	61	4.2678	.57355	.07344
BEHNGAMBODAN	1.00	84	4.3274	.49706	.05423
	2.00	61	4.3410	.57195	.07323

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
SORAT	Equal variances assumed	4.443	.037	.949	143	.344	.07179	.07563	-.07771	.22130
	Equal variances not assumed			.903	103.731	.368	.07179	.07947	-.08581	.22940
DEGHAT	Equal variances assumed	2.031	.156	-.586	143	.559	-.04684	.07992	-.20481	.11113
	Equal variances not assumed			-.595	136.072	.553	-.04684	.07868	-.20243	.10875
SEHAT	Equal variances assumed	.593	.443	-.126	143	.900	-.01086	.08595	-.18076	.15903
	Equal variances not assumed			-.123	116.388	.902	-.01086	.08818	-.18551	.16378
JAMEYAT	Equal variances assumed	.645	.423	1.122	143	.264	.09930	.08848	-.07559	.27420
	Equal variances not assumed			1.094	116.526	.276	.09930	.09075	-.08043	.27904
BEHNGAMBODAN	Equal variances assumed	.597	.441	-.153	143	.879	-.01360	.08912	-.18976	.16256
	Equal variances not assumed			-.149	118.169	.882	-.01360	.09113	-.19406	.16685

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
SORAT	Between Groups	.732	2	.366	1.832	.164
	Within Groups	28.356	142	.200		
	Total	29.088	144			
DEGHAT	Between Groups	.472	2	.236	1.051	.352
	Within Groups	31.880	142	.225		
	Total	32.352	144			
SEHAT	Between Groups	.623	2	.811	1.227	.245
	Within Groups	35.711	142	.251		
	Total	37.334	144			
JAMEYAT	Between Groups	.925	2	.962	1.598	.195
	Within Groups	37.982	142	.267		
	Total	39.907	144			
BEHNGAMBODAN	Between Groups	1.094	2	.547	1.989	.141
	Within Groups	39.047	142	.275		
	Total	40.141	144			

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
SORAT	Between Groups	.574	4	.143	.704	.590
	Within Groups	28.514	140	.204		
	Total	29.088	144			
DEGHAT	Between Groups	1.614	4	.404	1.838	.125
	Within Groups	30.737	140	.220		
	Total	32.352	144			
SEHAT	Between Groups	.825	4	.206	.791	.533
	Within Groups	36.509	140	.261		
	Total	37.334	144			
JAMEYAT	Between Groups	1.190	4	.297	1.075	.371
	Within Groups	38.718	140	.277		
	Total	39.907	144			
BEHNGAMBODAN	Between Groups	.875	4	.219	.780	.540
	Within Groups	39.266	140	.280		
	Total	40.141	144			

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
SORAT	Between Groups	1.086	4	.272	1.358	.252
	Within Groups	28.002	140	.200		
	Total	29.088	144			
DEGHAT	Between Groups	.203	4	.051	.221	.926
	Within Groups	32.149	140	.230		
	Total	32.352	144			
SEHAT	Between Groups	1.365	4	.341	1.328	.263
	Within Groups	35.970	140	.257		
	Total	37.334	144			
JAMEYAT	Between Groups	.787	4	.197	.704	.590
	Within Groups	39.120	140	.279		
	Total	39.907	144			
BEHNGAMBODAN	Between Groups	1.257	4	.314	1.131	.344
	Within Groups	38.885	140	.278		
	Total	40.141	144			

Abstract

Information Technology is a key element in removing time and space constraints, providing better and faster access to information, being up to date and more. In other words, Technology has changed the way of doing things and has made paper-based substrates turn into electronic substrates, which is called electronic exchange of information. Using Information Technology has many advantages like increasing speed and saving time, improved precision, correct publication of information, timeliness, and comprehensiveness, which is a feature of the transparency of financial reports. This study examined the impact of accounting information technology on the transparency of financial reporting information in Iraq's private banks. This research is practical in terms of purpose; and is survey-causal in terms of methodology. The analysis in this study is in person level, so the statistical population of this study consists of financial managers and auditors and IT experts in the headquarters of Iraq's private banks. Total number of this population is approximately 200 people (40 financial managers, 80 auditors, and 80 IT experts). A questionnaire was used for collecting data and the construct validity was verified using confirmatory factor analysis, and a Cronbach's alpha coefficients higher than 0.7 for different structures of the questionnaire, confirmed its reliability. To test the hypotheses, we used single instance t method. Five hypotheses were raised and examined in this paper, and all of them were confirmed. Results of the research showed that accounting information technology has an impact on speed, accuracy, precision, comprehensiveness and timeliness of financial information publication in Iraq's private banks.

Key words: Information technology, Accounting, Transparency, Financial reports, Private banks, Iraq

Ferdowsi University of Mashhad

Faculty of Economic and Administrative Sciences

MSc Thesis

**Impact of accounting information technology on
the transparency of financial reports by private
banks in Iraq**

Shaymaa Abdulhusein Abdulkadhim Al-Isawi

Supervisor(s)

Dr. Mohammad Hossein Vadiee Nowghabi

Advisor(s)

Dr. Mahdi Moradi

June 2017